

RADA MIEJSKA
w Ćmielowie

*Strategia
Rozwiązywania
Problemów
Społecznych
dla Miasta i Gminy
Ćmielów*

Ćmielów 2005

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I

1. Wstęp	str.	4
1.1. Podstawy i cel opracowania	str.	4
1.2. Procedura przygotowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Ćmielów	str.	5
1.3. Podstawa prawna systemu pomocy społecznej w Polsce	str.	7
Diagnoza problemów społecznych Miasta i Gminy Ćmielów		
2. Charakterystyka Miasta i Gminy Ćmielów	str.	22
2.1. Sytuacja demograficzna Miasta i Gminy	str.	29
3. Charakterystyka problemów społecznych Miasta i Gminy	str.	32
3.1. Obszary problemów objęte pomocą socjalną zgodnie z Ustawą „o pomocy społecznej”	str.	33
3.1.1. Ubóstwo	str.	33
3.1.2. Sieroctwo	str.	38
3.1.3. Bezdomność	str.	40
3.1.4. Bezrobocie	str.	41
3.1.5. Niepełnosprawność	str.	48
3.1.6. Długotrwała lub ciężka choroba	str.	51
3.1.7. Przemoc w rodzinie	str.	52
3.1.8. Ochrona macierzyństwa lub wielodzietności	str.	56
3.1.9. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	str.	58
3.1.10. Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	str.	60
3.1.11. Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	str.	61
3.1.12. Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	str.	62
3.1.13. Alkoholizm i narkomania	str.	62
3.1.14. Wystąpienie zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej	str.	66
3.1.15. Klęska żywiołowa lub ekologiczna	str.	66
3.2. Pozostałe problemy społeczne występujące w Mieście i Gminie	str.	67
3.2.1. Problemy dzieci i młodzieży	str.	68
3.2.2. Problemy ludzi starszych	str.	69
3.2.3. Problem czasu wolnego i wypoczynku	str.	70

4.	Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Ćmielowie	str.	72
5.	Podsumowanie sytuacji społecznej w Mieście i Gminie Ćmielów	str.	79

CZĘŚĆ II

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Ćmielów

1.	Konsultacje społeczne	str.	81
1.1.	Wnioski z przeprowadzonych ankiet „Zidentyfikowanie problemów społecznych w Mieście i Gminie Ćmielów”	str.	81
1.2.	Analiza SWOT dla sytuacji społecznej w Mieście i Gminie Ćmielów		84
2.	Wizja rozwoju oraz cele główne i pośrednie Miasta i Gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	str.	85
3.	Kierunki działań i zadania na lata 2005-2014	str.	89
4.	Wdrażanie i monitoring realizacji strategii	str.	99
5.	Potencjalne źródła finansowania	str.	100
6.	Wykaz materiałów źródłowych	str.	110

Część I

1. WSTĘP

1.1. Podstawy i cel opracowania

W związku ze wstąpieniem Polski w struktury Unii Europejskiej przed władzami samorządowymi postawiono nowe zadania wynikające z prowadzenia polityki regionalnej. Również sfera społeczna należy do zadań lokalnych samorządów. Od dnia 1 maja 2004 roku w Polsce obowiązuje nowa Ustawa o „pomocy społecznej” – ustawa z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. Nr 64, poz. 593), która reguluje sprawy związane z realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej.

Opracowanie gminnej „Strategii rozwiązywania problemów społecznych” ma służyć ukierunkowaniu działania lokalnych władz i instytucji opieki społecznej dla poprawy jakości życia w danej społeczności. W art. 17 ust. 1. znajduje się zapis o obowiązkach gminy w tym zakresie: „ do zadań własnych należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka; ...”.

Celem Strategii jest przeprowadzenie diagnozy problemów społecznych występujących na terenie Miasta i Gminy w oparciu o dane będące w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (uzyskane w toku bieżącej jego działalności), Urzędu Miasta i Gminy, Powiatowego lub Wojewódzkiego Urzędu Pracy oraz instytucji i organizacji współpracujących z GOPS. Druga część Strategii ma określić kierunki strategicznych działań odniesionych do rzeczywistych problemów społeczności lokalnej (m.in. bezrobocie i problemów z zatrudnieniem, pomocy na rzecz osób dotkniętych problemem alkoholowym, osób niepełnosprawnych, starszych, rodzin i dzieci z problemami opiekuńczo-wychowawczymi itd.), wskazanie skutecznych kierunków działań dla ich rozwiązywania, a także ustalenie współpracy instytucjonalnej dla poszczególnych problemów społecznych.

Kolejnym etapem jest stworzenie optymalnego programu działania. Pomoc ma opierać się nie tylko na wsparciu materialnym, ale i pomocy psychologicznej (wsparciu w umacnianiu postaw aktywnych), ścisłej współpracy instytucji i organizacji społecznych.

Opracowywany przez gminę dokument musi spełniać również poniższe warunki:

- być zgodny z dokumentami strategicznymi na poziomie powiatu, województwa i kraju oraz innymi dokumentami strategicznymi Miasta i Gminy,
- kształtować aktywny model polityki społecznej w Mieście i Gminie (współpraca wszystkich instytucji rządowych, samorządowych, pozarządowych oraz przedstawicieli biznesu).
- zakładać budowanie szerokiego partnerstwa lokalnego.

„Strategia” ma być konsekwencją unijnych dokumentów: Strategii Lizbońskiej (marzec 2000) oraz celów nicejskich (grudzień 2000), które stanowią konkretyzację ogólnych założeń lizbońskich w zakresie integracji społecznej. Najważniejszymi celami w tym zakresie są:

- zapewnienie wszystkim dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług,
- zapobieganie ryzyku „wykluczenia”,
- pomoc dla osób najbardziej narażonych na „wykluczenie” (wspieranie najsłabszych),
- mobilizacja organizacji ze sfery polityki gospodarczej i społecznej.

Realizacja działań zawartych w „Strategii” pozwoli na zminimalizowanie przyczyn problemów tkwiących w sferze społecznej i psychologicznej, pomoże skuteczniej rozwiązywać problemy grup docelowych i rozszerzy pomoc instytucjonalną.

1.2. Procedura przygotowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Ćmielów

Harmonogram prac związanych z opracowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Ćmielów:

- 1 września 2005 r. – rozpoczęcie prac nad Strategią
- 28 września 2005 r. – spotkanie w Urzędzie Miasta i Gminy w Ćmielowie z przedstawicielami: szkół podstawowych i gimnazjów z terenu gminy, służby zdrowia, Policji, Domu Kultury, GKRPA oraz Stowarzyszeń działających w gminie
- 27 października 2005 r. – przekazanie wstępnej wersji diagnozy sytuacji społecznej w gminie
- 9 grudnia 2005 r. – spotkanie w Urzędzie Miasta i Gminy w Ćmielowie – uzgodnienie zadań inwestycyjnych z zakresu polityki społecznej przewidzianych do realizacji do 2013 roku.

W spotkaniu zorganizowanym przez Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Ćmielowie w sprawie opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, które odbyło się w dniu 28 września 2005 r., uczestniczyli:

- Kierownik wydziału Ewidencji Ludności – p. Mariola Skowron
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – p. Anna Kral
- Dyrektor Domu Kultury - p. Justyna Chamera
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Ćmielowskiej – p. Tomasz Neyman
- Stowarzyszenie „Akcja Katolicka” – p. Piotr i Paweł Kudelscy
- Służba Zdrowia – p. Agnieszka Biel-Żak
- Komendant Komisariatu Policji – Piotr Deroń
- Dyrektor Zespołu Szkół im. prof. M. Raciborskiego – p. Tomasz Łodej
- Dyrektor Przedszkola w Ćmielowie – p. Ewa Cieśniewska
- Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 1 w Ćmielowie – p. Leszek Kowalski
- Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 2 w Ćmielowie – p. Małgorzata Chadała
- Dyrektor Gimnazjum w Ćmielowie – p. Elżbieta Andrzejewicz
- Dyrektor Szkoły Podstawowej w Brzostowej – p. Krystyna Brodowska
- Dyrektor Gimnazjum w Brzostowej – p. Małgorzata Wanat
- Dyrektor Szkoły Podstawowej w Podgórzu – p. Jolanta Jeruzal
- Dyrektor Szkoły Podstawowej w Rudzie Kościelnej – p. Marta Szczygieł
- Dyrektor Szkoły Podstawowej w Przeusznie – p. Ewa Słapek

Osoby uczestniczące w spotkaniu przygotowały materiały niezbędne do opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz zobowiązały się do współpracy z wykonawcą opracowania.

Zespół wyłoniony wśród uczestników spotkania będzie odpowiedzialny za przygotowanie raportów z realizacji strategii, jej aktualizacji i dostosowania jej do zmieniającej się rzeczywistości i otoczenia społeczno-gospodarczego w kolejnych latach.

1.3. Podstawa prawna systemu pomocy społecznej w Polsce

Ustawa o pomocy społecznej

Obowiązująca od 1 maja 2004 roku „Ustawa o pomocy społecznej” (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z dn. 12.03.2004 r.), określa:

- zadania w zakresie pomocy społecznej,
- rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania,
- organizację pomocy społecznej;
- zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy (art. 2.1.) **pomoc społeczna** jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3.1.).

Ustawa określa przypadki, w których udziela się pomocy społecznej osobom i rodzinom. Pomocy społecznej udziela się w szczególności z powodu (art.7):

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej i ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Ustawy regulujące system pomocy społecznej:

1. Ustawa o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 228, poz.2 z dnia 28 listopada 2003 r. z późn. zm.)

Ustawa o świadczeniach rodzinnych reguluje nowy system świadczeń pozaubezpieczeniowych, finansowanych w całości z budżetu państwa, całkowicie odrębny od systemu pomocy społecznej. Ustawa ta wprowadza jeden zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, który zastępuje obecne zasiłki i świadczenia (m.in. zasiłek wychowawczy, świadczenie z funduszu alimentacyjnego, jednorazowy zasiłek macierzyński z pomocy społecznej, gwarantowany zasiłek okresowy). Ustawa określa warunki nabycia prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń.

2. Ustawa o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 z dnia 13 czerwca 2003r.)

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym wychodzi naprzeciw postulatom organizacji pozarządowych, które oczekują od państwa większego zaangażowania w aktywizację i edukację środowisk dotkniętych długotrwałym bezrobociem. Stwarza przede wszystkim szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Projekt ustawy kładzie nacisk na edukację i aktywizację środowisk marginalizowanych zawodowo i społecznie, a także na wspieranie zatrudnienia dla tych grup. Nowa regulacja ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności:

- osób bezdomnych realizujących indywidualny program wychodzenia z bezdomności,
- osób uzależnionych od alkoholu w procesie leczenia po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego,
- osób uzależnionych od narkotyków lub innych środków odurzających po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej,
- osób chorych psychicznie,
- długotrwale bezrobotnych,
- zwalnianych z zakładów karnych mających trudności w integracji ze środowiskiem,
- uchodźców realizujących indywidualny program integracji.

Tym osobom nowa ustawa oferuje zatrudnienie socjalne, rozumiane jako uczestnictwo w „inkubatorach społecznych” – Centrach Integracji Społecznej – lub jako wspierane zatrudnienie socjalne u przedsiębiorców, w Centrach Integracji Społecznej bądź w ramach własnej działalności gospodarczej w formie spółdzielni.

Drugą formą pomocy przewidzianą w ustawie jest wsparcie zatrudnienia osób, które uległy wykluczeniu społecznemu. Wsparcie może polegać na skierowaniu danej osoby przez powiatowy urząd pracy do pracy u przedsiębiorcy. W tej sytuacji pracodawca zobowiązuje się do zatrudnienia danej osoby przez okres do 18 miesięcy, zaś powiatowy urząd pracy do refundowania ze środków Funduszu Pracy przedsiębiorcy części wynagrodzenia przez pierwsze 12 miesięcy zatrudnienia takiej osoby.

Nowa ustawa powołuje do życia Centra Integracji Społecznej, w których osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, np. bezdomne lub uzależnione od alkoholu, będą mogły liczyć na zatrudnienie socjalne. Osoby te będą przebywały w centrach od 1 do 1,5 roku oraz będą otrzymywały pieniądze za wykonywaną pracę. W pierwszym miesiącu pracy wynagrodzenie będzie równe 40% zasiłku dla bezrobotnych, a w okresie do jednego roku – 80% zasiłku.

3. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535 z dnia 19 sierpnia 1994 r. z późn. zm.)

Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

W świetle ustawy ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

- promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
- zapewnianiu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

4. Ustawa o pożytku publicznym i wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z 2003 r.)

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest ważnym aktem prawnym, wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce.

Obszary, które reguluje ustawa to:

- prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego),

- uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego),
- nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego,
- wolontariat.

Ustawa daje możliwość przekazania części zadań administracji samorządowej do realizacji organizacjom pozarządowym.

5. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst pierwotny: Dz. U. Nr 35, poz. 230 z 1982 r.; tekst jednolity: Dz. U. Nr 147, poz. 1231 z 2002 r. ze zm. Z 27 maja 2004 r. Dz. U. Nr 152 poz. 1597)

Rozwiązywanie problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu,
- działalność wychowawczą i informacyjną,
- ustalanie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych przeznaczanych do spożycia w kraju,
- ograniczanie dostępności alkoholu,
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu,
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Prawne podstawy planowania polityki społecznej w państwach należących do Unii Europejskiej:

- Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999r. wprowadzające ogólne przepisy dotyczące Funduszy Strukturalnych (1260/99 WE)
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 czerwca 1999 w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (1783/99WE)
- Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999r. dotyczące koordynacji pomocy w ramach strategii przedakcesyjnej dla krajów ubiegających się o członkostwo w Unii Europejskiej oraz zmieniające rozporządzenie 3906/89EWG (1266/99WE)

- Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999r. ustanawiające Instrument Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej (1267/1999WE)
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 1999 w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego (1784/99WE)

Dokumenty programowe:

1. Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Priorytety zawarte w Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Priorytety te są następujące:

- W zakresie realizacji **prawa do edukacji:**
 - Wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
 - Poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjum i średnim,
 - Upowszechnianie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
 - Rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
 - Upowszechnianie kształcenia ustawicznego;
- W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego:**
 - Radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowalny i wymaga podjęcia natychmiastowych, zdecydowanych działań,
 - Ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodów tak, aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE;
- W zakresie działań dotyczących realizacji **prawa do pracy:**
 - Ograniczenie bezrobocia długookresowego,
 - Zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
 - Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych,
 - Zwiększenie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy;
- W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia:**
 - Wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
 - Upowszechnianie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
 - Zwiększenie zakresu objęcia kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego;
- W zakresie realizacji **innych praw społecznych:**

- Zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- Zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych,
- Rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami,
- Zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną,
- Realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne,
- Zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

2. Krajowy Plan Działania na Rzecz Integracji Społecznej na lata 2004-2006

Krajowy Plan Działań na rzecz Integracji Społecznej jest zasadniczym instrumentem osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Jest to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji, który ma być realizowany w latach 2004-2006.

W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej zostały określone następujące **priorytety i kierunki działań**:

Priorytet 1.

Działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające równy start dzieci i młodzieży

- Zwiększanie udziału dzieci w edukacji i wyrównanie szans edukacyjnych:
 - Zwiększenie udziału dzieci i młodzieży w edukacji,
 - Poprawa jakości kształcenia,
 - Rozwój systemu stypendiów,
 - Wsparcie rodzin najuboższych w dostępie dzieci do edukacji,
 - Edukacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,
 - Równość płci w edukacji,
- Pomoc dla rodzin z dziećmi oraz zapobieganie patologiom w rodzinie:
 - Pomoc rodzinie w pełnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych,
 - Wsparcie funkcji wychowawczych poprzez system świadczeń rodzinnych,
 - Rozwój profilaktyki rodzin zagrożonych patologią,
 - Rozwój nowych form rodzinnej opieki zastępczej,
 - Przeciwdziałanie niedostosowaniu społecznemu, przestępczości i uzależnieniom wśród młodzieży,
 - Profilaktyka problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- Poprawa dostępu do opieki zdrowotnej:
 - Poprawa dostępu do usług zdrowotnych,

- *Poprawa jakości świadczeń zdrowotnych,*
- *Promocja zdrowia,*
- Przygotowanie młodzieży do wejścia na rynek:
 - *Lepsze przygotowanie absolwentów do uczestnictwa w rynku pracy,*
 - *Stworzenie równego dostępu do informacji i poradnictwa zawodowego młodzieży.*

Priorytet 2.

Rozbudowa systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu

- Określenie realnego i akceptowalnego społecznie poziomu wsparcia dochodowego państwa,
- Zapewnienie minimalnego dochodu gwarantowanego,
- Zabezpieczenie dochodów z pracy,
- Zapewnienie odpowiedniego dochodu na starość,
- Świadczenia rodzinne wspierające dochody rodziny,
- Wsparcie dochodów rolników,
- Przeciwdziałanie feminizacji ubóstwa.

Priorytet 3.

Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

- Wsparcie możliwości zatrudnienia:
 - *Działania pro-zatrudnieniowe,*
 - *Wsparcie zatrudnienia osób niepełnosprawnych,*
 - *Dostęp do kształcenia ustawicznego,*
 - *Aktywność ekonomiczna kobiet,*
- Ekonomia społeczna:
 - *Zatrudnienie socjalne,*
 - *Spółdzielczość socjalna,*
- Dostęp do lokali socjalnych:
 - *Program wychodzenia z bezdomności,*
 - *Program budownictwa mieszkań dla osób wymagających pomocy społecznej,*
- Wsparcie dla osób starszych:
 - *Rozwój pomocy środowiskowej,*
 - *Ubezpieczenia pielęgnacyjne,*
- Ochrona prawa osób dyskryminowanych,
- Integracja uchodźców,
- Integracja mniejszości narodowych,
- Integracja byłych więźniów,
- Integracja osób zadłużonych.

Priorytet 4.

Rozwój służb społecznych oraz instytucjonalny rozwój usług społecznych i ich koordynacji

- Rozwój i reforma służb społecznych:
 - Rozwój i integracja służb społecznych,
 - Rozwój służb pomocy społecznej,
 - Poprawa dostępności i jakości pracy społecznej,
- Wspieranie dostępu do praw i usług dla ogółu społeczeństwa:
 - Informacja obywatelska,
 - Dostęp do prawa,
 - Budowa społeczeństwa informacyjnego,
 - Dostęp do kultury,
 - Rewitalizacja przestrzeni miejskich,
 - Dostęp do transportu,
- Koordynacja i ewaluacja działań w zakresie integracji społecznej:
 - Tworzenie prawnego systemu programowania i ewaluacji krajowej polityki integracji społecznej,
 - Programowanie lokalnej polityki społecznej.

3. Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006

Polska, przystępując do Unii Europejskiej, staje się w pełnym zakresie uczestnikiem i beneficjentem jednolitego rynku europejskiego. Stawia to przed Polską ogromne możliwości rozwojowe, które jednak będą mogły zostać w pełni wykorzystane tylko w warunkach przyspieszenia wzrostu gospodarczego i kontynuacji trendu wzmocnienia spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej z pozostałymi krajami i regionami UE. W tym kontekście, obok oddziaływania na procesy gospodarcze (wsparcie dla przedsiębiorstw, rozbudowa infrastruktury i dostosowania na rynku pracy), podstawowe znaczenie ma także stosowanie przy realizacji programów rozwojowych zasad uznawanych za podstawowe wartości państw tworzących Unię Europejską: solidarności społecznej, zachowywania wartości kulturowych i środowiskowych oraz promocji równości szans na rynku pracy.

Cel strategiczny *Narodowego Planu Rozwoju*:

Rozwijanie konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zdolnej do długofalowego, harmonijnego rozwoju, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz poprawę spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej z Unią Europejską na poziomie regionalnym i krajowym.

Cele cząstkowe Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004-2006:

- 1) wspomaganie osiągnięcia i utrzymania w dłuższym okresie wysokiego wzrostu PKB,
- 2) zwiększanie poziomu zatrudnienia i wykształcenia,
- 3) włączenie Polski w europejskie sieci infrastruktury transportowej i informacyjnej,
- 4) intensyfikacja procesu zwiększenia w strukturze gospodarki udziału sektorów o wysokiej wartości dodanej, rozwój technologii społeczeństwa informacyjnego,
- 5) wspomaganie udziału w procesach rozwojowych i modernizacyjnych wszystkich regionów i grup społecznych w Polsce.

Cele cząstkowe mają charakter horyzontalny – realizacja wszystkich działań w ramach NPR powinna przyczyniać się do ich osiągnięcia, przy równoczesnym zachowaniu równości szans kobiet i mężczyzn oraz walorów środowiska przyrodniczego i rozwoju jego ochrony.

4. Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 – projekt

Obecnie trwają prace związane z opracowaniem Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013, którego formułowanie jest ściśle związane z potrzebą wypracowania przez odpowiedzialne organy państwa zwartej i długofalowej strategii integracji Polski z krajami Unii Europejskiej, określającej miejsce Polski w Unii i polską wizję jej rozwoju.

Cele strategiczne określone w projekcie Narodowego Planu Rozwoju:

- Utrzymanie gospodarki na ścieżce wysokiego wzrostu gospodarczego,
- Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw i regionów oraz wzrost zatrudnienia,
- Podniesienie poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Priorytety Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013:

○ Inwestycje:

- Wspieranie gospodarki opartej na wiedzy,
- Przekształcanie otoczenia działania przedsiębiorstw,
- Poprawa stanu środowiska przyrodniczego,
- Usprawnienie infrastruktury technicznej i zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego,
- Tworzenie nowoczesnej sieci transportowej,
- Rozwój infrastruktury miast i obszarów wiejskich;

○ Zatrudnienie:

- Zwiększenie poziomu zatrudnienia (podaż).

- Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy,
- Modernizacja organizacji i funkcjonowania rynku pracy i jego instytucji;
- Eksport:
 - Poprawa warunków eksportu,
 - Promocja eksportu;
- Przedsiębiorczość:
 - Poprawa efektywności przedsiębiorstw,
 - Współpraca i integracja przedsiębiorstw;
- Innowacyjność:
 - Postęp organizacyjno-techniczny,
 - Innowacyjność w regionach,
 - Komercjalizacja badań naukowych i prac rozwojowych;
- Ochrona rynku:
 - Ochrona reguł konkurencji,
 - Wzmacnianie mechanizmów rynkowych w gospodarce,
 - Pomoc publiczna;
- Integracja społeczna:
 - Ograniczenie wykluczenia społecznego,
 - Budowanie kapitału społecznego,
 - Wsparcie rodzin:
 - Tworzenie i rozwijanie rozwiązań służących godzeniu pracy zawodowej z wychowywaniem dzieci,
 - Rozwijanie sieci placówek edukacyjnych i instytucji kultury dla dzieci i młodzieży,
 - Budowanie pozytywnego wizerunku rodziny;
- Wiedza i kompetencje:
 - Wyższy poziom kształcenia,
 - Zwiększenie dostępu do edukacji:
 - Alternatywne formy edukacji przedszkolnej,
 - Wyrównywanie szans uczniów,
 - Zwiększenie dostępu do kształcenia na poziomie szkół wyższych,
 - Wspieranie kształcenia ustawicznego,
 - Powszechna edukacja teleinformatyczna;
- Aktywizacja i mobilność:
 - Poprawa dostępności mieszkań,
 - Integracja systemów transportowych,
 - Poprawa warunków bezpiecznego życia:
 - Systemy zapobiegania katastrofom,
 - Poprawa skuteczności i jakości leczenia,
 - Opieka nad osobami w podeszłym wieku;
- Gospodarowanie przestrzenią:
 - Racjonalne gospodarowanie przestrzenią,
 - Zapewnianie bezpieczeństwa ekologicznego kraju,
 - Sprawiedliwy dostęp do zasobów naturalnych.

5. Narodowa Strategia Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w latach 2000-2006

Narodowa Strategia Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich stanowi zbiór kierunków działań, których realizacja przyczyni się do wzrostu produktywnego zatrudnienia, a więc także do ograniczenia bezrobocia i jego negatywnych skutków. Zawiera propozycje działań, głównie o charakterze edukacyjnym, prawnym, jak też gospodarczo-fiskalnym.

Głównym celem Narodowej Strategii Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich jest osiągnięcie wyższego zaangażowania ludności w procesie pracy. Warunkiem koniecznym jest równoczesne podwyższenie potencjału kwalifikacyjnego zasobów ludzkich. Cel ten osiągnięty zostanie poprzez:

➤ Poprawę zatrudnialności poprzez rozwój jakości zasobów ludzkich:

- Reforma systemu edukacji młodzieży na potrzeby rynku pracy,
- Edukacja i wychowanie młodzieży niedostosowanej społecznie,
- Kształcenie młodzieży nie objętej reformą systemu edukacji,
- Edukacja ustawiczna osób dorosłych,
- Podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych,
- Instytucjonalna obsługa rynku zbytu,
- Rozwój niepublicznych instytucji obsługi rynku pracy,
- Pośrednictwo pracy,
- Informacja zawodowa i poradnictwo zawodowe,
- Informacje o systemie edukacji i prognozę popytu na siłę roboczą,
- Zmiany systemu opieki społecznej,

➤ Rozwój przedsiębiorczości:

- Zmiany systemu podatkowego,
- Ograniczenie barier administracyjnych,
- Wdrażanie nowych technologii,
- Doradztwo gospodarcze,
- Ułatwienia w dostępie dla małych firm do źródeł finansowania,
- Edukacja młodzieży w zakresie przedsiębiorczości,
- Wspieranie rozwoju regionalnych i lokalnych instytucji promujących i wspierających przedsiębiorczość,

➤ Poprawę zdolności adaptacji przedsiębiorstw i ich pracowników do warunków zmieniającego się rynku:

- Zwiększenie elastyczności pracy,
- Ograniczenie kosztów pracy,
- Zmiana przepisów regulujących stosunki pracy,
- Bezpieczeństwo i higiena pracy,
- Ochrona stosunku pracy,
- Motywacja do podejmowania zatrudnienia,
- System ubezpieczeń od bezrobocia,
- Szkolenia pracowników,
- Mobilność przestrzenna,

➤ Wzmocnienie polityki równości szans na rynku pracy wobec:

- Osób niepełnosprawnych,
- Kobiet i rodziny.

6. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego

Za cel priorytetowy w województwie uznano:

Wzrost atrakcyjności województwa dla rozwoju społecznego i gospodarczego

Cele warunkujące oraz główne kierunki działań określono następująco:

- Rozwój zasobów ludzkich i bezpieczeństwo społeczne:
 - Doskonalenie systemu edukacji z uwzględnieniem rynku pracy
 - Przeciwdziałanie bezrobociu, łagodzenie jego skutków i aktywizacja zawodowa bezrobotnych
 - Zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych
- Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury:
 - Tworzenie warunków zrównoważonego rozwoju umożliwiających prawidłowe funkcjonowanie systemów ekologicznych
 - Ochrona dziedzictwa kulturowego. Tworzenie warunków rozwoju kultury, turystyki, sportu i rekreacji
- Rozwój systemów infrastruktury technicznej:
 - Podnoszenie standardów i stworzenie spójnego układu komunikacyjnego stymulującego rozwój regionu
 - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego
- Aktywizacja rolnictwa i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich:
 - Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich umożliwiający przechodzenie ludności wiejskiej do zawodów pozarolniczych
 - Rozwój i modernizacja produkcji rolnej i przetwórstwa rolnego
 - Stworzenie infrastruktury rynku rolnego
- Przyspieszenie urbanizacji oraz restrukturyzacji bazy ekonomicznej i wzrostu innowacyjności województwa:
 - Tworzenie warunków sprzyjających aktywizowaniu przedsiębiorczości jako pierwszoplanowego czynnika urbanizacji województwa
 - Kształtowanie rozwoju i dywersyfikacja (zróżnicowanie) funkcji wyższego rzędu w Kielcach oraz racjonalny rozwój strefy podmiejskiej Kielc
 - Przyspieszenie restrukturyzacji bazy ekonomicznej i wzrostu innowacyjności Staropolskiego Okręgu Przemysłowego
 - Aktywizacja gospodarcza oraz przyspieszony rozwój miast i centrów gmin województwa

- Przygotowanie województwa do międzynarodowej współpracy regionów:
 - Rozwój współpracy z partnerami zagranicznymi
 - Przygotowanie społeczeństwa do procesów integracyjnych
 - Instytucjonalne przygotowanie województwa do programowania i realizacji polityki integracji z Unią Europejską

7. Strategia Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego

Cele strategiczne powiatu ostrowieckiego zostały określone następująco:

- I. Przebudowa rolnictwa i przetwórstwa rolno spożywczego oraz ochrona środowiska naturalnego
- II. Poprawa bezpieczeństwa publicznego, rozwój, restrukturyzacja i zwiększenie dostępności służby zdrowia
- III. Rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej
- IV. Promocja powiatu, rozwój sportu i turystyki
- V. Rozwój przedsiębiorczości w miastach i na obszarach wiejskich, modernizacja lokalnego przemysłu
- VI. Stworzenie optymalnych warunków dla wzrostu zatrudnienia i sprawnej pomocy społecznej
- VII. Wzrost poziomu i jakości wykształcenia mieszkańców oraz rozszerzenie oferty kulturalnej

8. Założenia dokumentów dotyczących rozwoju Miasta i Gminy Ćmielów

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Ćmielów z 1998 roku

Cele i zadania strategiczne przyjęte w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Ćmielów przedstawiają się następująco :

Cel nr 1: Ograniczenie bezrobocia w gminie

- 1.1. Dokonanie analizy metodycznej i merytorycznej zjawiska bezrobocia w gminie
- 1.2. Zbadanie możliwości ograniczenia likwidacji dotychczasowych miejsc pracy
- 1.3. Lepsze wykorzystanie istniejących miejsc pracy
- 1.4. Wzrost zatrudnienia poprzez zwiększenie inwestycji tworzących stałe miejsca pracy
- 1.5. Angażowanie bezrobotnych w ramach robót publicznych do prac na terenie gminy

Cel nr 2: Podniesienie potencjału produkcyjnego, efektywności i konkurencyjności rolnictwa

- 2.1. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych rolników
- 2.2. Sprzyjanie powstawaniu i wspieraniu grup producenckich
- 2.3. Wspieranie działalności instytucji działających na rzecz rolnictwa
- 2.4. Sprzyjanie powstawaniu dużych towarowych gospodarstw
- 2.5. Wspieranie rozwoju podmiotów przetwórstwa rolno-spożywczego i obsługi rolnictwa
- 2.6. Zalesienie nieużytków i gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego

Cel nr 3: Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości

- 3.1. Stwarzanie warunków sprzyjających rozwojowi małej i średniej przedsiębiorczości w tradycyjnych i nowych branżach
- 3.2. Wspieranie rozwoju infrastruktury instytucjonalnej służącej małej i średniej przedsiębiorczości.
- 3.3. Stosowanie preferencji i ulg podatkowych dla tworzących nowe podmioty gospodarcze
- 3.4. Wspieranie edukacji mieszkańców w zakresie rozwoju przedsiębiorczości
- 3.5. Gromadzenie i propagowanie informacji gospodarczej o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.

Cel nr 4: Tworzenie podstawowej infrastruktury służącej ochronie środowiska

- 4.1. Budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków.
- 4.2. Likwidacja dzikich wysypisk śmieci i zorganizowanie odbioru i składowania odpadów.
- 4.3. Sprzyjanie edukacji ekologicznej mieszkańców.

Cel nr 5: Poprawa stanu technicznego dróg

- 5.1. Systematyczne remontowanie nawierzchni dróg utwardzonych.
- 5.2. Utwardzenie odcinków dróg o istotnym znaczeniu komunikacyjnym dla lokalnych społeczności.

Cel nr 6: Zmniejszenie zagrożenia powodziowego

- 6.1. Obwałowanie dwustronne rzeki Kamiennej
- 6.2. Budowa trzech zbiorników wodnych w miejscowościach: Ćmielów - Topiolki, Jastków i Podgrodzie.

Cel nr 7: Stymulowanie i wspieranie aktywności mieszkańców oraz integracji środowiska lokalnego

- 7.1. Tworzenie organizacji i instytucji wspierających aktywność mieszkańców
- 7.2. Wspieranie i wyzwalamie inicjatyw mieszkańców.

- 7.3. Promocja aktywnych postaw oraz propagowanie rozwijania indywidualnych predyspozycji
- 7.4. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi aktywności dzieci i młodzieży.

Cel nr 8: Poprawa warunków życia i rozwoju mieszkańców

- 8.1. Podejmowanie działań na rzecz zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie mediów energetycznych i łączności.
- 8.2. Objęcie wszechstronną opieką medyczną osób ubogich, bezrobotnych i niepełnosprawnych.
- 8.3. Określenie obszaru patologii występujących w społeczeństwie gminy.
- 8.4. Zintensyfikowanie informacji w szkołach w zakresie profilaktyki antyalkoholowej.
- 8.5. Rozważenie celowości powołania policji lokalnej.
- 8.6. Modernizacja istniejących szkół oraz poprawa ich wyposażenia.
- 8.7. Zatrudnienie w szkołach lektorów języków obcych.
- 8.8. Inspirowanie i szeroka promocja imprez kulturalnych na terenie gminy w tym zwłaszcza o znaczeniu ponadlokalnym.
- 8.9. Poprawa stanu istniejącej bazy sportowej.

Cel nr 9: Zwiększenie zakresu działań promocyjnych gminy w otoczeniu zewnętrznym

- 9.1. Wypracowanie zintegrowanego programu promocji gminy.
- 9.2. Krzewienie i promocja istniejących walorów kulturowych.
- 9.3. Wydanie i rozpropagowanie informatora o walorach turystycznych gminy.
- 9.4. Dokonanie inwentaryzacji istniejącej bazy turystycznej.
- 9.5. Sprzyjanie rozwojowi bazy i zaplecza turystyki oraz agroturystyki.

Diagnoza problemów społecznych Miasta i Gminy Ćmielów

2. Charakterystyka Miasta i Gminy Ćmielów

Gmina Ćmielów od 1999 roku znajduje się w obrębie województwa świętokrzyskiego, we wschodniej części powiatu ostrowieckiego. W latach 1975 – 1998 była częścią województwa tarnobrzskiego a wcześniej województwa kieleckiego. Gmina graniczy z:

- od wschodu: z miastem i gminą Ożarów i gminą Tarłów (powiat opatowski),
- od zachodu: z gminą Bodzechów,
- od południa: z miastem i gminą Opatów i gminą Wojciechowice (powiat opatowski),
- od południowego zachodu: z gminą Sadowie (powiat opatowski),
- od północy: z gminą Bałtów.

Powierzchnia gminy wynosi 11770 ha, w tym miasto 1300 ha. Liczba ogólna ludności gminy wynosi 8227 osób, w tym 3284 osoby zamieszkują w mieście. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 69 osób na 1 km².

W skład gminy wchodzi miasto Ćmielów i sołectwa: Boria, Borownia, Brzóstowa, Buszkowice, Czarna Głina, Drzenkowice, Glinka, Grójec, Jastków, Krzczonowice, Łysowody, Podgrodzie, Piaski Brzostowskie, Podgórze, Przeuszyn, Ruda Kościelna, Stoki Duże, Stoki Małe, Stoki Stare, Trębanów, Wiktorzyn, Wojnowice, Wola Grójecka, Wólka Wojnowska oraz przysiółki: Małachów, Smyków, Krasków.

Odległość miejscowości gminy:

- od Kielc, siedziby władz wojewódzkich - 80 – 100 km,
- od siedziby starostwa w Ostrowcu Świętokrzyskim 10 – 20 km,
- od Opatowa 14 – 20 km,
- od Ożarowa 10 – 14 km,
- odległość wsi gminy od centrum gminy i koncentracji usług lokalnych w Ćmielowie wynosi: od 3 km – wieś Wojnowice do 10 km – wieś Boria.

Historia obecnego miasta Ćmielowa jest bogata. Badania naukowe dowodzą, że w okresie neolitu (ok. 2500 lat p.n.e.) w tych okolicach prowadzona była działalność gospodarcza - mieszkańcy zajmowali się m.in. wyrobem narzędzi kamiennych z krzemienia. Wzmianki w dokumentach o Ćmielowie pojawiają się w XIV w. Rozwój miasta związany jest z rodem Szydłowieckich, którzy osiedlili się w okolicy w drugiej połowie XV w. Ich też staraniem Ćmielów w 1505 roku uzyskał przywilej lokacyjny. Historia Ćmielowa i okolic związana

jest z rodzinami: Lubomirskich, Małachowskich i Druckich-Lubeckich. Od początku XIX wieku tereny te stały się ośrodkiem przemysłu ceramicznego. W okresie okupacji niemieckiej istniały tu 2 obozy pracy przymusowej dla Żydów, z których większość więźniów wywieziono do obozu zagłady w Treblince. Był to także rejon aktywnej działalności partyzanckiej.

Zgodnie z podziałem regionalnym Polski J. Kondrackiego gmina należy do podprovincji Wyżyna Małopolska, makroregionu Wyżyna Kielecka, w obrębie której wydzielono mezoregiony Przedgórze Rzeckie i Wyżynę Sandomierską. Część północna gminy to obszary wysoczyzny Rzeckiej zbudowanej ze skał węglanowych jurajskich i osadów związanych z działalnością rzeki Kamienniej. Wyżyna Sandomierska stanowi typowy krajobraz lessowy z falistymi powierzchniami wysoczyzn rozciętymi dolinami rzecznyymi.

W rzeźbie terenu gminy Ćmielów wyróżniają się wyrobiska o głębokości do 8m związane z eksploatacją wapieni i kruszyw. Specyficzna rzeźba terenu oraz utwory ją tworzące (lessy, skały ilaste) sprzyjają powierzchniowym ruchom masowym – w gminie znajdują się dwa osuwiska w Podgrodziu i Grójcu.

Sieć rzeczna gminy jest uboga. Tworzy ją rzeka Kamienna (płynąca z kierunku zachodniego na wschód, gwałtownie zmienia bieg w kierunku północnym – strefa dyslokacji tektonicznej), będąca lewobrzeżnym dopływem Wisły oraz jej prawobrzeżny dopływ – Przepaść wraz z Trębanówką. Teren gminy jest odwadniany przez sieć cieków i powiązanych z nimi rowów.

Na terenie gminy Ćmielów znajdują się udokumentowane złoża surowców węglanowych (Ruda Kościelna), piaskowców (Piaski Brzostowskie) i kruszyw (Skała). Stwierdzono również występowanie w obrębie wapieni jurajskich krzemienia pasiastego, o przydatności do celów dekoracyjnych – rejon Rudy Kościelnej. Ogólnie na powierzchni około 2,80 ha udokumentowano złoża krzemienia dekoracyjnego.

Pod względem klimatycznym wg klasyfikacji Romera gmina Ćmielów znajduje się w strefie klimatu Wyżyn Środkowych. Średnia temperatura roczna powietrza wynosi +7,4°C. Długość okresu wegetacyjnego wynosi 213 dni. Maksymalne sumy opadów dobowych przekraczają 60 mm. Przeważają wiatry z kierunku zachodniego (42%).

Znajdujące się w północnej części gminy lasy tworzą swoisty mikroklimat. Łagodzą dobowe ekstrema temperatury, modyfikują warunki „wietrzne” w ich otoczeniu przez znaczne ograniczenie prędkości i siły wiatru.

Stan zagospodarowania powierzchni gminy przedstawia się następująco:

- użytki rolne 7415,1 ha (stanowią 63 %), w tym: grunty orne 5955,6 ha - (50,6%), klasy I-III zajmują powierzchnię około 4087 ha, sady 105,9 ha.
- trwałe użytki zielone 1353,6 ha
- lasy 3613,4 ha - (30,9 %),
- pozostałe tereny to 741,5 ha obejmujące budownictwo mieszkaniowe, usługi, handel i tereny zielone (w tym: park miejski 0,68 ha)

Obecnie wskaźnik lesistości dla gminy Ćmielów wynosi 30,9%. Ekosystemy leśne znajdujące się w północnej części gminy charakteryzują się dominacją borów mieszanych z sosną i dębem szypułkowym, podszyt stanowi brzoza i grab z bogatym runem, we wschodniej części gminy występują dąbrowy, a w zachodniej zespół subkontynentalnego boru świeżego zbudowany głównie z sosny z domieszką dębu, niewielkie powierzchnie w wąwozach lessowych zajmują grądy tworzone przez grab z domieszką dębu, lipy sporadycznie klonu.

Nadzór nad gospodarką leśną w lasach gminnych i należących do osób fizycznych sprawuje Nadleśnictwo Ostrowiec Świętokrzyski RDLP Radom na zlecenie Starosty ostrowieckiego.

Na terenie gminy Ćmielów zewidencjonowano 62 obiekty zabytkowe. Najcenniejsze zostały wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Są to:

- Czarna Glina (zbiorowa mogiła powstańców z 1863 r),
- Ćmielów (Zespół kościoła parafialnego p.w. NMP, cmentarz parafialny, zespół zamkowy),
- Podgrodzie (ruiny zamku),
- Przeuszyn (zespół dworski),
- Ruda Kościelna (zespół kościoła parafialnego p.w. Zaślubin Marii, cmentarz parafialny, zespół dworsko - parkowy, gorzelnia),

Ponadto na terenie gminy znajduje się wiele stanowisk archeologicznych w postaci Kopalni Krzemieni, osad i cmentarzysk z epoki neolitu, brązu i wczesnego średniowiecza.

Dla obsługi turystyki w sezonie wykorzystywany jest były hotel robotniczy Zakładów Porcelany dysponujący 28 miejscami noclegowymi. Na rzece Kamiennej w miejscowości Ćmielów urządzany jest zbiornik retencyjno-rekreacyjny „Topiołki”. Gmina ze względu na swoje walory przyrodniczo-krajobrazowe, tradycje kulturowe i historyczne, posiada duże możliwości turystyczne. Wyznaczono 6 szlaków turystycznych związanych z miejscami historyczno-zabytkowymi i kulturowymi występującymi na terenie miasta i gminy. Najśłynniejszym jest szlak „Śladami Witolda Gombrowicza” liczący około 100 km, rozpoczynający się w Ćmielowie (Dom Kultury im. Witolda

Gombrowicza prowadzi ośrodek dokumentujący życie i twórczość tego pisarza oraz organizuje wystawy tematyczne), prowadzący przez tereny związane z życiem rodziny Gombrowiczów.

Infrastrukturę techniczną gminy Ćmielów stanowią:

- system komunikacji:
 - droga wojewódzka na 755 relacji: Ostrowiec Świętokrzyski – Ożarów (długość w granicach gminy wynosi 8,242 km),
 - drogi powiatowe o łącznej długości 67,8 km,
 - sieć dróg gminnych – łącznie 96 km,
 - równoległe do drogi wojewódzkiej przebiega linia kolejowa relacji Skarżysko Kamienna-Sandomierz
- gospodarka wodno-ściekowa
 - gmina sieć wodociągowa ma długość 105 km, w tym przyłącza - 48,5 km. Do sieci podłączonych jest 1940 gospodarstw. Wodociągi korzystają z 7 studni głębinowych – nie ma konieczności uzdatniania wody. Stopień zwodociągowania gminy wynosi 90%. Planuje się budowę wodociągu w sołectwach Drzenkowice i Glinka.
 - kanalizacja – sieć ma długość 6 km (tylko na terenie miasta). Gmina nie posiada oczyszczalni ścieków komunalnych, mieszkańcy korzystają z przydomowych, bezodpływowych zbiorników. Kontenerowa oczyszczalnia obsługuje budynki Urzędu Miasta i Gminy oraz Ośrodka Zdrowia. Zakłady Porcelany Ćmielów posiadają własną biologiczno - mechaniczną oczyszczalnię ścieków.
- gospodarka energetyczna – przez teren gminy przebiegają 2 linie 110 kV i 1 linia 400 kV oraz napowietrzna sieć niskiego napięcia. Siecią energetyczną zarządza Zakład Energetyczny Staszów.
- sieć gazociągowa - stopień zgazyfikowania gminy wynosi 80%. Sieć rozdzielcza gazu ma długość 61,821 km i przyłącza do 1113 obiektów. Zgazyfikowane jest miasto Ćmielów oraz miejscowości: Brzóstowa, Grójec, Wola Grójecka, Piaski Brzostowskie, Jastków, Wólka Wojnowska, Wojnowice, Buszkowice, Glinka i Trębanów Krzczonowice. Przez teren gminy Ćmielów przebiega również gazociąg wysokoprężny ϕ 300 CN 40 Sandomierz – Ostrowiec Świętokrzyski. Siecią gazociagową zarządza Zakład Gazowniczy Sandomierz.
- ciepło – mieszkańcy korzystają z własnych kotłowni głównie na miał i węgiel. Z kotłowni gazowych korzystają: Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Zdrowia, Dom Kultury, Szkoła w Brzostowej oraz Szkoła nr 1 i 2 w Ćmielowie.
- telekomunikacja – sieć telefoniczna obejmuje całą gminę, z czego tereny północne obsługiwane są przez wieżę nadawczo odbiorczą zlokalizowaną w miejscowości Boria, centrala telefoniczna zlokalizowana jest w budynku

poczty w mieście Ćmielów. Na terenie gminy zlokalizowane są 2 stacje bazowe telefonii komórkowej.

- gospodarka odpadami – gmina nie posiada własnego składowiska odpadów komunalnych. Za odbiór odpadów odpowiedzialni są: Samorządowy Zakład Wodociągów i Gospodarki Komunalnej z Ćmielowa, ZOM "RETHMANN" Sp. z o.o. z Ostrowca Świętokrzyskiego i PHU DEZET Zbigniew Zybala z Ćmielowa. W miejscowości Stoki Duże znajduje się zakład utylizacyjny, zajmujący się przerobem szczątków zwierzęcych na paszę.

Na terenie Miasta i Gminy funkcjonują następujące instytucje publiczne:

- instytucje gminne w Ćmielowie: Urząd Miasta i Gminy, Urząd Stanu Cywilnego, Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejsko-Gminny Dom Kultury, Komisariat Policji, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Pacjent”.
- Oświata:
 - Przedszkole w Ćmielowie,
 - Szkoły Podstawowe w: Ćmielowie z filiami na ul. Szkolnej i w Rudzie Kościelnej, Brzostowej z filią w Przyusznie, Podgórzu
 - Gimnazja w: Ćmielowie i Brzostowej
 - Zespół Szkół: Liceum Ogólnokształcące i Liceum Ekonomiczne w Ćmielowie

Stan placówek oświatowych w gminie przedstawia poniższa tabela:

Placówka oświatowa	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba sal dydaktycznych	Powierzchnia użytkowa w m ²	Salę gimnastyczne
Przedszkole w Ćmielowie	-	-	5	232	-
Szkoła Podstawowa w Ćmielowie	334	etat - 34 niepełny etat - 4	9	544	1
- Filia przy ul. Szkolnej		etat - 4	5	230	zastępcza
- Filia w Rudzie Kościelnej			6	246	zastępcza
Szkoła Podstawowa w Brzostowej	217	etat - 23 niepełny etat - 7	7	453	1
- Filia w Przyusznie		etat - 7	5	183	zastępcza
Szkoła podstawowa w Podgórzu	38	etat - 6 niepełny etat - 3	7	241	-
Gimnazjum w Ćmielowie	175	etat - 14 niepełny etat - 3	7	325	-
Gimnazjum w Brzostowej	130	etat - 10 niepełny etat - 7	6	236	-

* wg danych Urzędu Miasta i Gminy w Ćmielowie

Ponadto na terenie Miasta i Gminy działają następujące instytucje i organizacje społeczne:

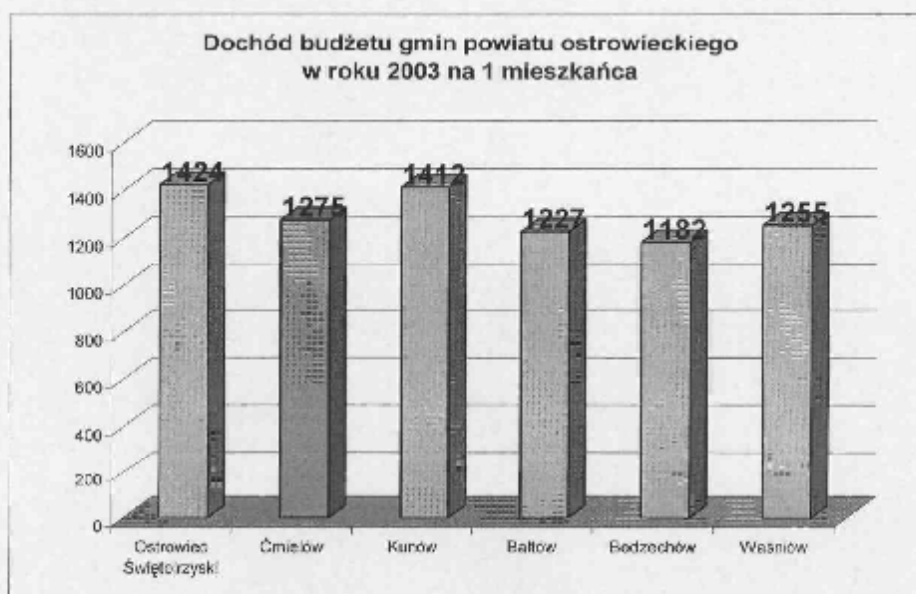
- Parafialny Oddział Akcji Katolickiej w Ćmielowie,
- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Ziemi Ćmielowskiej.

Budżet Miasta i Gminy Ćmielów

Strukturę dochodów gminy Ćmielów (w tys. zł) w latach 1999-2003 obrazuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003
Dochody własne	2828,0	2798,8	2978,9	2789,2	2996,3
Dotacje celowe z budżetu państwa	1004,1	1359,7	1432,9	1658,6	1255,1
Subwencja ogólna	3349,4	3659,0	4395,1	4629,2	5290,8
Środki na dofinansowanie zadań własnych	-	-	-	-	611,4
Dochody ogółem	7241,6	7840,6	8847,1	9406,9	10153,6

*wg Roczników Statystycznych Województwa Świętokrzyskiego

* dane na podst. Rocznika Statystycznego Województwa Świętokrzyskiego 2004

Gmina miejska: Ostrowiec Świętokrzyski, gminy miejsko-wiejskie: Ćmielów i Kunów, gminy wiejskie: Bałtów, Bodzechów i Waśniów.

Wydatki budżetu Miasta i Gminy Ćmielów w latach 1999-2003:

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003
Wydatki ogółem	7199,4	7799,2	8961,1	9305,0	9840,0
Na inwestycje	265,9	642,7	731,3	684,4	1381,2

*wg Roczników Statystycznych Województwa Świętokrzyskiego

Liczba podmiotów gospodarki narodowej z terenu gminy Ćmielów zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2003 roku według rodzaju prowadzonej działalności:

Liczba podmiotów	Gmina	w tym: miasto
Sektor publiczny	19	15
Sektor prywatny	395	185
Spółki handlowe	9	6
Spółdzielnie	5	4
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	326	147
Spółki cywilne	34	18
Fundacje	12	3
Razem	414	200

*wg Rocznika Statystycznego Województwa Świętokrzyskiego z roku 2004.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej i osób fizycznych według sekcji w 2003 roku na terenie Miasta i Gminy Ćmielów wynosiła:

Liczba podmiotów	Gmina	w tym : miasto
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	17	3
Przemysł	61	31
w tym: przetwórczy	59	30
Budownictwo	30	16
Handel i naprawy	170	79
Hotele i restauracje	14	4
Transport, gospodarka magazynowa, łączność	23	5
Pośrednictwo finansowe	12	5
Obsługa nieruchomości i firm, nauka	33	22
Razem	414	200

*wg Rocznika Statystycznego Województwa Świętokrzyskiego z roku 2004.

Przedmiotem działalności usługowej na terenie Miasta i Gminy są przede wszystkim handel (głównie artykuły spożywczo-przemysłowe i handel obwoźny).

2.1. Sytuacja demograficzna Miasta i Gminy

Gmina Ćmielów zamieszkała jest przez 8227 osób (wg stanu na dzień 31.12.2004), w tym 3284 osoby mieszkają w mieście. Wskaźnik gęstości zaludnienia w gminie wynosi 69 osób na 1 km², przy średniej dla powiatu 190,4 osoby, a dla województwa świętokrzyskiego 110,5 osoby na km². Na 100 mężczyzn w Mieście i Gminie przypada 106,6 kobiet (powiat – 108,4; województwo – 104,8), wskaźnik przyrostu naturalnego wynosi -4,6‰, w mieście -1,6‰.

Zmiany w zasobach ludzkich Miasta i Gminy Ćmielów obrazują poniższe zestawienia.

Liczba ludności Miasta i Gminy w latach 2000-2004:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba ludności	7924	8008	8089	8148	8227
Liczba ludności w mieście	3305	3194	3058	3253	3284
Mężczyźni	3833	3873	3915	3943	3982
Kobiety	4091	4135	4174	4205	4245
Kobiety na 100 mężczyzn	106	107	106,6	106,6	106,6
Ludność na 1 km ²	67	67	68	69	69

*wg danych Urzędu Miasta i Gminy w Ćmielowie

Struktura wieku ludności na dzień 31.12.2004:

Wiek	0-6		7-15		16-18		19-65	19-60	pow. 65	pow. 60	Razem		
Płeć	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M+K
Liczba	287	281	473	420	188	164	2537	2321	497	1059	3982	4245	8227
Razem	568		893		352		4858		1556				

*wg danych Urzędu Miasta i Gminy w Ćmielowie

Liczba ludności według ekonomicznych grup wiekowych w roku 2003:

Liczba ludności	w wieku:					
	przedprodukcyjnym		produkcyjnym		poprodukcyjnym	
	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety
gmina	1668	786	4619	2180	1673	1109
w tym: miasto	629	297	1923	919	666	454

*wg Rocznika Statystycznego Województwa Świętokrzyskiego

Na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Ćmielów przypada 72,3 osoby (w mieście 67, 3 osoby) w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik dla województwa świętokrzyskiego wynosi 63 osoby, dla powiatu ostrowieckiego – 59,6 osoby.

Przyrost naturalny w Mieście i Gminie Ćmielów na 1000 ludności (w nawiasie w liczbach bezwzględnych) w latach 1999-2003:

Rok	1999	2000	2001	2002	2003
Przyrost naturalny W gminie	-4,3 -35	-2,3 -19	-4,5 (-37)	-6,1 -49	-4,6 (-37)
Przyrost naturalny W mieście	-0,9 -3	-5,2 -17	-9,6 (-31)	-6,0 -19	-1,6 (-5)

*wg Rocznika Statystycznego Województwa Świętokrzyskiego

Od roku 1999 wskaźnik przyrostu naturalnego na terenie gminy wykazuje tendencję spadkową. W roku 2003 wskaźnik przyrostu naturalnego dla powiatu ostrowieckiego wynosił -1,8‰, a dla województwa świętokrzyskiego -1,6.

Saldo migracji na 1000 ludności (w nawiasie w liczbach bezwzględnych) w latach 1999-2003 wynosiło:

Rok	1999	2000	2001	2002	2003
Saldo migracji w gminie	5,2	7,2	-2,5	-1,1	brak danych
Saldo migracji w mieście	4,4	9,9	-0,6	9,7	brak danych

*wg Rocznika Statystycznego Województwa Świętokrzyskiego

Niekorzystne trendy w procesach demograficznych zachodzących w gminie Ćmielów dotyczą przede wszystkim:

- utrzymującego się ujemnego wskaźnika przyrostu naturalnego,
- ujemnego salda migracji,
- stosunkowo mały udział ludności w wieku produkcyjnym – 56,7% ogółu mieszkańców.

3. Charakterystyka problemów społecznych Miasta i Gminy Ćmielów

Ustawa o „pomocy społecznej”, z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. Nr 64, poz. 593), nakłada na gminy obowiązek świadczenia pomocy społecznej mieszkańcom, którzy tego potrzebują. Do obowiązkowych zadań gminy (wg art. 17 Ustawy) należą m.in.:

- przyznawanie i wypłacanie wszelkich zasiłków,
- świadczenie usług opiekuńczych,
- udzielanie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- organizowanie Miejsko-Gminnych świetlic, klubów, ognisk środowiskowych,
- organizowanie pracy socjalnej,
- sprawianie pogrzebu (w tym również bezdomnym),
- zapewnienie środków na wynagrodzenie dla pracowników oraz warunków do realizacji powyższych zadań.

Pomoc społeczna to nie tylko świadczenia pieniężne, ale także świadczenia w naturze, poradnictwo specjalistyczne (np. psychologiczne i prawne), praca socjalna.

Jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej funkcjonującymi na terenie województwa świętokrzyskiego są:

- 28 domów pomocy społecznej,
- 9 domów dziennego pobytu,
- 21 środowiskowych domów samopomocy,
- 3 ośrodki interwencji kryzysowej,
- 17 domów dziecka (w tym również rodzinnych),
- 2 domy samotnej matki,
- 8 noclegowni i schronisk dla bezdomnych.

Na terenie gminy Ćmielów znajduje się Dom Dziecka w Małachowie zarządzany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowcu Świętokrzyskim.

W Ćmielowie prowadzi swą działalność „Parafialny Oddział Akcji Katolickiej”, który jest jednostką Diecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej w Sandomierzu. Stowarzyszenie to powstało 10 listopada 2003 roku. Członkowie Akcji skupili się na stworzeniu społecznego systemu działań wspomagających funkcjonowanie rodzin, w szczególności z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Akcja zajmuje się przede wszystkim działaniami opiekuńczo-wychowawczymi, podnosi szanse edukacyjne, przeciwdziała społecznym skutkom bezrobocia i prowadzi profilaktykę antyalkoholową. Przy kościele parafialnym w Ćmielowie utworzono punkt porad prawnych, punkt porad

psychologicznych, z czasem do tych stałych punktów dołączono również inne inicjatywy, np. dożywianie najbiedniejszych dzieci, czy organizowanie pólkolonii.

Przy realizacji inicjatyw POAK współpracuje z jednostkami społecznymi działającymi w gminie (OPS, GKRPA, M-GDK, szkoły i służba zdrowia) oraz z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Ostrowcu Świętokrzyskim.

3.1. Obszary problemów społecznych objęte pomocą socjalną zgodnie z Ustawą „o pomocy społecznej”

3.1.1. Ubóstwo

Za ubóstwo uznaje się stan, kiedy jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie, uznawanych za niezbędne, potrzeb. Za potrzeby podstawowe, poza wyżywieniem, uznaje się: ubranie, mieszkanie, ochrona zdrowia, wykształcenie.

Ubóstwo jest obecnie jednym z poważniejszych powodów przyznawania pomocy przez Ośrodki Pomocy Społecznej. Niestety zjawisko to staje się coraz bardziej widoczne, ze względu na pogłębiające się dysproporcje w społeczeństwie. Ubóstwo jest zjawiskiem niebezpiecznym, ponieważ może powodować m.in. trwałe urazy psychiczne i długotrwałe skutki społeczne, np.:

- zmniejszenie popytu na towary, chłonności rynku i zahamowania rozwoju gospodarczego,
- utrudnienie lub uniemożliwienie korzystania z szans zdobycia wykształcenia i zachowania dobrego stanu zdrowia,
- wzrost przestępczości (przestępstwa przeciw mieniu) i patologii społecznych (narkomania, bezdomność).

Jednym z najważniejszych skutków ubóstwa jest fakt jego samodzielnej reprodukcji – ubodzy rodzą dzieci skazane na pozostawanie w tej sferze. Dlatego też forma pomocy dla osób ubogich powinna z jednej strony zabezpieczać ich byt, a z drugiej motywować ich do podjęcia starań zmiany swego życia.

Ubóstwo jest zjawiskiem coraz bardziej znaczącym na terenie gminy Ćmielów. Szczególnie widoczny jest ten problem w szkołach, gdzie istnieje potrzeba dożywiania dzieci czy sfinansowania im wyprawek szkolnych.

Z pomocy OPS w Ćmielowie z powodu ubóstwa w latach 2000-2004 skorzystało rodzin:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba rodzin korzystających z pomocy	289	220	374	79	362

*dane OPS w Ćmielowie

Powyższe dane wykazują liczbę rodzin ubogich (tzn. osób o dochodach poniżej kryterium dochodowego) korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Ćmielowie. Ponieważ ubóstwo jest spowodowane różnymi czynnikami, np. bezrobociem, bezradnością w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego czy alkoholizmem członka rodziny, nie zawsze jest główną przyczyną przyznania pomocy.

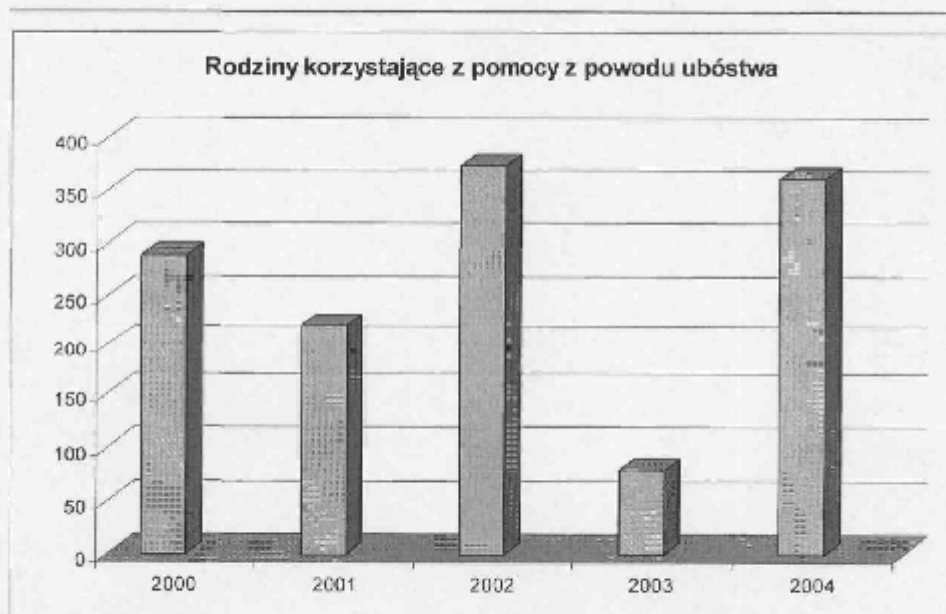
Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy OPS z powodu ubóstwa systematycznie rośnie.

Pomoc z tytułu ubóstwa przyznawana jest na podstawie: informacji o dochodach z Urzędu Skarbowego, zaświadczeniach o osiągniętych dochodach, odcinków rent i emerytur. Nie wszystkie rodziny żyjące poniżej minimum socjalnego, którym przysługuje pomoc, zgłaszają się o wsparcie powodowani wstydem czy dumą, z kolei inne rodziny nadużywają swych uprawnień, mimo że posiadają dochód, np. z pracy za granicą. Kryterium dochodowe przyznawania pomocy nie jest zatem wymierne. Dlatego też liczba rodzin ubogich w gminie może być wyższa niż liczba przyznanych zasiłków z tego tytułu.

Poza zasiłkami finansowymi Ośrodek Pomocy Społecznej w Ćmielowie świadczy również pomoc rzeczową dla osób ubogich. W ostatnich latach z takiej pomocy skorzystały rodziny:

Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin korzystających z pomocy		
	2002	2003	2004
Żywność	231	330	350
Środki czystości	129	140	160
Odzież	76	285	290

*dane OPS w Ćmielowie

OPS w Ćmielowie w ramach umowy ze Świętokrzyskim Bankiem Żywności oddz. w Ostrowcu Św. pozyskuje artykuły żywnościowe dla osób ubogich. Stała współpraca z: Fundacją Pomocy Społecznej „EVA”, Fundacją Kultury Wypoczynku oraz Pomocy Rodzinie w Warszawie, Stowarzyszeniem na rzecz rozwoju Ziemi Ćmielowskiej, radnym Krzysztofem Dulnym, Zakładem „Wólczanki” w Ostrowcu Św., sklepem odzieży używanej w Ćmielowie oraz Kościołem Zielonoświątkowym przynosi efekty w postaci pomocy rzeczowej dla mieszkańców gminy.

Na podstawie wewnętrznych badań przeprowadzonych przez instytucje oświatowe na terenie gminy stwierdzono, że ubóstwo ma znaczny wpływ na uczącą się młodzież. Wielu uczniów korzysta z darmowych posiłków w szkołach. Szacuje się, że ok. 15% uczniów wychowuje się w skromnych warunkach materialnych.

Jednym z widocznych przejawów ubożenia społeczeństwa problem niedożywionych dzieci. Niektóre rodziny same zgłaszają wnioski do OPS o dożywianie dzieci. Problem ten monitorują również placówki oświatowe i w ramach współpracy z OPS zawiadamiają o potrzebie sfinansowania darmowego posiłku.

Liczbę dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkołach na terenie gminy Ćmielów przedstawia poniższa tabela:

Dożywianie	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba dzieci	253	197	400	338	309

*dane OPS w Ćmielowie

Ilość oraz koszt posiłków w latach 2000-2004 przedstawia się następująco:

	2000	2001	2002	2003	2004
Ilość wydanych posiłków	31.944	23.768	43.132	43.296	37.450
Koszt posiłków w zł	41.299	40.174	75.831	78.603	68.665

*dane OPS w Ćmielowie

Koszt jednego posiłku w szkole wynosi ok. 1,80 zł. Zazwyczaj jest to niepełny obiad w szkołach, które posiadają własne kuchnie i stołówki – pierwsze lub drugie danie na przemian. W szkołach, które nie dysponują zapleczem dzieci dostają posiłek zastępczy – drugie śniadanie tzn. bułkę, kanapki, jogurt.

Większość dzieci jest dożywianych z funduszy Ośrodka Pomocy Społecznej na podstawie dochodów rodziców. W roku 2005 zmniejszyło się kryterium dochodowe z 200% (2x316 zł na członka rodziny) na 150%, mimo to skala zjawiska jest nadal znacząca. W roku szkolnym 2005/2006 Parafialny Oddział Akcji Katolickiej dofinansowuje obiady dla 10 dzieci. Środki pochodzą od prywatnych sponsorów i z Caritas (1% podatku dochodowego przeznaczane na cele społeczne).

Urząd Miasta i Gminy oferuje stypendia szkolne, jednak środków nie starcza dla wszystkich potrzebujących. Stypendia dostaje co czwarty uprawniony, tj. ok. 350 osób w roku szkolnym 2005/2006.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 19 października 2004 roku wprowadzono rządowy program „Posiłek dla potrzebujących”. Program jest elementem polityki społecznej, edukacyjnej i zdrowotnej państwa w zakresie: poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach, poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży. Celem programu jest zagwarantowanie posiłków, w tym posiłku gorącego, osobom samotnie gospodarującym lub osobom w rodzinie, jeśli dochód na jednego członka nie przekracza 150% kryterium dochodowego (tj. 1,5x316 zł). W przypadku braku możliwości zapewnienia posiłku lub, gdy przyznanie pomocy w takiej formie byłoby nieuzasadnione, pomoc może być przyznana w postaci zasiłku celowego z przeznaczeniem na zakup posiłku lub żywności.

Adresatami programu są przede wszystkim:

- uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów,
- dzieci młodsze (0-7 lat) z rodzin spełniających przyjęte kryterium dochodowe,
- uczniowie szkół ponadgimnazjalnych,
- osoby starsze (powyżej 65 roku życia), chore i niepełnosprawne.

Szczególną uwagę zwraca się na zapewnienie pomocy osobom pochodzącym ze środowisk wiejskich. Przewidywany udział gmin w ogólnej kwocie środków na dożywianie ma wynieść 40% w skali roku. Pozostała część środków ma pochodzić z rezerwy celowej budżetu państwa – dotację tę otrzymuje gmina po złożeniu wniosku u wojewody.

W roku 2005 Ośrodek Pomocy Społecznej w Ćmielowie realizuje program rządowy w formie zorganizowania posiłków dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz w formie zasiłków celowych na zakup żywności dla pozostałych potrzebujących.

Zespół Szkół w Ćmielowie im Prof. Mariana Raciborskiego stara się aktywnie pomagać młodzieży pochodzącej z rodzin ubogich. Szkoła współpracuje z Fundacją "Chleb Życia", która oferuje stypendia dla młodzieży od prywatnych przedsiębiorców oraz z Fundacją „Manresa”, która funduje paczki okolicznościowe dla ubogich uczniów. 71 uczniów otrzymuje stypendia unijne, wypłacane są również stypendia wiejskie. Młodzież otrzymuje również pomoc w formie żywności i odzieży z Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Ostrowcu Św.

Zła sytuacja materialna rodziców przekłada się bezpośrednio na warunki życia dzieci. W gminie problem jest zwłaszcza na terenach popegierowskich. Szkoła Podstawowa w Rudzie Kościelnej wyszła naprzeciw tym problemom i podczas wakacji w roku 2005 zorganizowała (po raz drugi) bezpłatne półkolonie, w których uczestniczyły dzieci ze szkoły podstawowej i gimnazjum.

Działająca w gminie Akcja Katolicka w latach 2004 i 2005 również zorganizowała półkolonie ze środków własnych. W obu latach skorzystało z nich po ok. 150 dzieci. Ze środków „Caritas” POAK zorganizował kolonie dla dzieci z terenu gminy.

3.1.2. Sieroctwo

Sieroctwo jest sytuacją społeczną i prawną, jak również stanem psychicznym dziecka pozbawionego rodziców na skutek śmierci (sieroctwo naturalne) lub na skutek rozbitcia rodziny (sieroctwo społeczne).

W obecnych czasach sieroctwo społeczne jest wynikiem, w większości przypadków, patologii społecznych – sierotami są dzieci pochodzące z rodzin dysfunkcyjnych. Czynniki, które wpływają na powstawanie tzn. sieroctwa patologicznego są m.in.:

- *przemoc,*
- *nie poczuwanie się do odpowiedzialności za dzieci,*
- *niewłaściwa atmosfera panująca w domu oraz konflikty rodzinne,*
- *popęlnianie błędów wychowawczych,*
- *zła sytuacja rodziny: materialna mieszkaniowa, problemy społeczne – bezrobocie, ubóstwo, itp.,*
- *brak związków uczuciowych między członkami rodziny, a szczególnie brakiem miłości do dziecka.*

Na dezintegrację rodziny wpływa również zła sytuacja materialna, mieszkaniowa, narastająca frustracja spowodowana bezrobociem.

Opiekę nad dziećmi częściowo lub w pełni pozbawionych opieki ze strony rodziców biologicznych mogą sprawować tzw. rodziny zastępcze. Na terenie gminy Ćmielów istnieje kilka takich rodzin. Organizowaniem pobytu dzieci w rodzinach zastępczych zajmują się jednostki samorządu terytorialnego.

W powiecie ostrowieckim istnieje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które realizuje m.in. cele:

- stworzenie „normalnego domu”, zapewnienie właściwego wzorca życiowego opartego na partnerstwie i traktowaniu wszystkich dzieci na równych prawach,
- zapewnienie wykształcenia oraz przygotowanie dziecka do dorosłego, samodzielnego życia,
- nie zrywanie kontaktu z rodzicami naturalnymi,
- współpraca rodziny z innymi instytucjami pomocowymi (placówki opieki całkowitej, szkoła, ośrodki pomocy społecznej).

Na terenie gminy Ćmielów istnieje kilka rodzin zastępczych opiekujących się dziećmi głównie z rodzin mających problemy wychowawcze. W gminie nie ma rodzinnych domów dziecka.

W miejscowości Małachów funkcjonuje Dom Dziecka, który jest placówką opiekuńczo-wychowawczą zarządzaną przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowcu Świętokrzyskim. Dom dziecka jest placówką socjalizacyjną, która dzieciom i młodzieży (do 18 lat lub w przypadku kontynuowania nauki do 24 lat) pozbawionych trwale lub okresowo opieki własnej rodziny zapewnia całodobową opiekę i wychowanie, przygotowanie do samodzielnego życia. Placówka zapewnia m.in.:

- warunki prawidłowego rozwoju psychofizycznego,
- odpowiednie warunki mieszkaniowe, wyżywienie, odzież, przedmioty użytku codziennego zabawki,
- stałą opiekę pielęgniarstwa i konsultacje lekarskie,
- zdobycie wykształcenia (również zajęcia wychowawcze i specjalistyczne) i umiejętności życia w rodzinie,

W zorganizowanych zajęciach prowadzonych przez placówkę mogą uczestniczyć dzieci spoza placówki, którym własne rodziny nie zapewniają prawidłowych warunków rozwoju.

Wychowankowie podzieleni są na 6-osobowe grupy wychowawcze, które mają jednego opiekuna. Dom Dziecka posiada boisko do piłki nożnej i siatkowej, plac zabaw dla dzieci, świetlice wypoczynkową z telewizorami, salę komputerową, bibliotekę, pracownię fotograficzną, siłownię, salę kulinarną i aneks kuchenny.

W placówce tej nie przebywają dzieci z terenu gminy Ćmielów.

3.1.3. Bezdomność

Osobą bezdomną w polskim porządku prawnym (art. 6 pkt.8 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej) jest osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkaniowym w rozumieniu przepisów o ochronie lokatorów i mieszkaniowym zasobie Miasta i Gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania. Bezdomność spowodowana może być:

- czynnikami społecznymi – m.in. brakiem miejsc dla rencistów, emerytów osób starszych w domach pomocy społecznej, zaburzonym procesem usamodzielniania się wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- czynnikami związanymi z patologiami i chorobami; bezdomności sprzyjają m.in. alkoholizm, narkomania, przestępczość, rozpad rodziny, odrzucenie i brak opieki ze strony najbliższych
- czynnikami natury psychologicznej – świadomy wybór sposobu życia i odmiennego systemu wartości;
- czynnikami natury prawnej – bezradność osób wobec niepowodzeń związanych z ich życiem.

W myśl ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej bezdomnemu należy się tymczasowe miejsce noclegowe, odzież i posiłek, a w niektórych przypadkach również zasiłek i inne formy pomocy.

Bezdomność na terenie Miasta i Gminy Ćmielów nie stanowi w chwili obecnej problemu. W Ośrodku Pomocy Społecznej nie zanotowano przypadków bezdomności na terenie gminy.

Osoby bezdomne często w sposób automatyczny zostają wyrzucone poza margines społeczeństwa, co bardzo utrudnia im powrót do normalnego życia. Bezdomność jest w chwili obecnej jednym z groźniejszych zjawisk patologii społecznej, ponieważ jego skala systematycznie rośnie. Problem ten jest trudny do rozwiązania zwłaszcza na terenach wiejskich, gdzie nie ma dostatecznej ilości mieszkań socjalnych i schronisk. Umieszczenie bezdomnego w schronisku wiąże się z bezwarunkowym przestrzeganiem przez niego trzeźwości. Z reguły jednak instytucje te nie dysponują wystarczającą liczbą miejsc oraz odpowiednimi warunkami, aby zapewnić wszystkim potrzebującym godziwą opiekę.

3.1.4. Bezrobocie

Za bezrobotną uznaje się osobę, która do dnia 31 maja 2004 r. spełniała kryteria określone w art. 2 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o „zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu” (Dz. U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514, z późn. zm.), a także osobę, która od 1 czerwca 2004 r. spełnia kryteria określone w art. 2 ust.1, pkt. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o „promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy” (Dz.U. Nr 99, poz. 1001).

Bezrobocie to sytuacja, kiedy większa lub mniejsza liczba osób zdolnych do pracy i pracy tej poszukująca nie znajdzie zatrudnienia. Bezrobocie rozumie się jako zjawisko towarzyszące gospodarce rynkowej, oznaczające brak pracy zarobkowej dla osób zdolnych do jej wykonywania i deklarujących chęć jej podjęcia. Bezrobocie jest poważną kwestią społeczną, która dotyczy znacznych obszarów społecznych oraz która kumuluje szereg negatywnych cech położenia materialnego i społecznego.

W chwili obecnej zjawisko to jest najbardziej niepokojącym problemem społecznym, ponieważ dotyka jego szerokie kręgi, a straty jakie za sobą niesie są trudne do oszacowania. Problemu tego nie jest w stanie rozwiązać gmina czy powiat, które starają się minimalizować jego skutki.

Bezrobocie poprzez zubożenie materialne wywołuje wiele negatywnych zjawisk społecznych – najbardziej poważny jest jego wpływ na życie rodzinne. Skutkami bezrobocia są:

- ryzyko wykluczenia społecznego spowodowane zmianą sytuacji rodziny,
- dezintegracja rodziny – zmiana jej sytuacji emocjonalnej (osłabienie autorytetu rodziców, zakłócenie socjalizacji ról, frustracja, zmniejszenie wsparcia emocjonalnego i solidarności wewnątrzrodzinnej),
- zwiększenie możliwości wystąpienia patologii życia rodzinnego (przypadki przemocy, sięganie po alkohol i inne),
- izolacja społeczna (ograniczenie kontaktów ze znajomymi i dalszą rodziną),
- zasadnicza zmiana poziomu życia, standardu materialnego rodziny, co może powodować konieczności korzystania z pomocy społecznej.

Na terenie województwa świętokrzyskiego w roku 2003 zanotowano 126.538 osób bezrobotnych (w tym 61.699 kobiet). Dlatego też zjawisko to stawiane jest zwykle na pierwszym miejscu wśród problemów społecznych.

Wskaźniki dotyczące aktywności zawodowej i problemu bezrobocia dla województwa świętokrzyskiego wyglądają następująco (dane z roku 2003 przedstawione w %):

Wskaźnik	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasto	Wieś
aktywności zawodowej	51,7	59,1	44,9	50,9	52,5
zatrudnienia	41,9	47,8	36,2	39,1	44,6
stopa bezrobocia	19,1	18,8	19,4	23,2	15,1

*wg Rocznika Statystycznego Województwa Świętokrzyskiego z roku 2004

Osoby bezrobotne mogą korzystać z różnych form pomocy finansowanych z Funduszu Pracy. Są to:

- programy pasywne:
 - zasiłki dla bezrobotnych,
 - świadczenia przedemerytalne,
 - wcześniejsze emerytury finansowane przez ZUS
- programy aktywne:
 - pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe
 - szkolenie i przekwalifikowanie bezrobotnych i zasiłki szkoleniowe,
 - prace interwencyjne i roboty publiczne,
 - aktywizacja zawodowa absolwentów,
 - przygotowanie zawodowe młodocianych,
 - pożyczki na tworzenie małych przedsiębiorstw,
 - dopłaty dla pracodawców zatrudniających osoby bezrobotne.

Dane na temat bezrobocia na terenie Miasta i Gminy Ćmielów przedstawiają poniższe zestawienia

Bezrobotni z terenu Miasta i Gminy Ćmielów zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ostrowcu Św. latach 2000-2004:

	2000	2001	2002	2003	2004
Kobiety	401	434	416	404	425
Absolwenci	50	50	36	33	-
Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	36	77	69	60	59
Z prawem do zasiłku	136	179	139	140	159
W wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lata)	691	774	716	703	693
Pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy	377	461	491	458	501
Ogółem	815	927	893	906	921
w tym: w mieście	362	421	401	402	425

* dane Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowcu Świętokrzyskim

W roku 2004 znikło pojęcie absolwenta, pojawiło się pojęcie osoby zarejestrowanej w okresie 12 miesięcy od ukończenia szkoły – takich osób w gminie do końca stycznia 2005 roku było 10.

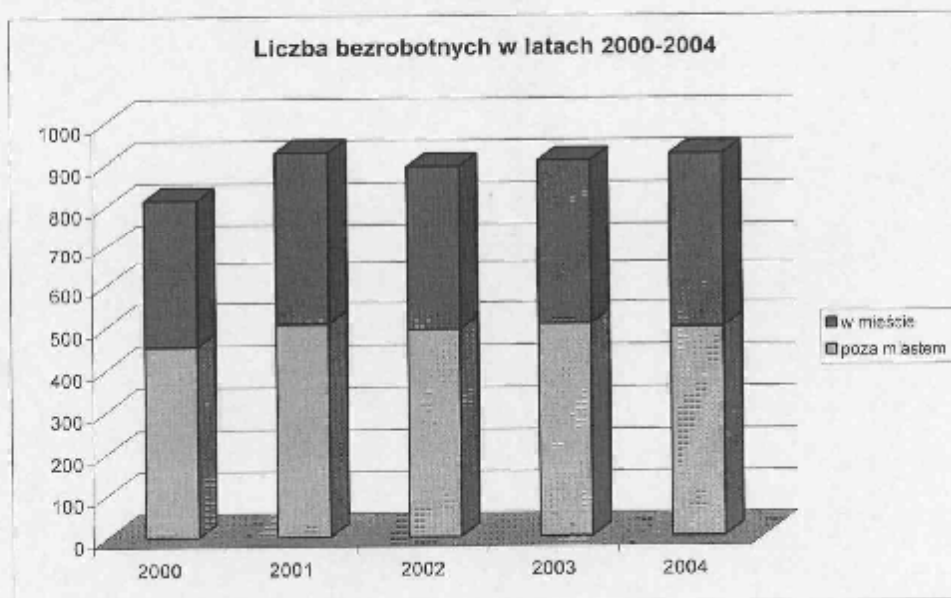
W roku 2004 bezrobocie w gminie Ćmielów objęło 19,9% osób w wieku produkcyjnym, bezrobotne kobiety stanowiły 46% ogółu osób pozostających bez pracy, osoby w wieku mobilnym - blisko 75%. 46% bezrobotnych to mieszkańcy miasta.

W gminie Ćmielów obserwuje się również zjawisko ukrytego bezrobocia. Duża grupa osób nie rejestruje się. Takie osoby korzystają z pomocy rodziny lub też wyjeżdżają do pracy zarobkowej za granicę.

Osoby bezrobotne w latach 2000-2004 według poziomu wieku:

Wiek	2000	2001	2002	2003	2004
18-24 lat	242	273	223	0	226
25-34 lat	237	267	269	212	259
35-44 lat	212	234	224	259	208
45-54 lat	117	146	163	232	203
55-59 lat	5	7	14	179	25
60-64 lat	2	0	0	24	0
Ogółem	815	927	893	906	921

* dane Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowcu Świętokrzyskim

Liczba osób bezrobotnych według okresu poszukiwania pracy:

Czas poszukiwania pracy	2000	2001	2002	2003	2004
do 3 mies.	189	218	167	184	170
4-12 mies.	249	248	235	264	250
12 i więcej mies.	377	461	491	458	501
Ogółem	815	927	893	906	921

*dane Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowcu Świętokrzyskim

Ponad 54% bezrobotnych to osoby długotrwale pozostające bez pracy, nie posiadające prawa do zasiłku.

Bezrobotni według poziomu wykształcenia:

Wykształcenie	2000	2001	2002	2003	2004
wyższe	21	30	39	38	47
Średnie (policealne, średnie zawodowe, ogólnokształcące)	208	226	223	235	246
zasadnicze zawodowe	328	392	366	353	336
Gimnazjalne i poniżej	258	279	265	280	292
Ogółem	815	927	893	906	921

*dane Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowcu Świętokrzyskim

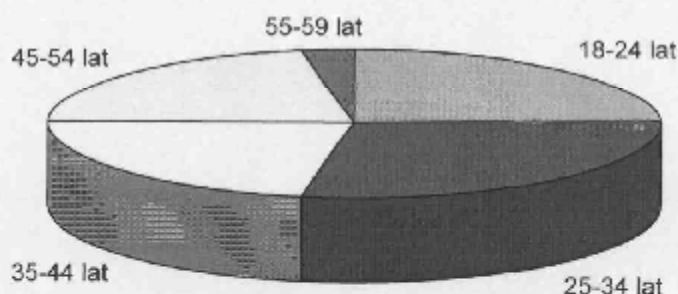
Blisko 70% bezrobotnych to osoby z niskimi kwalifikacjami zawodowymi, co znacznie utrudnia im znalezienie pracy.

Powiatowy Urząd Pracy oferuje osobom bezrobotnym również innego rodzaju pomoc, np. w formie szkoleń, stażów itp. W ostatnich latach skorzystało z niej:

Rodzaj pomocy	2000	2001	2002	2003	2004
Pożyczki	3	1	0	1	0
Szkolenia	21	4	3	4	14
Staż	7	16	34	33	39
Inne	-	4	10	6	9
Ogółem	31	25	47	44	62

*dane Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowcu Świętokrzyskim

Struktura wieku osób bezrobotnych w roku 2004

Pomocą dla osób bezrobotnych z terenu gminy Ćmielów zajmuje się głównie Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowcu Świętokrzyskim. Działania te wspierane są również przez Urząd Miasta i Gminy w Ćmielowie, który stara się doraźnie pomóc poprzez zlecanie prac interwencyjnych, czy organizowanie staży absolwenckich.

Jedną z aktywnych form pomocy osobom bezrobotnym jest zatrudnienie ich do wykonywania prac interwencyjnych. Z terenu gminy Ćmielów w latach 2000-2004 zostało zatrudnionych:

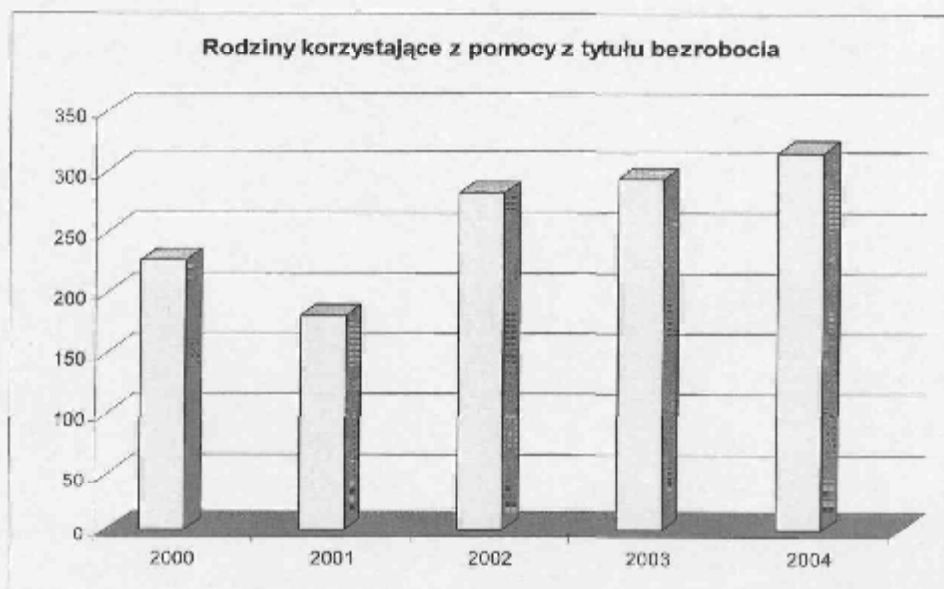
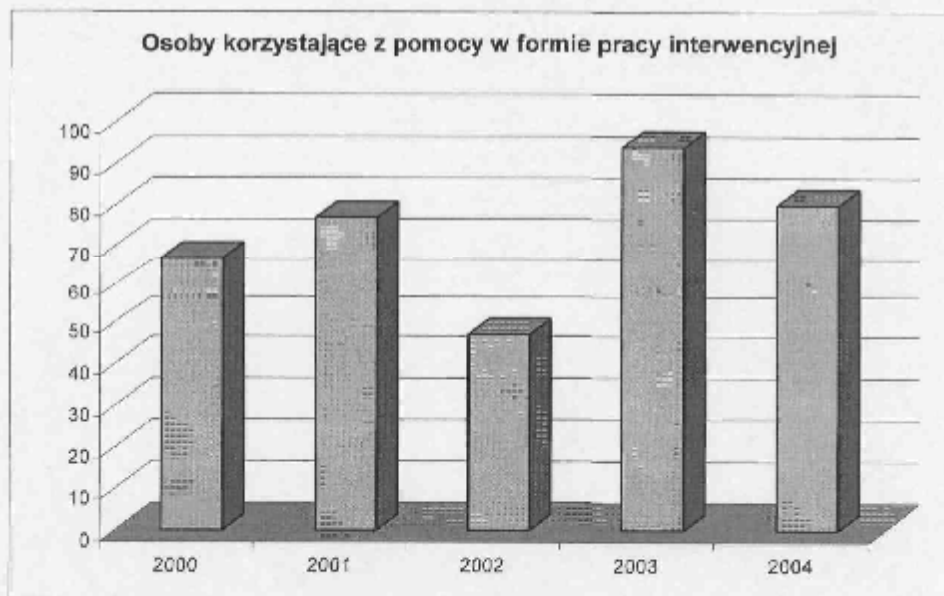
Rok	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba osób	67	77	47	94	80

* dane Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowcu Świętokrzyskim

„Parafialny Oddział Akcji Katolickiej w Ćmielowie” prowadzi program skierowany do bezrobotnych, który ma na celu wyposażenie bezrobotnych w wiedzę niezbędną do stawienia czoła konkurencji na rynku pracy. Działania POAK polegają głównie na:

- nauce języków obcych,
- prowadzeniu kursów specjalistycznych przez prawników, psychologów i pedagogów,
- prowadzeniu indywidualnej terapii dla osób będących w kryzysie.

Działania te pomagają osobom bezrobotnym odnaleźć się na rynku pracy.

Wiele rodzin pozbawionych podstawowych środków do życia, z racji braku pracy, zwraca się o pomoc do OPS. W kolejnych latach z pomocy społecznej skorzystało:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba rodzin korzystających z pomocy	227	181	282	294	316

* dane OPS w Ćmielowie

Sytuacja na rynku pracy w gminie jest trudna. Największymi pracodawcami w gminie są:

- Zakład Porcelany Ćmielowie – 200 osób,
- Placówki oświatowe – 130 osób,
- Urząd Miasta i Gminy - 50 osób.

W pomniejszych zakładach, głównie produkujących porcelanę, pracuje po 3-4 osoby.

Główną formą zatrudnienia jest samozatrudnienie i prowadzenie handlu obwoźnego w okolicznych miastach.

Jednocześnie z problemem bezrobocia w gminie obserwuje się również zjawisko braku motywacji do pracy w oparciu o przeświadczenie o jej nieopłacalności. Pracodawcy często szukają pracowników.

Pracownicy oświaty zauważają problem bezrobocia niemal, w co drugiej rodzinie (jedno lub dwoje rodziców nie pracuje). Istnieją problemy z odpłatnością za przedszkole, ubezpieczeniem w szkole, wyposażeniem dziecka w potrzebne pomoce naukowe oraz zapłata za wycieczki i inne atrakcje organizowane w szkołach.

3.1.5. Niepełnosprawność

Osoby niepełnosprawne to osoby posiadające stopień niepełnosprawności orzeczony przez Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Komisję przy ZUS, KRUS oraz inne osoby z dysfunkcjami psychicznymi, fizycznymi i umysłowymi. Za niepełnosprawne uznać należy osoby, których stan fizyczny, psychiczny powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, bądź uniemożliwia, pełnienie ról i zadań społecznych na poziomie powszechnie przyjętych kryteriów.

Na terenach wiejskich sytuacja osób niepełnosprawnych jest bardzo trudna. Niepełnosprawni fizycznie mają olbrzymie trudności m.in.: ze swobodnym poruszaniem się (bariery architektoniczne w mieszkaniach i w budynkach użyteczności publicznej, brak środków komunikacji), tzw. samoobsługą,

dostępnością do fachowej opieki medycznej i rehabilitacji, niemożnością edukacji na miarę swoich możliwości i predyspozycji. Bariery te nie tylko utrudniają ale wręcz uniemożliwiają osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w normalnym życiu. Osoby niepełnosprawne psychicznie postrzegane są zazwyczaj jako nieprzewidywalne, a co za tym idzie również niebezpieczne. Największym jednak problemem dla ludzi niepełnosprawnych są czynniki psychologiczne i społeczne – trudność w akceptacji samego siebie i swoich schorzeń oraz brak zrozumienia ze strony ludzi zdrowych.

Wśród mieszkańców gminy Ćmielów rozpoznano następujące kategorie niepełnosprawności i chorób przewlekłych:

- schorzenia dermatologiczne – 4 osoby,
- upośledzenie narządu ruchu – 52 osoby,
- upośledzenie centralnego układu nerwowego – 45 osób,
- upośledzenie układu pokarmowego – 11 osób,
- upośledzenie układu oddechowego – 16 osób,
- upośledzenie układu krążenia – 51 osób,
- upośledzenie narządu słuchu – 8 osób,
- upośledzenie narządu wzroku – 3 osoby,
- upośledzenie neurologiczne – 14 osób.

W roku 2004 z usług specjalistycznych świadczonych przez OPS korzystało 8 osób z zaburzeniami psychicznymi. Za te usługi podopieczni ponoszą odpłatność, uzależnioną od wysokości posiadanego dochodu.

W szkołach najczęściej spotykanym upośledzeniem jest lekki niedosłuch. Ankietowani, na potrzeby niniejszego opracowania, uczniowie zauważyli problem niepełnosprawności w swoim otoczeniu. Co czwarty pytany uczeń ma kontakt z osobą niepełnosprawną.

W szkołach specjalnych uczy się 10 dzieci, 30 osobom zwracane są koszty dojazdu do Ostrowca Św. do szkół czy na rehabilitację oraz na Warsztaty Terapii Zajęciowej. Przychodnia Zdrowia w Ćmielowie świadczy usługi w zakresie rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

Jednym z problemów osób niepełnosprawnych jest występowanie w ich środowisku wysokiego poziomu bezrobocia. Głównymi problemami związanymi z bezrobociem niepełnosprawnych są:

- niższa atrakcyjność osoby niepełnosprawnej na rynku pracy,
- niedobór stanowisk pracy dla osób z niektórymi schorzeniami (brak zakładów pracy chronionej),
- niskie wykształcenie i kwalifikacje (największa liczba niepełnosprawnych bezrobotnych posiada wykształcenie zasadnicze i podstawowe).

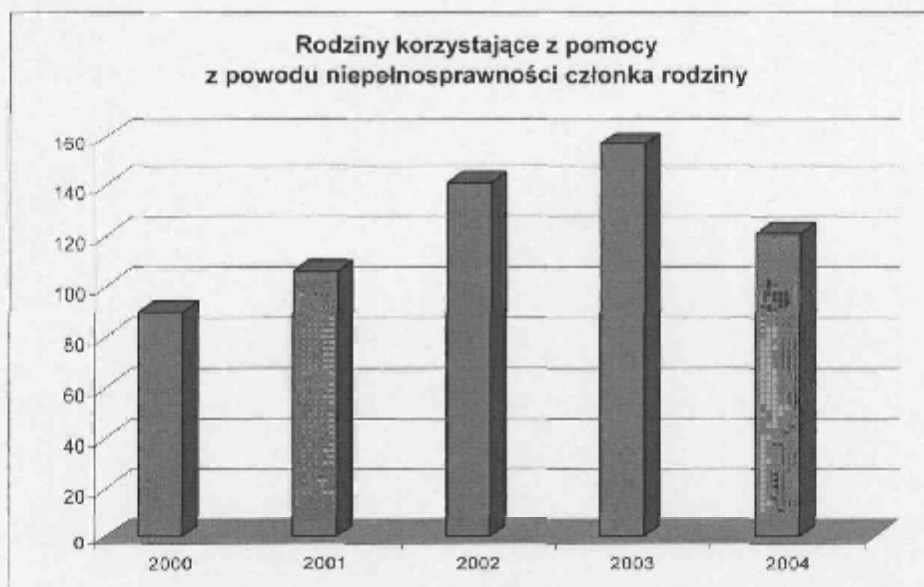
Brak jest danych odnośnie stopnia aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w gminie.

Niepełnosprawność członka rodziny często prowadzi do pogorszenia kondycji finansowej rodziny bez względu na jej przynależność społeczno-zawodową i miejsce zamieszkania. Sytuacja taka spowodowana jest dużymi wydatkami na leczenie, rehabilitację i różnego typu świadczenia będące udziałem rodzin, w których żyją osoby z ograniczoną przez chorobę sprawnością. Z drugiej strony przyczyną jest ograniczenie dochodów – utrata pracy i renta inwalidzka osoby niepełnosprawnej – ograniczenie aktywności zawodowej i możliwości zarobkowych innych członków rodziny zobowiązanych do opieki.

W powodu niepełnosprawności na terenie Miasta i Gminy Ćmielów z pomocy OPS w latach 2000-2004 korzystało:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba rodzin korzystających z pomocy	90	106	141	157	121

*dane OPS w Ćmielowie

Ośrodek Pomocy Społecznej udziela wsparcia i pomocy w zakresie:

- pomocy finansowej: zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe,
- pomocy usługowej w zakresie usług opiekuńczych oraz usług specjalistycznych,
- pomocy w naturze w formie pokrycia kosztów dożywienia dzieci oraz w formie darów,
- wsparcia pracą socjalną.

Na terenie gminy Ćmielów ułatwienia architektoniczne dla osób niepełnosprawnych posiadają: Ośrodek Zdrowia (niepełne), Ośrodek Pomocy Społecznej, Apteka oraz Szkoła w Rudzie Kościelnej.

W 2005 roku dzięki dofinansowaniu z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowcu Świętokrzyskim Dom Kultury w Ćmielowie zorganizował piknik rodzinny z udziałem osób niepełnosprawnych podczas imprezy plenerowej „Noc Świętojańska” w Piaskach Brzostowskich.

3.1.6. Długotrwała lub ciężka choroba

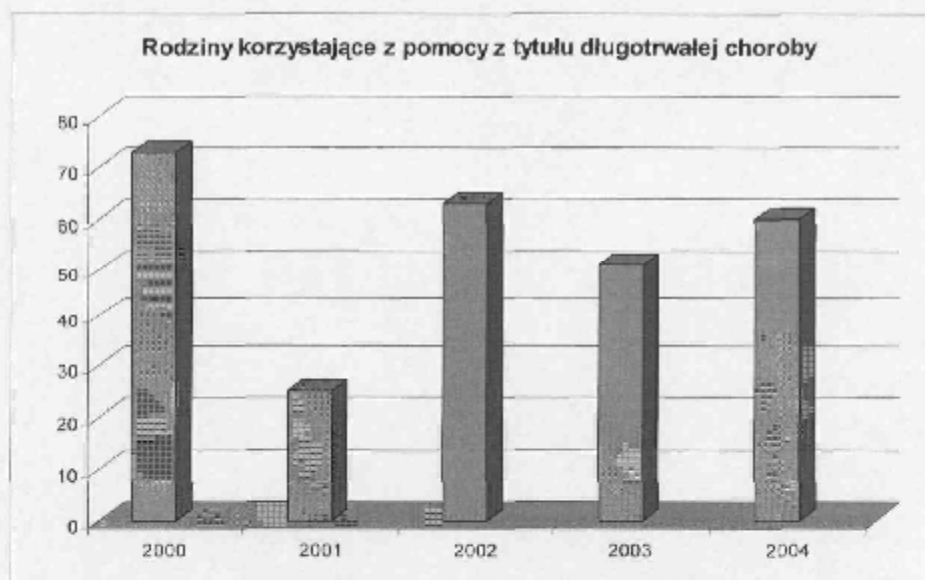
Osoby przewlekłe lub ciężko chore spotykają się z podobnymi problemami jak osoby niepełnosprawne, ponieważ często nie są w stanie aktywnie uczestniczyć w tzw. normalnym życiu. Borykają się również z: bezrobociem, utrudnieniami w dostępie do specjalistycznej opieki medycznej, czy kosztownością procesu leczenia. W chwili obecnej problemem są również tzw. choroby cywilizacyjne, dotykające najczęściej ludzi młodych i w średnim wieku.

Ciężka, długotrwała choroba wiąże się z ponoszeniem wysokich kosztów leczenia. Osoby takie często pozostają bezrobotne – ze względu na stan zdrowia nie mogą ubiegać się i podjąć pracy (ludzie w wieku produkcyjnym) lub przebywają na rencie czy emeryturze (osoby starsze). Sprawy te mają zasadniczy wpływ na sytuację materialną rodzin osób chorych.

Z pomocy Ośrodka na skutek długotrwałej choroby skorzystało:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba rodzin korzystających z pomocy	73	25	63	51	60

*dane OPS w Ćmielowie

Osobami długotrwale chorymi opiekuje się głównie rodzina. 20 osób starszych objętych jest pomocą środowiskową, 9 osób objętych jest opieką specjalistyczną i korzystają z pomocy pracowników terenowych pomocy społecznej. Około 30 osób chorych i starszych jest pod stałą opieką Parafii Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Ćmielowie, korzysta ze spowiedzi pierwszopiątkowej i rozmów.

3.1.7. Przemoc w rodzinie

Przemoc występująca w rodzinie jest jedną z najpoważniejszych dysfunkcji. Art. 207 §1 Kodeksu Karnego definiuje, iż: „przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody”. Przemoc w rodzinie jest przestępstwem. Niestety zjawisko to stale wzrasta, jego główną przyczyną jest nadużywanie alkoholu lub alkoholizm członka rodziny. Przemoc dotyka głównie kobiety oraz dzieci. Przejawem okrucieństwa jest również tzw. „chłodna przemoc” niszcząca psychikę i poczucie wewnętrznej godności.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- *jest intencjonalna – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,*
- *siły są nierówne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy,*

- *narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje przewagę siły narusza podstawowe prawa ofiary (np. Prawo do nietykliwości fizycznej, godności, szacunku itd.),*
- *powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.*

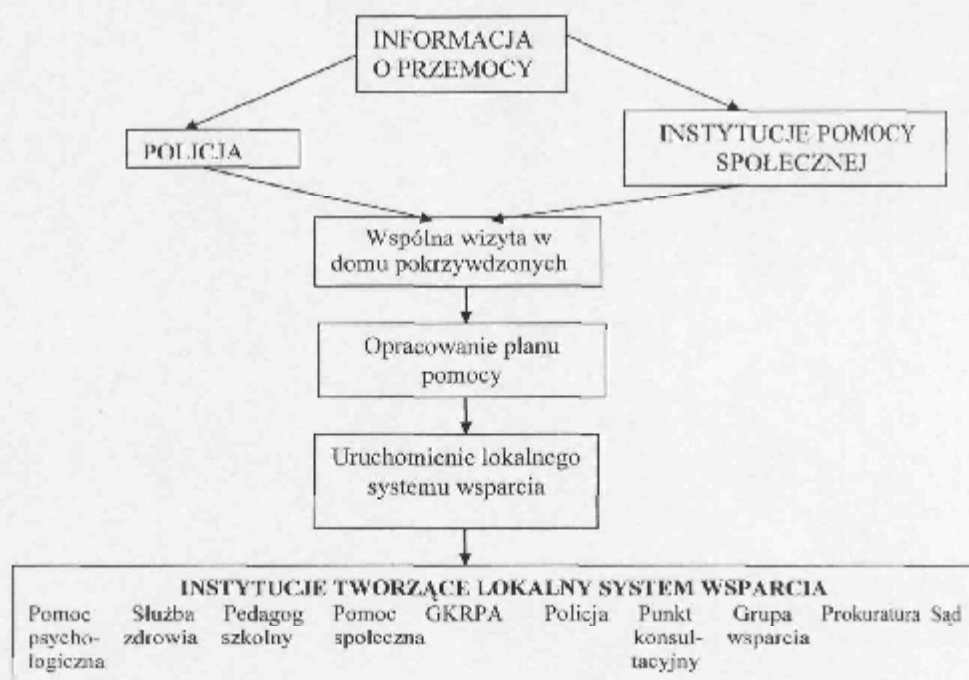
Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. „o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie” w Art.6. §2 określa zadania gminy tym zakresie. Należą do nich:

- *tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,*
- *prowadzenie poradnictwa i interwencji,*
- *opracowanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie,*
- *prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia.*

Zjawisku przemocy domowej towarzyszy najczęściej nadużywanie alkoholu. Skala zjawiska jest trudna do oszacowania ze względu na niską świadomość społeczną oraz niechęć do wtrącania się w sprawy rodzinne innych. Na terenie gminy działa Poradnia Psychologiczna przy Kościele Parafialnym w Ćmielowie. Poradnia prowadzi pomoc dla osób z rodzin dysfunkcyjnych, nie tylko borykających się z przemocą domową, ale i bezradnością, czy uzależnieniami. Poradnia jest otwarta dla wszystkich potrzebujących. Ponieważ Poradnia działa przy Kościele zauważa się zjawisko zmniejszenia bariery niechęci czy wstydu korzystania z takiej pomocy.

Na przemoc w rodzinie należy reagować. Informacja o niej powinna docierać do Policji, OPS lub innej służby społecznej działającej na terenie Miasta i Gminy lub w najbliższym jej sąsiedztwie. Policja i OPS przyjmując zgłoszenie powinna poinformować pokrzywdzonych o przysługujących im prawach i pouczyć sprawcę czynu. Po dobrowolnym wypełnieniu wniosku z prośbą o pomoc przez pokrzywdzonych może dojść do dalszych kroków przeciwko sprawcy. Zgłoszenie może prowadzić do wizyty w domu pokrzywdzonych, opracowaniu planu pomocy oraz uruchomieniu lokalnego systemu wsparcia.

**Schemat postępowania w przypadku stwierdzenia występowania
zjawiska przemocy domowej**

Pracownicy OPS i Komisariatu Policji w gminie Ćmielów zostali przeszkoleni i przygotowani do wprowadzenia tzw. „Niebieskiej karty”.

„Niebieska karta” jest rządowym programem przeciwdziałania przemocy w rodzinie, który wszedł w życie w październiku 1998 roku. Jednym z jego realizatorów jest Policja, a szczególnie policjanci kompanii patrolowo-interwencyjnych oraz dzielnicowi, którzy najczęściej spotykają się z ofiarami. Działania Policji mają na celu skuteczne reagowanie wobec przemocy w rodzinie poprzez :

- informowanie pokrzywdzonych o przysługujących im prawach oraz możliwości korzystania z pomocy i wsparcia wyspecjalizowanych instytucji,
- rejestrację śladów i przebiegu wydarzeń oraz podjętych czynności, gromadzenie informacji z interwencji domowych i stały kontakt z zagrożoną rodziną,
- rozpoznawanie skali zjawiska i zagrożeń w rodzinie,
- motywowanie ofiar przemocy w rodzinie do żądania ochrony swoich praw i szukania pomocy.

W skład dokumentów wypełnianych przez policjantów wchodzi cztery niebieskie karty. Pierwsza tzw. meldunek jest wypełniana przez dyżurnego jednostki po zgłoszeniu przez patrol zakończenia czynności.

Kartę "B" wypełnia policjant przeprowadzający interwencję, w którym opisuje: szczegóły zajścia, ocenę przebiegu zdarzenia, dane o dzieciach obecnych w mieszkaniu oraz działania podjęte wobec sprawcy.

Karta "C" zawiera informacje dla ofiary przemocy (jej prawa, możliwość ochrony) i wręczana jest w czasie interwencji. Karta zawiera rubrykę „Zanotuj przebieg zdarzenia, pamięć bywa zawodna”, gdzie pokrzywdzeni wpisują odpowiedzi na pytania: „kto i kiedy cię skrzywdził?”, „kim jest dla ciebie sprawca?”, „na czym polegała przemoc?”, „czy byli świadkowie zdarzenia?”. Pozwala to, z jednej strony, na otwarcie się ofiary przemocy, a jednocześnie stwarza dla organów procesowych i organizacji społecznych podstawę do podjęcia odpowiednich działań.

Karta "D" to prośba o pomoc wypełniana przez ofiarę przemocy. Pokrzywdzeni decydują czy żądać pomocy „w ramach kompetencji Policji” czy zainteresowania odpowiednich służb społecznych. Wypełniony dokument nie może jednak stanowić podstawy do wszczęcia postępowania

Komisariat Policji w Ćmielowie od roku 2002 sporządza „Niebieskie Karty” skierowane przeciwko sprawcy przemocy w rodzinie. W kolejnych latach sporządzono:

- 2002 – 5 kart,
- 2003 – 31 kart,
- 2004 – 22 karty.

Policja zaobserwowała występowanie tego zjawiska w środowisku osób niżej wykształconych, w rodzinach borykających się z problemem nadużywania alkoholu. Zgłoszenia pochodzą często z tych samych rodzin, sprawcami są głównie mężczyźni.

Policja najwięcej przypadków przemocy domowej zanotowała na terenach popegeerowskich, na północy gminy.

W szkołach zjawisko przemocy domowej, zwłaszcza fizycznej, nie jest widoczne. Jako wstydlive jest ukrywane. Nauczyciele zauważają przypadki presji, przemocy psychicznej na dzieciach, objawiające się znerwicowaniem, problemami z nauką, problemami w kontaktach z rówieśnikami i otoczeniem. Na podstawie ankiety „Zidentyfikowanie problemów społecznych w Mieście i Gminie Ćmielów” można stwierdzić, że zdecydowana większość (ponad 85%) nauczycieli nie miała kontaktu ze zjawiskiem przemocy. Zjawiska tego nie zauważają w swoim otoczeniu również uczniowie (74%).

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ćmielowie w ostatnich latach nie przyznawał rodzinom zasiłku z powodu występowania zjawiska przemocy domowej.

W szkołach na terenie gminy przeprowadzane były spotkania rodziców z psychologiem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ostrowcu Św. na temat: „Rola dziecka w społeczeństwie”, „Potrzeba przestrzegania Konwencji Praw Dziecka – Stop przemocy w rodzinie”

3.1.8. Ochrona macierzyństwa i wielodzietności

Rodzina jako podstawowa komórka społeczna powinna być pod specjalną ochroną państwa. Zważywszy na występowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych (ujemny przyrost naturalny) i gospodarczych (zmiany statusu materialnego), rodzina powinna móc liczyć na pomoc materialną, społeczną i prawną.

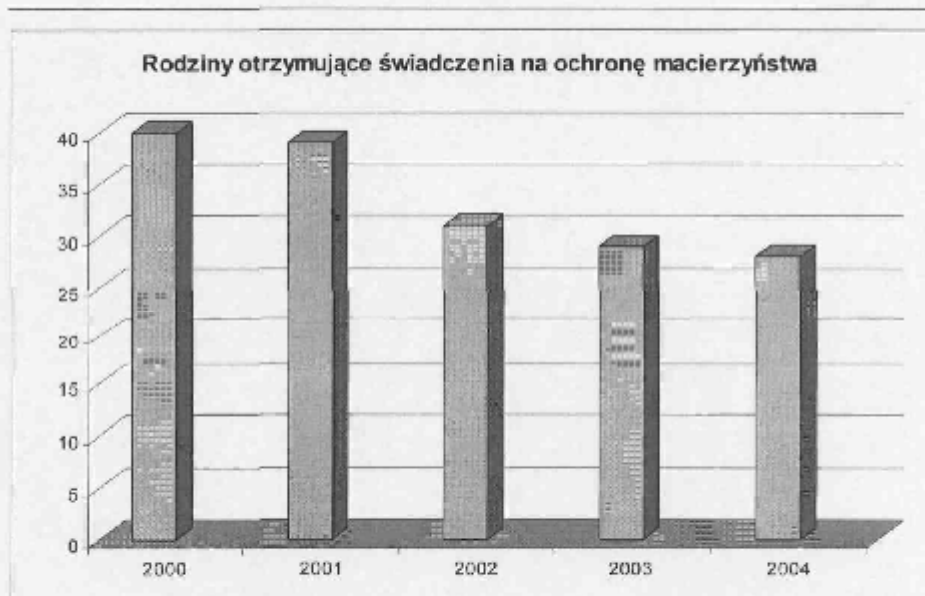
Na środowisko rodzinne składa się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Ochrona macierzyństwa oraz pomoc dla rodzin wielodzietnych jest jednym z ważniejszych zadań opieki społecznej. Urlopy macierzyńskie, wychowawcze, zasiłki rodzinne oraz inne świadczenia (pomoc na zakup wyprawki, dofinansowanie dojazdów do szkoły) mogą okazać się znaczącą pomocą dla rodziny.

Liczba rodzin korzystających z pomocy OPS w Ćmielowie w latach 2000-2004:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba rodzin korzystających z pomocy	40	39	31	29	28

*dane OPS w Ćmielowie

W roku 2004 struktura Ośrodka Pomocy Społecznej uległa zmianie i od 1 maja rozpoczęto realizację świadczeń rodzinnych. Do końca 2004 roku przyznano ogółem 4625 zasiłków rodzinnych oraz dodatki do tych zasiłków z tytułu:

- urodzenia dziecka – 21,
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – 251,
- samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania – 10,
- samotnego wychowywania dziecka – 1526,
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – 269 (w tym do 5 roku życia – 68),
- rozpoczęcia roku szkolnego – 385,
- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania – 465,
- pokrycia wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła – 65,
- pokrycia wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła – 400.

W roku 2004 przyznano ogółem 7552 zasiłki, których łączna kwota wyniosła 669.925 zł.

W szkołach podstawowych w Ćmielowie i w Brzóstowej oraz w Gimnazjum w Ćmielowie przeprowadzono wewnętrzne badania na temat sytuacji rodzinnej uczniów. Wynika z nich, że:

- 43 uczniów wychowuje się w rodzinach z ograniczoną władzą rodzicielską i prowadzonym nadzorem kuratorskim,
- 29 uczniów pochodzi z rodzin mających problem alkoholowy,
- 18 uczniów ocenianych jest jako lękliwych i skrajnie nieśmiałych – przyczyna są problemy w rodzinach.

Według danych ze Szkoły Podstawowej Nr 1 w Ćmielowie wśród uczniów tej placówki 29 osób wychowuje się w rodzinach niepełnych i rozbitych, 6 osób w rodzinach zrekonstruowanych, a 47 uczniów w rodzinach wielodzietnych. Niestety brak jest tego rodzaju danych z innych placówek z terenu gminy, dlatego też trudno ocenić skalę poszczególnych zjawisk.

3.1.9. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka. Tu nawiązuje ono pierwsze kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Zaburzona struktura rodziny ujemnie wpływa na sytuację dziecka i jego więź z rodziną. Rodziny mające trudności opiekuńczo-wychowawcze w większości przypadków mają również inne dysfunkcje:

- niepełnosprawność umysłowa rodziców,
- uzależnienie,
- występowanie przemocy domowej,
- problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych,
- niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- problemy wychowawcze dzieci występujące w domu i w szkole.

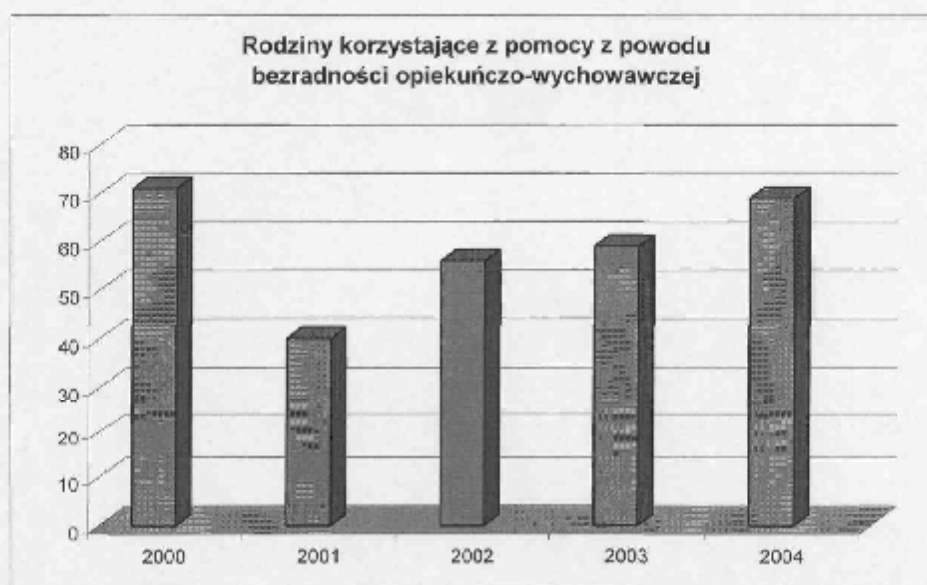
Rodzina dysfunkcyjna nie jest w stanie spełnić swoich podstawowych zadań: nie realizuje właściwie funkcji opiekuńczo-wychowawczych, nie zaspokaja potrzeb materialnych i duchowych oraz nie przekazuje właściwych społecznie wzorów postępowania. Rodziny te często korzystają z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej.

Na terenie Miasta i Gminy są rodziny, które posiadają dochody finansowe i które byłyby w stanie zapewnić sobie utrzymanie, ale ze względu na brak zaradności życiowej nie są one w stanie racjonalnie ich zagospodarować. Pomoc OPS nie dociera do wszystkich potrzebujących, ponieważ istnieją również takie rodziny, która mając problemy finansowe wstydzą się do nich przyznać.

Liczba rodzin korzystających z pomocy OPS w Ćmielowie w latach 2000-2004:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba rodzin korzystających z pomocy	71	40	56	59	69

* dane OPS w Ćmielowie

W zakresie pomocy rodzinie Akcja Katolicka w Ćmielowie przeprowadziła następujące działania:

- kursy dla rodziców polegające na wsparciu w pełnieniu funkcji wychowawczej,
- szkolenie dla osób samotnie wychowujących dzieci – w jaki sposób starać się o alimenty i jak egzekwować ich wypłacanie,
- akcję „Szkoła dla rodziców i wychowawców”
- „Spotkania z młodzieżą”,
- projekt: „Prowadzenie poradnictwa rodzinnego ze szczególnym uwzględnieniem aspektów psychologiczno-prawnych dla osób dotkniętych kryzysem” na podstawie umowy ze Starostwem Powiatowym w Ostrowcu Św.

W placówkach oświatowych w gminie realizowane są programy dla rodziców pomagające im w pełnieniu funkcji wychowawczych. Zajęcia te mają charakter otwarty i prowadzone są przez nauczycieli (w ramach zebrań wywiadowczych) oraz przez psychologów i pedagogów z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ostrowcu Świętokrzyskim. Są to pogadanki na temat:

- wpływ filmów rysunkowych na sytuacje agresywne,
- jak postępować z własnym dzieckiem – trudności wychowawcze,
- właściwa opieka i wychowanie dziecka w środowisku rodzinnym i szkolnym – pomoc w nauce,
- znaczenie nagród i kar w procesie wychowania dziecka,
- sytuacja psychiczna, poznawcza i społeczna dziecka przekraczającego „próg edukacyjny” – rozpoczynającego naukę w klasie IV,
- dojrzałość szkolna dziecka – dla rodziców dzieci z klas 0 i I.

Szkoła Podstawowa w Brzostowej opracowała broszurkę edukacyjną dla rodziców „Być dobrym rodzicem”, która została zaprezentowana podczas zebrań wywiadowczych.

3.1.10. Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze

W ostatnich latach w Polsce można zaobserwować wzrost zjawiska przestępczości, a szczególnie przestępczości wśród nieletnich. Przestępstwa dokonywane przez ludzi młodych to przede wszystkim rozboje oraz kradzieże, jak również przestępstwa przeciwko porządkowi publicznemu. Sprawcy w chwili dokonania przestępstw najczęściej są osobami bezrobotnymi i nie uczącymi się. Pomoc społeczna powinna zatem objąć swym zasięgiem także młodzież opuszczającą placówki opiekuńczo-wychowawcze. Konieczna jest dalsza resocjalizacja trudnej młodzieży w środowisku domowym, przystosowanie jej do życia w społeczeństwie i niedopuszczenie do popełniania kolejnych wykroczeń.

Na terenie gminy Ćmielów nie są notowane osoby, które opuściły zakłady opiekuńczo-wychowawcze.

Zjawisko agresji i przestępczości wśród młodzieży jednak istnieje i dotyczy głównie środowiska szkolnego. Zdarzają się nieliczne przypadki tzw. „fali”.

Wzrost agresji i przestępczości wśród młodzieży powoduje, że konieczne jest prowadzenie programów wychowawczych. Kształtowanie właściwych wzorców osobowych przez dorosłych (rodziców, opiekunów, nauczycieli, przedstawicieli życia publicznego) jest podstawą edukacji społecznej. Edukacja ta polega przede wszystkim na uświadamianiu niewłaściwości i szkodliwości niektórych działań.

W szkołach na terenie gminy prowadzone są programy, które mogłyby zminimalizować występowanie zachowań agresywnych. Ważnym ich

elementem jest rozwijanie u uczniów umiejętności rozpoznania własnych stanów emocjonalnych, zrozumienia potrzeb i emocji innych osób, kształtowanie właściwych postaw interpersonalnych oraz ćwiczenie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach.

Przykładowe programy przeciw agresji realizowane w szkołach:

Szkoła Podstawowa Nr 1 w Ćmielowie

- przedstawienie „Na planecie grzeczności” – pokazanie najczęstszych sytuacji rodzących agresję i sposoby ich bezkonfliktowego rozwiązania,
- program terapeutyczny dla chłopców z klasy V – „Rozwój empatii i kompetencji społecznych „E. Potemskiej i G. Sobieskiej-Szostakiewicz.
- rozpoznanie i opanowanie agresji – zajęcia wychowawcze w klasach IV-VI,
- spotkania np. w pielęgniarką szkolną na temat istoty reakcji stresu oraz doraźnych i długofalowych sposobów łagodzenia napięcia emocjonalnego,
- dyskusje i pogadanki kształtujące właściwą postawę ucznia – kultura osobista, kultura języka.

W Szkole Podstawowej w Brzostowej zorganizowano spotkanie otwarte z kuratorem III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Opatowie na temat pierwszych symptomów demoralizacji i sposobów zapobiegania rozwojowi niedostosowania społecznego dziecka.

3.1.11. Trudności w integracji osób posiadających status uchodźcy

Status uchodźcy otrzymują osoby, które opuściły swój kraj zazwyczaj z przyczyn politycznych. W Polsce osoby te mają poważne problemy związane głównie z bezrobociem, ubóstwem czy brakiem zaufania i akceptacji (zwłaszcza w małych społecznościach). Pomoc (udzielana przez starostę na podstawie wniosku złożonego przez uchodźcę) taka realizowana jest w ramach indywidualnego programu integracji, uzgodnionego między powiatowym centrum pomocy rodzinie a uchodźcą, w którym w zależności od indywidualnej sytuacji życiowej uchodźcy i jego rodziny, określona jest wysokość, zakres i forma pomocy. Środki na realizację indywidualnego programu integracji przekazuje wojewoda.

W gminie przebywają 2 osoby, które posiadają status uchodźcy. Zamieszkują one w Polsce na podstawie wydanej karty stałego pobytu.

3.1.12. Trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładów karnych

Osoby opuszczające zakłady karne mają zazwyczaj ogromne trudności z przystosowaniem się do życia w społeczeństwie – są dyskryminowane, często rozpadły się ich wcześniejsze związki rodzinne, nie mogą znaleźć pracy. Ponowne włączenie do społeczeństwa jest koniecznym etapem ich resocjalizacji, dlatego też osoby takie często korzystają z pomocy społecznej.

Osoby opuszczające zakłady karne są pod opieką Kuratora Sądowego, otrzymują pomoc z Ośrodka Pomocy Społecznej, jeśli same się do niego zgłoszą. W ostatnich latach zasiłki z tego tytułu nie były przyznawane.

Komisariat Policji w Ćmielowie odnotowuje przypadki recydywy, osoby takie stwarzają problemy (głównie przestępstwo rozboju). Problemem jest zwłaszcza poczucie bezkarności przestępców. W gminie odnotowano częste przypadki uniewinnienia za poważne przestępstwa ścigane z urzędu i zagrożone pozbawieniem wolności do lat 5.

Komisariat Policji odnotowuje najwięcej przestępstw w północnych rejonach gminy, gdzie występuje duże bezrobocie i gdzie nie uprawia się ziemi ze względu na słabą jej jakość. W rejonach o większej skali bezrobocia (Ćmielów i wsie bliżej Ostrowca Św.) zanotowano zwiększoną ilość rozbojów.

3.1.13. Alkoholizm i narkomania

Problem alkoholizmu

Rodziny z problemem alkoholowym to rodziny, w których choć jedna osoba zażywa alkohol w sposób, który przynosi szkodę pozostałym jej członkom. Osoba taka dostarcza swoim bliskim niepotrzebnych problemów życiowych, finansowych i emocjonalnych.

W chwili obecnej najbardziej niepokojące są zjawiska związane z wzrastaniem liczby osób uzależnionych od alkoholu oraz stale postępującego obniżania się wieku pierwszego z nim kontaktu.

Problem nadużywania alkoholu jest problemem dnia codziennego w gminie – nikt nie interweniuje widząc osobę nietrzeźwą. Alkohol można kupić każdy, wszędzie i o każdej porze. W niektórych domach jest to problem dnia codziennego, w innych nadużywanie alkoholu ma charakter sporadyczny, okazjonalny.

Ośrodek Pomocy Społecznej monitoruje zjawiska związane z uzależnieniem – przygotowuje wywiady środowiskowe oraz udziela rodzinom z problemem alkoholowym pomocy psychospołecznej, prawnej i materialnej. Ośrodek

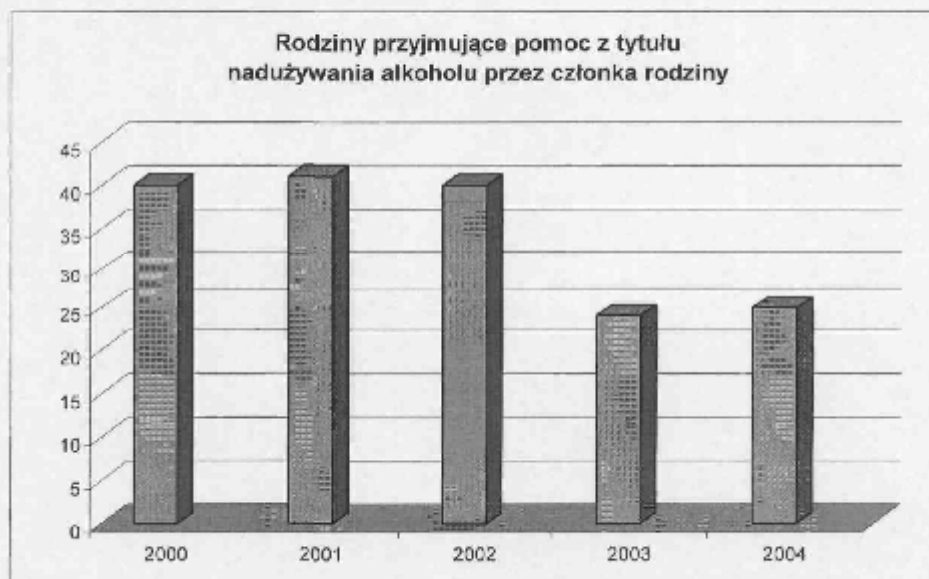
współpracuje z GKRPA i prowadzi działania profilaktyczne wśród mieszkańców gminy.

Rodziny z problemem alkoholowym korzystające z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Ćmielowie w latach 2000-2004:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba rodzin korzystających z pomocy	40	41	40	24	25

*dane OPS w Ćmielowie

W ostatnich latach liczba przyznawanych świadczeń wyraźnie spadła, co nie oznacza zmniejszenia skali zjawiska.

Na terenie gminy Ćmielów działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA). Do zakresu działania komisji należy:

- podejmowanie działań profilaktycznych zjawiskiem zakresie uzależnień,
- działania na rzecz zwiększania dostępności pomocy leczniczej i rehabilitacyjnej,
- rozpatrywanie wniosków zjawiskiem leczenie osób uzależnionych,
- organizowanie zjawiskiem prowadzenie zajęć w Świetlicy Środowiskowej wraz z filiami,
- nadzór nad wdrażaniem programów profilaktycznych zjawiskiem szkołach,
- kontrola punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Niepokojącym zjawiskiem jest używanie alkoholu (zwłaszcza piwa) przez młodzież. Łatwy dostęp do alkoholu dla osób niepełnoletnich, wpływający przede wszystkim z nieświadomości społecznej, sprzyja rozpowszechnianiu się niekorzystnych trendów. Często dzieci spożywające alkohol pochodzą z rodzin mających te problemy – „przykład z góry”. Nauczyciele obserwują brak kontroli nad dziećmi ze strony rodziców i brak karności młodzieży.

Profilaktyka antyalkoholowa w szkołach na terenie gminy jest szeroko zakrojona i realizowana poprzez promocje zachowań prozdrowotnych. Nauczyciele realizują szkolne programy profilaktyczne podczas zajęć wychowawczych, plastycznych, humanistycznych. Zajęcia dotyczą profilaktyki wszelkich uzależnień: nikotynowych (problem coraz większej grupy młodych ludzi), alkoholowych i narkotykowych.

Rada Miejska uchwała corocznie „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych”. Program na rok 2005 przyjęto uchwałą Rady Miejskiej Nr XXII/144/2005 z dnia 17 lutego 2005 roku. W Programie ustalono zadania do realizacji, wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z potrzeb życia codziennego. Zadania te będą realizowane w obszarach:

1. Prowadzenie działań w zakresie udostępniania odpowiedniej pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej osobom i rodzinom z problemem alkoholowym
 - prowadzenie terapii dla osób uzależnionych od alkoholu,
 - prowadzenie terapii dla współuzależnionych,
 - prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób z problemem alkoholowym i członków ich rodzin,
 - wsparcie finansowe placówek leczenia odwykowego,
 - współpraca z Poradnią Odwykową i Izłą Wyrzeźwień,
 - wspieranie w organizowaniu grup anonimowych alkoholików.
2. Wspieranie psychospołeczne i prawne rodzin, w których występuje nadużywanie alkoholu i przemoc
 - prowadzenie i organizacja działalności świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży (oraz punktów filialnych tej świetlicy),
 - finansowanie, dofinansowanie i organizowanie szkoleń dla osób uczestniczących w realizacji gminnego programu profilaktycznego, członków GKRPA i nauczycieli,
 - organizowanie i finansowanie przedstawień, teatrów i imprez promujących zdrowy styl życia o tematyce profilaktycznej w przedmiocie uzależnień.

3. Prowadzenie działalności profilaktycznej, edukacyjnej i informacyjnej w zakresie uzależnień wśród mieszkańców gminy, w szczególności młodzieży i dzieci
 - wdrażanie w szkołach na terenie gminy programów profilaktycznych,
 - organizowanie przedstawień, zajęć pozalekcyjnych i imprez profilaktycznych,
 - organizowanie i prowadzenie systemu informacji dla mieszkańców gminy przez zakup i rozprowadzanie broszur, ulotek i innych wydawnictw w zakresie profilaktyki i leczenia uzależnień.
4. Wspieranie działalności organizacji, instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, które w swoim działaniu, statusie lub pracy są ukierunkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.

Gminny Program ma być realizowany przez: Burmistrza Ćmielowa, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Samorządowy Inspektorat Oświaty, placówki oświatowe z terenu gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Policję, Klub Sportowy „Świt”, Dom Kultury, Parafie oraz inne instytucje, stowarzyszenia i organizacje chcące uczestniczyć w tym przedsięwzięciu.

Realizacja Programu będzie opierać się na środkach pozyskanych zgodnie z ustawą z 26.10.1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. Nr 147 poz.1231). w roku 2005 zaplanowano wydatki na poziomie 94.832 zł.

Problem narkomanii

Narkomania to nałóg stałego używania narkotyków, z czasem całkowite uzależnienie się od nich. Pojęcie narkomanii ma szerokie znaczenie i obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale posługiwanie się wszelkimi środkami wywołującymi euforię. Nałóg ten prowadzi do zaburzeń osobowości, zaniku uczuć wyższych i zmian w narządach – zwłaszcza w układzie nerwowym. Najczęstszymi przyczynami sięgania po narkotyki, zwłaszcza przez dzieci i młodzież są:

- trudne sytuacje życiowe,
- poszukiwanie ucieczki od problemów życia codziennego,
- bezradność życiowa,
- wpływ grupy rówieśniczej,
- ciekawość,
- ukształtowanie w toku wychowania pewnych szczególnych cech osobowości, określanych jako skłonność do nałogów.

Narkomania to zjawisko zdecydowanie częściej występujące w miastach niż na terenach wiejskich. W miastach, gdzie jest większa dostępność środków odurzających, problem ten dotyczy wszystkich grup wiekowych i społecznych, natomiast na wsiach rejestrowany jest głównie w środowisku młodzieży. Dlatego

też niebagatelną rolę w zwalczaniu narkomanii odgrywa edukacja, która uświadamia zagrożenie, a przede wszystkim kształtuje właściwe postawy.

Na terenie szkół w Mieście i Gminie Ćmielów nie zanotowano przypadków odurzenia narkotycznego. Problem ten zauważyło ok. 10% ankietowanych nauczycieli (ankieta „Zidentyfikowanie problemów społecznych występujących na terenie Miasta i Gminy Ćmielów”), większość uczniów (80%) uważa, że ich wiedza na temat zagrożeń jest wystarczająca.

W szkołach podstawowych, w ramach prowadzenia profilaktyki przeciwdziałania narkomanii, przeprowadzono pogadanki dla uczniów klas VI na temat „Narkotyki jako współczesne zagrożenie dla dzieci i młodzieży”. Zajęcia prowadzone były przez przedstawiciela Policji i psychologa z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ostrowcu Św.

W Gimnazjach prowadzono program profilaktyczny „Profilaktyka HIV, AIDS” oraz „Bez ryzyka AIDS” przy współpracy z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Ostrowcu Świętokrzyskim.

3.1.14. Wystąpienie zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej

Pomoc społeczna udzielana jest również w sytuacjach niezależnych od uwarunkowań społecznych, np.: wystąpienie sytuacji kryzysowej lub tragicznego w skutkach zdarzenia losowego.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ćmielowie udziela pomocy głównie w przypadkach związanych ze zniszczeniami spowodowanymi podtopieniami, pożarem czy kradzieżą mienia. Najczęściej pomoc oferowana jest w formie pieniężnej lub – rzadziej – rzeczowej.

3.1.15. Klęska żywiołowa lub ekologiczna

Ze zjawiskiem klęski ekologicznej mamy do czynienia w chwili, kiedy to w wyniku degradacji środowiska naturalne procesy wspierające i przywracające równowagę ekologiczną przestają działać. Klęska ekologiczna i żywiołowa najczęściej jest wynikiem zbytnej ingerencji w przyrodę przez człowieka.

Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 roku o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. Nr 62, poz. 558) określa tryb wprowadzenia i zniesienia stanu klęski żywiołowej, a także zasady działania organów władzy publicznej oraz zakres ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela w czasie stanu klęski żywiołowej. Ustawa definiuje pojęcia klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej i awarii technicznej. Przez pojęcie klęski żywiołowej rozumiemy katastrofę naturalną lub awarię

techniczną, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, a pomoc i ochrona mogą być skutecznie podjęte tylko przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków, we współdziałaniu różnych organów i instytucji oraz specjalistycznych służb i formacji działających pod jednolitym kierownictwem. Katastrofa naturalna rozumiana jest jako zdarzenie związane z działaniem sił natury, w szczególności wyładowania atmosferyczne, wstrząsy sejsmiczne, silne wiatry, intensywne opady atmosferyczne, długotrwałe występowanie ekstremalnych temperatur, osuwiska ziemi, pożary, susze, powodzie, zjawiska lodowe na rzekach i morzu oraz jeziorach i zbiornikach wodnych, masowe występowanie szkodników, chorób roślin lub zwierząt albo chorób zakaźnych ludzi albo też działanie innego żywiołu. Przez awarię techniczną rozumie się gwałtowne, nieprzewidziane uszkodzenie lub zniszczenie obiektu budowlanego, urządzenia technicznego lub systemu urządzeń technicznych powodujące przerwę w ich używaniu lub utratę ich właściwości.

Skutkiem wystąpienia klęski żywiołowej są ogromne zniszczenia materialne (rodziny pozostają bez dachu nad głową), jak również wpływają na psychikę ludzi. Ośrodek Pomocy Społecznej w Ćmielowie we współpracy z władzami Miasta i Gminy udzielają pomocy rodzinom poszkodowanym w formie pieniężnej, materialnej, tymczasowego schronienia, jak również specjalistycznego poradnictwa psychologicznego.

3.2. Pozostałe problemy społeczne występujące w Mieście i Gminie

W gminie Ćmielów zaobserwować można również inne problemy społeczne, które niekoniecznie wymagają wsparcia finansowego skierowanego do konkretnych osób czy rodzin, ale często podjęcia kilku działań organizacyjnych. Działania te to np.: zorganizowanie pomocy sąsiedzkiej (dla osób starszych i samotnych), udostępnienia młodzieży sal szkolnych, zorganizowanie klubów, świetlic i organizowanie w nich spotkań np. dla poszczególnych grup wiekowych. Zadania te powinny być organizowane w taki sposób, aby zachęcić potencjalnych odbiorców i wywołać w nich aktywność.

3.2.1. Problemy dzieci i młodzieży

Jednym z ważniejszych problemów młodzieży jest brak perspektyw, co do życia i pracy na terenie rodzinnej miejscowości, Miasta i Gminy, czy najbliższego jej sąsiedztwa. Na terenach wiejskich młodzież ma utrudniony dostęp do kultury, sportu, itp., jak również gorszy dostęp do placówek oświatowych (zwłaszcza szkolnictwa kierunkowego, wyższego) oraz pomocy naukowych, co może mieć wpływ na jej trudniejszy start życiowy. Młodzież często boryka się również z brakiem środków na kształcenie lub dokształcanie. Kolejnym problemem jest brak miejsc do spędzania wolnego czasu (klubów, boisk, obiektów sportowych i rekreacyjnych i innych rozrywek).

Nauczyciele z placówek oświatowych z terenu gminy zauważają wpływ czynników społecznych na naukę i zachowanie dzieci. Najczęstszymi przyczynami złych wyników w nauce są: ubóstwo, bezrobocie rodziców, alkoholizm lub inne patologie. Dzieci z takich rodzin charakteryzują się brakiem motywacji do nauki i niechęcią do rzetelnego wykonywania obowiązków szkolnych. Według wewnętrznych ankiet przeprowadzonych w szkołach podstawowych szacuje się, że ok. 30% dzieci napotyka na trudności w opanowaniu wiedzy i umiejętności szkolnych, z czego ok. 15% dzieci (głównie chłopcy) ocenianych jest jako sprawiające problemy wychowawcze. Duża grupa dzieci korzysta z prowadzonych przez nauczycieli zajęć wyrównawczych z przedmiotów wiodących: języka polskiego, matematyki, historii i języka angielskiego. Dzieci z problemami w nauce zostały objęte opieką pedagoga szkolnego i przebadane w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna świadczy pomoc placówkom oświatowym z okolicznych gmin. Do zadań Poradni należą:

- świadczenie usług diagnostycznych, terapeutycznych, profilaktycznych i doradczych w siedzibie oraz w szkołach i przedszkolach,
- wspomaganie rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży,
- pomoc w rozwiązywaniu problemów edukacyjnych, emocjonalnych i adaptacyjnych,
- wspieranie rodziców i nauczycieli w procesie wychowawczym.

Wszystkie szkoły w gminie prowadzą zajęcia dodatkowe – pozalekcyjne – dla uczniów. Są to m.in.: koła zainteresowań, zajęcia nadobowiązkowe, zajęcia na świetlicy, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, konkursy, turnieje, zawody sportowe.

W Ćmielowie istniała Kawiarenka Internetowa, nie cieszyła się jednak zainteresowaniem, mimo że można było z niej korzystać bezpłatnie. Nauczyciele, pracownicy Domu Kultury oraz księża działający przy Akcji Katolickiej zauważają brak zainteresowania uczestniczeniem w zajęciach,

działaniom w klubach pozaszkolnych ze strony młodzieży. Najprężniej działa kółko modelarskie przy DK, na które uczęszcza grupa ok. 60 dzieci.

3.2.2. Problemy ludzi starszych

Przy powszechnym zjawisku występowania procesu starzenia się społeczeństwa, problem opieki nad osobami starszymi staje się coraz poważniejszy. Niekorzystnym zjawiskiem jest również liczba osób całkowicie samotnych (w roku 2000 na terenie powiatu zanotowano aż 1172 takie osoby). Osobom takim należy zagwarantować dostępność do usług bytowych, urzędowych, mieszkaniowych oraz intelektualnych i zdrowotnych. Ludzie starsi i samotni potrzebują szczególnego rodzaju wsparcia – jak najdłuższe utrzymanie ich we własnym środowisku. Należy podejmować działania które ułatwią im życie, a także wydłużają okres ich samodzielności społecznej.

Problem ludzi starszych jest trudny do rozwiązania. W gminie Ćmielów brakuje odpowiedniego zaplecza zdrowotnego, domów opieki, ale także klubów i świetlic gdzie starsi ludzie mogliby się spotykać. W miejscowościach wiejskich jedynym miejscem spotkań jest Kościół i koła wokół niego zrzeszone (organizowanie wycieczek, pielgrzymek, pomocy itp.).

Księża z Kościoła Parafialnego w Ćmielowie opiekują się grupą ok. 30 starszych osób (spowiedź pierwszopiatkowa, rozmowy i spotkania).

Pod patronatem Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonuje i rozrasta się liczbowo środowiskowy chór mieszany, którego członkami są głównie emeryci i renciści.

W roku 2005 po raz drugi, dzięki pomocy sponsorów, zorganizowano wieczerzę wigilijną dla osób starszych i samotnych.

Jednym z zadań, jakie realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej jest organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych dla osób samotnych, chorych i w podeszłym wieku (korzysta z nich 20 osób) oraz usług specjalistycznych w miejscu zamieszkania (9 osób). Osoby starsze mogą również liczyć na pomoc finansową, jeśli spełniają kryterium dochodowe i jeśli ich wiekowi towarzyszy dysfunkcja. Dla osób przebywających w rodzinie kwota kwalifikująca do udzielenia wsparcia wynosi 316 zł, dla osób samotnych – 461 zł.

3.2.3. Problemy czasu wolnego i wypoczynku

Pogorszenie się sytuacji ekonomicznej całych grup i warstw społecznych narzuciło konieczność zmian w strukturze wydatków gospodarstw domowych. W ostatnich czasach wydatki na rozrywkę i wypoczynek zajmują coraz mniej miejsca w budżetach domowych. Zdecydowaną przewagę w budżecie przeciętnego gospodarstwa zajmują wydatki na dobra i usługi niezbędne do zapewnienia bytu. W społeczeństwie kształtuje się zjawisko powszechnego spędzania czasu wolnego w domu. Zazwyczaj czas ten jest wykorzystywany w sposób bierny – nie zapewniający rozwoju fizycznego i intelektualnego oraz nie regenerujący sił vitalnych.

W małych miejscowościach i na terenach wiejskich występuje zazwyczaj domocentryczny sposób spędzania wolnego czasu (telewizja, zajęcia domowe), ułamkowy procent ludności wyjeżdża na dłuższy wypoczynek.

Z problemem nadmiaru czasu wolnego spotykają się osoby bezrobotne oraz ludzie starsi. Młodzież i osoby pracujące również powinny w jakiś sposób odciążać stresy, czy po prostu odpocząć.

Mieszkańcy gminy w ramach spędzania czasu wolnego mogą korzystać z licznych atrakcji turystycznych oraz z programów ośrodków kultury.

W Ćmielowie prowadzi swą działalność Dom Kultury im. Witolda Gombrowicza. Działają w nim liczne koła zainteresowań, tj.: modelarskie, plastyczne, muzyczna, fotograficzne, taneczne oraz Biblioteka Publiczna – oddziały dla dzieci i dla dorosłych, czytelnia internetowa, klub akustyka. Przy DK działają: zespół wokalny, kapela „Ćmielowiaczy” i chór środowiskowy „Jutrzenka”. Co roku z programu Domu Kultury korzysta ok. 1100 osób. Oprócz zajęć Dom Kultury organizuje lub współorganizuje w Ćmielowie wiele imprez, które na stałe wpisały się do kalendarza gminnego. Rokrocznie organizowane są m.in.: „Dni Ćmielowa”, „Dzień Ceramika”, „Przegląd Zespołów Weselnych”, „Noc Świętojańska”, „Pożegnanie Lata”, Ogólnopolski Przegląd Twórczości Osób Niepełnosprawnych „Z muzyką przez życie” czy Gimnazjada.

Na terenach wiejskich ośrodkami kultury są głównie szkoły, np. Szkoła Podstawowa w Rudzie Kościelnej kultywuje tradycje regionalne poprzez prowadzenie kół zainteresowań: hafciarskiego i kulinarnego „Potrawy prababci” i prowadzenie śpiewaczego zespołu ludowego. Zajęcia te otwarte są dla wszystkich zainteresowanych.

Akcja Katolicka działająca przy Kościele Parafialnym w Ćmielowie organizuje zajęcia i kursy np. nauki języka angielskiego dla młodzieży i osób dorosłych.

Mieszkańcy gminy mogą aktywnie wypoczywać na łonie przyrody. Przez teren gminy przebiega 6 szlaków turystycznych związanych z miejscami historycznymi, kulturowymi i kompleksami zabytkowymi regionu:

- „Śladami Witolda Gombrowicza” (około 100 km): Ćmielów – Ruda Kościelna (wystąpiła w „Pornografii”) – Tarłów – Potoczek (zabudowania dworskie należy kiedyś do Janusza Gombrowicza, brata Witolda, który tu przyjeżdżał na wakacje) – Bałtów – Krzemionki Opatowskie – Ostrowiec – Nietulisko – Doły Biskupie (znajduje się fabryka tektury wraz z osiedlem przyfabrycznym – unikatowy zabytek przemysłowy – założona przez Jana Gombrowicza, ojca pisarza, w 1904 r. i nazwana „Witulin” od imienia Witolda, gdyż dochody z niej miały stanowić zabezpieczenie finansowe pisarza) – Ostrowiec – Jacentów – Grocholice Wszechświęte (zabytkowy kościół gotycki, w którym został ochrzczony Witold Gombrowicz – świadczy o tym zapis w „Księdze Urodzonych”) – Małoszyce (resztki parku i zabudowań dworskich; tu urodził się i spędził pierwszy okres życia autor „Ferdydurke”) – Grocholice Bodzechów (resztki parku i zabudowań dworskich Kotkowskich, rodziny matki pisarza; miejscowość ta często występuje w utworach W. Gombrowicza) – Ćmielów (można dojechać do Przybysławic, gdzie na cmentarzu parafialnym znajduje się grób rodziny Gombrowiczów).
- Ćmielów (szosą w kierunku Borii) – Ruda Kościelna (zabytkowy kompleks dworski i kościół) – Stoki (dolina Kamiennej, odkrywki skalne, dawne figury i kapliczki przydrożne – przykłady rzeźby warsztatowej) – Podgórze (cmentarz wojskowy z I wojny światowej) – Wólka Lipowa – Tarłów (wysokiej klasy kościół barokowy z unikatową dekoracją stiukową zwaną „Tańcem śmierci”) – Ożarów (zabytkowy cmentarz żydowski) – Ćmielów (około 50 km).
- Ćmielów – Drygulec (pomnik polskich żołnierzy poległych we wrześniu 1939 r.) – Ożarów – Przybysławice (zabytkowy kościół z XIX w., na cmentarzu grób rodziny Gombrowiczów) – Sobótka (zabytkowy kościół) – Sandomierz – Zawichost (dwa cenne obiekty sakralne) – Czyżów Szlachecki (zabytkowy pałac i kościół późno barokowy) – Ożarów – Ćmielów (około 85 km).
- Ćmielów – Ożarów – Bidziny (zabytkowy kościół barokowy) – Gierczyce (zabytkowy kościół barokowy) – Opatów (romańska kolegiata, kościół i klasztor bernardyński z ciekawym wystrojem rzeźbiarskim, podziemna trasa turystyczna) – Buszkowice (pomnik Batalionów Chłopskich) – Ćmielów (około 43 km).
- Ćmielów – Bodzechów (resztki zabytkowego parku, kościół drewniany) – Ostrowiec Świętokrzyski (zabytkowy kościół) – Krzemionki Opatowskie (kopalnia neolityczna udostępniona do zwiedzania) – Boria – Ruda – Ćmielów (około 35 km).

- Dolina Kamiennej: Ćmielów – Denków – Ostrowiec – Nietulisko – Brody Iłżeckie (zalew) – Starachowice – Wąchock (romańskie opactwo cysterskie z XIII w. – Skarżysko (około 60 km).

Do pozostałych atrakcji turystycznych gminy Ćmielów można zaliczyć: ruiny zamku w Ćmielowie i Podgrodziu: zespół dworski w Przeuszynie; zespół dworsko-parkowy, kościół i cmentarz parafialny w Rudzie Kościelnej; Żywe Muzeum Porcelany. Ponadto na terenie gminy znajduje się wiele stanowisk archeologicznych w postaci Kopalni Krzemieni (Rada Kościelna – kopalnie: „Borownia”, „Książa Rola”; Wola Grójecka „Kurhan” i Łysowody kopalnia „Wojciechówka-Koryczna”), osad (m.in. „Gawroniec” w Ćmielowie) i 10 cmentarzysk. Stanowiska te pochodzą z epoki neolitu, brązu i wczesnego średniowiecza. Część z nich wpisana została do rejestru zabytków.

Rekreacji na terenie gminy służą:

- zbiornik retencyjny „Topiałki” – możliwość kąpieli od 2006 r.,
- Stadion leśny w Ćmielowie – boiska do piłki nożnej, koszykówki, siatkówki, tenisa, ścieżki rowerowe, strzelnica.
- Boisko Miejskiego Klubu Sportowego Ćmielów (drużyna piłki nożnej – rozgrywki w klasie okręgowej juniorów i trampkarzy) oraz boisko wielofunkcyjne,
- sale gimnastyczne szkół podstawowych w Ćmielowie i Brzostowej.

Specyfika terenu i sieć komunikacyjna daje również możliwość wyznaczenia szlaków rowerowych dla początkujących i zaawansowanych.

Bazę turystyczną w gminie stanowią: hotel w Wólce Wojnowskiej, baza noclegowa w Smykowie i Rudzie Kościelnej wraz z możliwością korzystania z kąpieli solankowych i zabiegów rehabilitacyjnych, baza gastronomiczna w Ćmielowie.

4. Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Ćmielowie

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ćmielowie realizuje zadania własne zgodnie z wymogami określonymi przez przepisy prawa stosownie do zaleceń Burmistrza Miasta i Gminy, a zadania zlecone z zakresu pomocy społecznej na mocy przepisów prawnych i ustaleń Wojewody Świętokrzyskiego. Przy realizacji zadań OPS współpracowała z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, kościołem katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

OPS realizuje swe zadania na podstawie:

- ustawy o pomocy społecznej,
- ustawy o świadczeniach rodzinnych,
- ustawy o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawy o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

- przepisami dotyczącymi samorządu gminnego, finansów publicznych, rehabilitacji zawodowej i społecznej, zatrudnienia osób niepełnosprawnych, zamówień publicznych i systemu ubezpieczeń społecznych.

Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi gospodarkę finansową na zasadach obowiązujących samorządowe jednostki budżetowe. Pomoc społeczna finansowana jest ze środków:

- budżetu Miasta i Gminy (realizacja zadań własnych),
- dotacji budżetu państwa (realizacja zadań zleconych),
- dotacji budżetu państwa przeznaczonych na dofinansowanie zadań własnych,
- fundusze mogą pochodzić również z: darowizn, spadków, zapisów osób fizycznych i prawnych oraz z wpływów samoopodatkowania się mieszkańców.

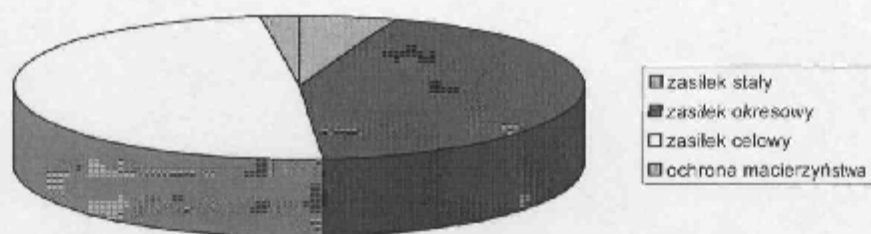
Rzeczywista liczba rodzin objętych pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej w Ćmielowie w latach 2001-2004:

Wyszczególnienie	Rok	Liczba osób, którym wydano decyzję	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych	2000	785	384	1402
	2001	847	495	1667
	2002	879	447	1722
	2003	854	464	1673
	2004	863	384	1371
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	2000	299	262	1003
	2001	419	335	1118
	2002	210	195	772
	2003	213	174	676
	2004	82	69	215
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	2000	486	263	1027
	2001	428	230	875
	2002	681	374	1465
	2003	641	370	1345
	2004	793	355	1286
Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej	2000	x	425	1587
	2001	x	408	1371
	2002	x	251	1040
	2003	x	247	1013
	2004	x	341	1057

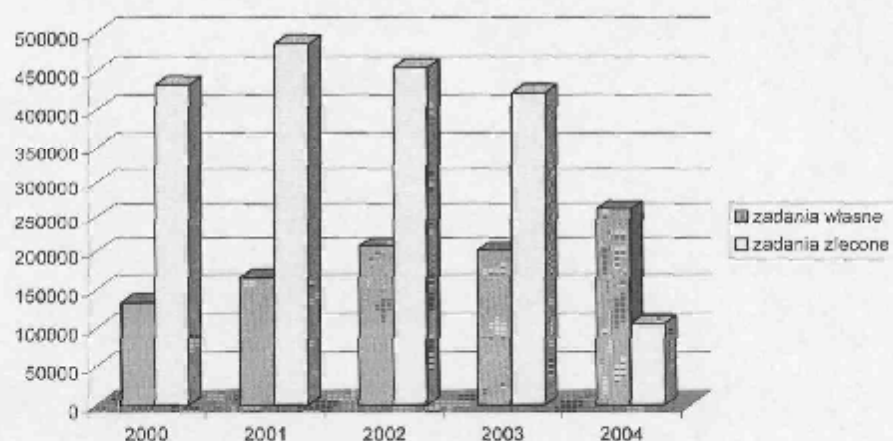
Rodzaje przyznanych świadczeń w latach 2000-2004:

Rok	Rodzaj świadczenia									
	Zasilek stały		Zasilek okresowy		Zasilek celowy		Ochrona macierzyństwa		Renta Socjalna	
	liczba osób, którym wydano decyzję	liczba osób w rodzinie	liczba osób, którym wydano decyzję	liczba osób w rodzinie	liczba osób, którym wydano decyzję	liczba osób w rodzinie	liczba osób, którym wydano decyzję	liczba osób w rodzinie	liczba osób, którym wydano decyzję	liczba osób w rodzinie
2000	8	31	176	693	193	687	37	1363	39	141
2001	11	44	51	233	216	811	39	175	50	186
2002	19	84	78	328	217	997	31	127	64	234
2003	21	94	42	186	286	1022	29	124	59	231
2004	30	69	234	867	267	926	12	58	-	-

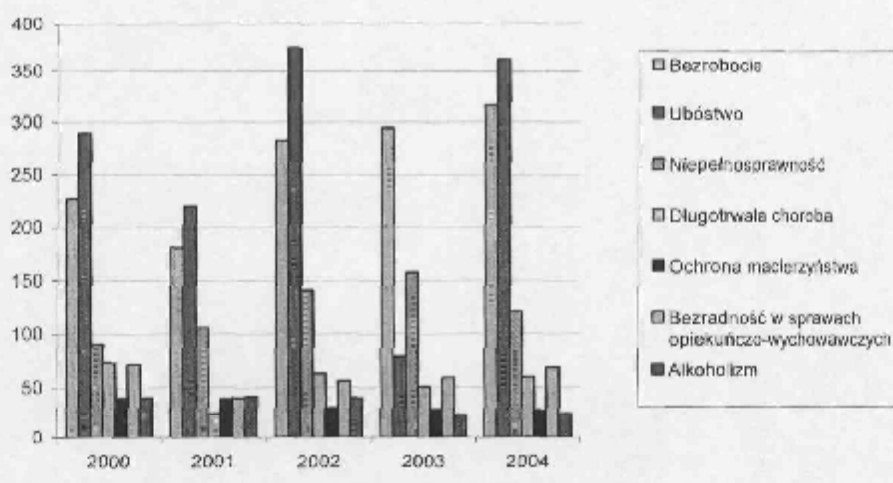
Struktura zasiłków wypłacanych w roku 2004

Środki finansowe przeznaczone na realizację zadań pomocy społecznej

Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2000-2004

Środki finansowe na opiekę społeczną wg źródeł pochodzenia przedstawia poniższa tabela:

Rok	Zadania własne (kwota)	Zadania zlecone (kwota)
2000	133507	432612
2001	166347	485421
2002	207519	454239
2003	201750	421743
2004	261513	105850

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej według powodów przyznania tejże:

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin korzystających z pomocy				
	2000	2001	2002	2003	2004
Bezrobocie	227	181	282	294	316
Ubóstwo	289	220	374	79	362
Niepełnosprawność	90	106	141	157	121
Długotrwała choroba	73	25	63	51	60
Ochrona macierzyństwa	40	39	31	29	28
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	71	40	56	59	69
Alkoholizm	40	41	40	24	25

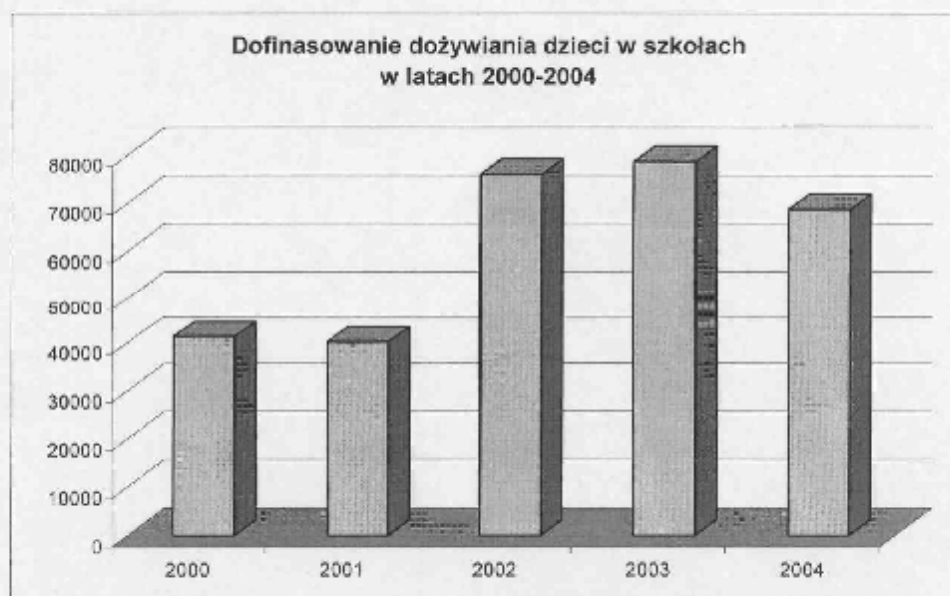
Najczęściej świadczenia z OPS na przestrzeni lat 2000-2004 przyznawane były z powodu ubóstwa i bezrobocia.

Liczba rodzin korzystających z pomocy rzeczowej:

Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin korzystających z pomocy		
	2002	2003	2004
Żywność	231	330	350
Środki czystości	129	140	160
Odzież	76	285	290

Dane na temat dożywiania dzieci i młodzieży w szkołach przedstawia poniższa tabela:

	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba dzieci	253	197	400	338	309
Ilość wydanych posiłków	31944	23768	43132	43296	37450
Koszt posiłków	41299	40174	75831	78603	68665

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku „O świadczeniach rodzinnych” (Dz. U. Nr 228, poz. 2255) weszła w życie z dniem 1 maja 2004 roku. Od tej daty Ośrodki Pomocy Społecznej przejęły część zobowiązań Zakładów Ubezpieczeń Społecznych dotyczących wypłaty zasiłków rodzinnych i dodatków do nich.

Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń. Świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne.

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje:

- rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka;
- opiekunowi faktycznemu dziecka;
- osobie uczącej się.

Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki z tytułu:

- urodzenia dziecka;
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego;
- samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania;
- samotnego wychowywania dziecka;
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;
- rozpoczęcia roku szkolnego;
- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Wydatki na świadczenia oraz liczbę przyznanych świadczeń rodzinnych w roku 2004 przedstawia poniższe zestawienie

I.p.	Rodzaj świadczenia	Wydatki na świadczenia rodzinne (w zł)	Liczba przyznanych świadczeń
1.	Zasiłki rodzinne	209382	4625
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych w tym z tytułu:	460543	2927
2.1.	urodzenia dziecka	10500	21
2.2.	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	99542	251
2.3.	samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania	4020	10
2.4.	samotnego wychowywania dziecka	273161	1526
2.5.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	17470	269
2.5.1.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia	3400	68
2.5.2.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia	14070	201
2.6.	rozpoczęcia roku szkolnego	34650	385
2.7.	podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	21200	465

2.7.1.	na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniami w miejscowości, w której znajduje się szkoła	5200	65
2.7.2	na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	16000	400
	RAZEM- zasiłki rodzinne	669925	7552
3.	Zasiłki pielęgnacyjne	45216	314
4.	Świadczenia pielęgnacyjne	55608	133
	RAZEM - pielęgnacja	100824	447

Swoją działalność Ośrodek Pomocy Społecznej w Ćmielowie opiera na współpracy z: sołtysami, policją, kuratorami sądowymi, dyrekcjami szkół, Domem Kultury, Inspektorem Oświaty, miejscową parafią oraz stowarzyszeniami istniejącymi na terenie gminy i fundacjami (Fundacją Pomocy Społecznej „EVA”, Fundacją Kultury Wypoczynku oraz Pomocy Rodzinie w Warszawie).

5. Podsumowanie sytuacji społecznej w Mieście i Gminie Ćmielów

Aktualna sytuacja społeczna w gminie

W przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej w gminie Ćmielów, na podstawie danych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ćmielowie, wynika że głównymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej są:

- ubóstwo – 362 rodziny,
- bezrobocie – 316 rodzin,
- niepełnosprawność – 121 rodzin,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstw domowego – 69 rodzin,
- długotrwała lub ciężka choroba - 60 rodzin,
- nadużywanie alkoholu – 25 rodzin.

Z darmowych posiłków w szkołach w 2004 roku korzystało 309 dzieci z rodzin ubogich.

Pozytywny wpływ na funkcjonowanie sfery społecznej na terenie Miasta i Gminy są działające instytucje (Dom Kultury, GKRPA) oraz stowarzyszenia („Parafialny Oddział Akcji Katolickiej” i Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Ziemi Ćmielowskiej), które to instytucje aktywnie włączają się w życie społeczne.

Wnioski

W miarę ubożenia społeczeństwa gminy z roku na rok wzrasta zapotrzebowanie na pomoc społeczną. Główną przyczyną korzystania z pomocy GOPS jest ubóstwo i bezrobocie. Zjawiska te negatywnie wpływają na aktywność społeczną, powodują wzrost patologii (np. uzależnienia, przemoc domowa) oraz frustracji społeczeństwa.

Problemem są również niedostateczne środki finansowe na pomoc społeczną, niewystarczająca liczba pracowników OPS oraz opiekunów socjalnych i wolontariuszy.

Szanse na poprawę sytuacji społecznej

Szansą dla gminy Ćmielów jest udoskonalenie systemu pomocy społecznej oraz zmniejszenie ilości osób zmuszonych do korzystania z niej. Wsparcie udzielane na rzecz rodzin i osób tego wymagających powinno umożliwić im samodzielną egzystencję, dać szansę zaspokojenia podstawowych potrzeb, zapewnić skuteczną realizację ról społecznych oraz stworzyć możliwości pełnego rozwoju. Zadaniem głównym jest wyprowadzenie rodziny z tzw. grupy ryzyka, jeśli tylko jest to możliwe. Osobom, które nie są w stanie same zadbać o siebie lub potrzebują pomocy tylko w niektórych sprawach (niepełnosprawni, osoby starsze, osoby z zaburzeniami psychicznymi, osoby chore) gmina powinna zagwarantować możliwość funkcjonowania w społeczeństwie. Poznawanie i rozumienie problemów takich osób jest zadaniem dla całego społeczeństwa. Ogólna dostępność do usług bytowych, urzędowych, mieszkaniowych, a nawet intelektualnych i zdrowotnych ułatwi życie wszystkim mieszkańcom gminy.

Zintegrowanie oraz zaktywizowanie społeczeństwa powinno wspomóc działania instytucji państwowych. A te z kolei powinny dążyć do stworzenia profesjonalnej pomocy społecznej (tzn. posiadać odpowiednie zaplecze oraz wyszkoloną kadre, wykazać się inicjatywą).

Poprawę standardu życia mieszkańców gminy Ćmielów powinny przynieść zamierzenia inwestycyjne gminy z zakresie poprawy dostępności do opieki medycznej, kultury oraz rekreacji. Inwestycje te mogą być przeprowadzone dzięki wykorzystaniu funduszy pomocowych z Unii Europejskiej.

Część II

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Mieście i Gminie Ćmielów

1. Konsultacje społeczne

1.1. Wnioski z przeprowadzonych ankiet „Zidentyfikowanie problemów społecznych w Mieście i Gminie Ćmielów”

W ramach prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Ćmielów wśród lokalnej społeczności przeprowadzono ankietę: „Zidentyfikowanie problemów społecznych w Mieście i Gminie Ćmielów”. Na pytania ankiet odpowiadali sołtysi, nauczyciele oraz uczniowie ze szkół z terenu gminy.

Wnioski z ankiet dla sołtysów

1. Głównym problemem społecznym w gminie jest bezrobocie, z niego bierze się ubóstwo oraz patologie. Szczególnie groźnym zjawiskiem jest nadużywanie alkoholu, również przez młodzież.
2. Ankietowani zauważają również inne problemy: brak dobrej opieki medycznej, zwłaszcza opieki nad niepełnosprawnymi i przewlekłe chorymi, oraz bazy kulturalno-oświatowej (sołectwa „popegierowskie”). Rosnące poczucie braku bezpieczeństwa związane jest ze wzrostem przestępczości nieletnich.
3. Ważnym problemem jest również brak perspektyw dla ludzi młodych, dobrze wykształconych, którzy nie mogą w regionie znaleźć pracy. Problemem młodzieży jest także brak możliwości racjonalnie spędzanego czasu poza szkołą.
4. Wśród ankietowanych panuje przekonanie o konieczności wspierania finansowego osób najuboższych, przeprowadzaniu szkoleń dla bezrobotnych oraz stworzeniu systemu ulg dla tworzących nowe miejsca pracy. Pomoc finansowa powinna być udzielana tylko po uprzednim, dokładnym sprawdzeniu sytuacji wnioskodawcy (opieranie się m.in. na informacjach od sołtysów) oraz udzielana w konkretnym celu.
5. W kilku ankietach pojawia się zdanie o niedopasowaniu polityki społecznej do aktualnych potrzeb, m.in. słaby nacisk na przeciwdziałanie alkoholizmowi.

Wnioski z ankiet dla nauczycieli przedstawiają się następująco:

1. Nauczyciele zauważają wśród uczniów głównie problemy wynikające z ich sytuacji materialnej. Ubóstwo i bezrobocie rodziców są głównymi problemami społecznymi, na kolejnym miejscu znajduje się alkoholizm. Dlatego też wszystkie wypowiedzi potwierdzają problem niedożywienia dzieci, brak warunków do nauki oraz środków na pomoce szkolne. Niejako w parze z tymi problemami nauczyciele stykają się z nieuzasadnioną agresją młodzieży, przestępczością uczniów i nie przygotowaniem na sytuacje stresowe.
2. Ankietowani nie widzą w rodzinach swoich podopiecznych przemocy (1 przypadek), niewielki procent (ok. 8%) stwierdza nadużywanie alkoholu przez młodzież. Nauczyciele nie mieli również kontaktu z uczniami zażywającymi narkotyki lub inne środki odurzające. Zwrócono jednak uwagę na palenie tytoniu przez coraz młodsze dzieci
3. Za jedno z ważniejszych zagrożeń uznano brak kontroli i zainteresowania dziećmi przez rodziców oraz ich brak współpracy ze szkołą.
4. Według ankiet uczniowie mają słaby dostęp do klubów młodzieżowych, obiektów sportowych uczniów rekreacyjnych oraz sal komputerowych i Internetu. Dostęp do ośrodka kultury czy biblioteki nie jest trudny.
5. Szkoły realizują szeroko zakrojone programy profilaktyczne (zdrowy tryb życia, uodpornienie na stres, radzenie sobie w trudnych sytuacjach, uświadamianie zagrożeń alkoholem i narkotykami) we współpracy z pedagogiem szkolnym, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Ostrowcu Św., Policją, Sądem Rodzinnym, Kościołem, Ośrodkiem Zdrowia.
6. Dla uczniów pochodzących z rodzin ubogich lub patologicznych szkoła organizuje pomoc finansową i materialną (np. stypendia, żywność i odzież).

Wyniki ankiet dla uczniów

W ankietach uczestniczyło ogółem 84 uczniów z Gimnazjum oraz z Liceum Ogólnokształcącego i Ekonomicznego w Ćmielowie. Wyniki ankiet, na pierwsze cztery pytania, przedstawione zostały w ujęciu procentowym (%):

1. Czy w twoim otoczeniu któryś z poniższych problemów społecznych jest widoczny:

	Tak	Nie	Nie wiem
Bezrobocie	88	7	5
Ubóstwo	60	22	18
Nadużywanie alkoholu	73	20	7
Objawy przemocy w rodzinie	19	31	50
Przestępczość	51	30	19
Niepełnosprawność	36	34	30

2. Czy myślisz, że Twoja wiedza na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami jest wystarczająca?

	Tak	Nie	Nie mam zdania
Palenie papierosów	88	7	5
Nadużywanie alkoholu	68	27	5
Zażywanie narkotyków i innych środków odurzających	85	13	2

3. Jaki sposób uzyskiwania informacji i nauki o problemach społecznych i zagrożeniach według Ciebie jest najlepszy:

	Tak	Nie	Nie wiem
Filmy edukacyjne	73	24	3
Pogadanki w gronie własnym	65	25	10
Spotkania ze sławnymi ludźmi	50	26	24
Spotkania z autorytetami w danej dziedzinie	52	26	22
Przeprowadzanie akcji	72	28	0

4. Czy uważasz, że na terenie swojej gminy masz dobry dostęp do:

	Tak	Nie	Nie wiem
Klubów młodzieżowych	17	78	5
Obiektów sportowych i rekreacyjnych	29	67	4
Sal komputerowych i Internetu	35	65	0
Bibliotek i ośrodków kultury	58	42	0

5. Czy uważasz, że problem przestępczości lub agresji wśród młodzieży w Twoim otoczeniu jest widoczny? Czy w Twojej szkole spotkałeś/spotkałaś się ze zjawiskiem tzn. „fali”?

Większość uczniów spotkała się ze zjawiskiem agresji w środowisku młodzieży. W szkołach średnich istnieje również zjawisko „fali” – zwłaszcza w stosunku do pierwszoklasistów.

6. Czego brakuje Ci w swoim otoczeniu (obiekty, działania, kluby, itp.)?

Na terenie gminy zdecydowanie brakuje obiektów sportowych (sal gimnastycznych, siłowni, pływalni, ścieżek rowerowych) i oraz miejsc, gdzie młodzież mogłaby się spotkać, pobawić, spędzić czas w weekend i po szkole.

7. W jakiej gminie chciałbyś/chciałabyś mieszkać w przyszłości? Jak widzisz swoją gminę w przyszłości?

W ankietach młodzież wypowiedziała się raczej pesymistycznie, co do przyszłości gminy i swojej w niej dorosłości. Zwracano uwagę na potrzebę poszukania sposobów na walkę z bezrobociem, zwiększeniem bezpieczeństwa mieszkańców (dobre drogi, oświetlenie uliczne, skuteczniejsza praca Policji i służb porządkowych) oraz rozwiązaniem problemu spędzania wolnego czasu (powstanie świetlic, klubów, obiektów sportowych, kawiarni itp.)

1.2. Analiza SWOT dla sytuacji społecznej w Mieście i Gminie Ćmielów

Analiza SWOT to analiza strategiczna opierająca się na zidentyfikowaniu problemów w ramach czterech haseł obrazujących wszelkie aspekty charakteryzowanego zjawiska. Hasłami tymi są: mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia rozwoju.

Dla opisu aktualnej sytuacji społecznej w Mieście i Gminie Ćmielów przeprowadzono następującą analizę:

Mocne strony:

1. Położenie geograficzne – przy ważnym szlaku kolejowym i drodze krajowej
2. Stosunkowo wysoki standard gospodarstw domowych (wyposażenie w wodociąg, sieć elektroenergetyczną, telefony)
3. Duży potencjał produkcyjny
4. Walory turystyczne i krajobrazowe sprzyjające rozwojowi rekreacji i zakładaniu gospodarstw agroturystycznych
5. Zaangażowanie mieszkańców w rozwiązywanie problemów swoich miejscowości
6. Dobry stan placówek oświatowych i wysoki poziom kadry nauczycielskiej
7. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
8. Istnienie stowarzyszeń zajmujących się problemami społecznymi
9. Współpraca GOPS z placówkami oświatowymi, GKRPA, Parafiami, Policją, Domem Kultury i stowarzyszeniami działającymi na terenie gminy
10. Dobra znajomość środowiska przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej
11. Współpraca instytucji społecznych z fundacjami spoza gminy
12. Zaplecze rekreacyjne (szlaki turystyki pieszej, obiekty sportowe)
13. Dobre przygotowanie gminy do korzystania ze środków Unii Europejskiej

Słabe strony:

1. Wysoki poziom bezrobocia (zwłaszcza osób długotrwale pozostających bez pracy)
2. Systematyczny spadek poziomu życia mieszkańców, szczególnie wśród ludności na terenach popegierowskich
3. Niewystarczające środki w budżecie gminy na inwestycje
4. Niepełna lub niezmierzmodernizowana infrastruktura techniczna
5. Słaby stan techniczny obiektów infrastruktury społecznej

Zagrożenia:

1. Wzrastające bezrobocie i ubożenie społeczeństwa
2. Brak ofert na lokalnym rynku pracy, zwłaszcza dla młodych ludzi
3. Brak środków finansowych na rozbudowę infrastruktury technicznej i społecznej
4. Odpyływ młodych wykształconych ludzi do miast
5. Recesja gospodarcza w Polsce
6. Wzrost patologii społecznych
7. Narastająca agresja wśród nieletnich i malejące zainteresowanie rodziców sprawami dzieci

Szanse:

1. Powstawanie nowych miejsc pracy
2. Pozyskanie środków Unii Europejskiej na współfinansowanie zaplanowanych inwestycji
3. Rozwój nowoczesnego przemysłu, spełniającego wymogi ochrony środowiska zgodnie ze standardami Unii Europejskiej
4. Kontynuacja współpracy pomiędzy instytucjami społecznymi w gminie
5. Likwidacja barier architektonicznych – ułatwienia dla niepełnosprawnych
6. Zapewnienie młodzieży wykształcenia i szans dalszego rozwoju
7. Tworzenie punktów konsultacyjnych na terenie gminy dla osób z problemami alkoholowymi, niepełnosprawnych, zagrożonych przemocą i innych.
8. Przygotowanie i promowanie terenów pod inwestycje przemysłowo-usługowe oraz do zabudowy rezydencjalnej
9. Przychylność władz powiatu oraz województwa przy realizacji projektów

2. Wizja rozwoju oraz cele główne i pośrednie Miasta i Gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu Miasta i Gminy, jaki chcieliby osiągnąć za 10 lat mieszkańcy – uczestnicy procesu planowania. Wizja określa bardzo ogólnie dlaczego działamy, do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmiemy działania strategiczne.

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Ćmielów *wizję* zdefiniowano w następujący sposób:

W Mieście i Gminie Ćmielów następuje poprawa standardu życia mieszkańców dzięki poprawie stanu bazy infrastruktury społecznej oraz aktywizacji środowiska lokalnego.

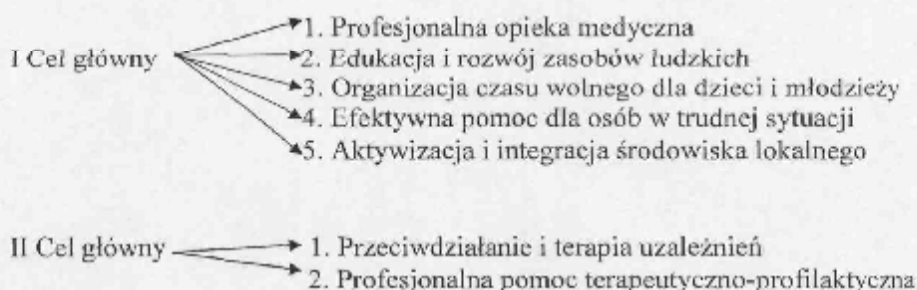
Pomoc społeczna jest realizowana profesjonalnie, co przyczynia się do zminimalizowania zjawisk patologicznych.

Cele Główne:

I. Poprawa standardu życia mieszkańców Miasta i Gminy

II. Zminimalizowanie zagrożeń patologiami społecznymi

Cele pośrednie:

I. Cel Główny

Poprawa standardu życia mieszkańców Miasta i Gminy

Realizacja tego celu będzie wymagała poprawy stanu bazy i wyposażenia obiektów infrastruktury społecznej oraz zapewnienia fachowej opieki medycznej, podjęcia działań wspierających edukację i rozwój zasobów ludzkich, stworzenie odpowiednich warunków rozwoju sportu i promocji zdrowego trybu życia, umożliwienie integracji osób niepełnosprawnych oraz stworzenie odpowiednich warunków dla zapewnienia atrakcyjnego spędzania czasu wolnego i wypoczynku mieszkańcom. Ważnym elementem będzie również

podjęcie działań mających na celu zaktywizowanie i zintegrowanie środowiska lokalnego.

Profesjonalna opieka medyczna:

- poprawa warunków lokalowych i wyposażenia placówek służby zdrowia,
- możliwość przeprowadzania kompleksowych badań i zabiegów,
- specjalistyczna opieka medyczna,
- wprowadzenie programu wczesnej interwencji – prowadzenie profilaktyki,
- promocja zdrowego stylu życia.

Zagwarantowanie mieszkańcom gminy dostępu do usług medycznych na wysokim poziomie powinno podnieść standard życia mieszkańców i poprawić kondycję społeczeństwa.

Edukacja i rozwój zasobów ludzkich:

- poprawa warunków lokalowych placówek oświatowych (zaplecze szkolne – sale gimnastyczne, boiska szkolne) oraz ich wyposażenia (pracownice komputerowe, Internet, pomoce naukowe),
- organizacja dla uczniów zajęć pozalekcyjnych (koła zainteresowań, zajęcia z przedmiotów szkolnych dla uczniów mających problemy z nauką, zajęcia informacyjne dla gimnazjalistów dotyczące wyboru przyszłej szkoły, atrakcyjnego zawodu),
- stworzenie odpowiednich warunków nauki dla dzieci niepełnosprawnych oraz integracja osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem (np. usuwanie barier architektonicznych, zorganizowanie pomocy sąsiedzkiej, wolontariat, indywidualne nauczanie),
- zaoferowanie osobom bezrobotnym dostępu do informacji (np. o szkoleniach i kursach doskonalenia zawodowego, możliwościach rozpoczęcia własnej działalności) oraz udzielanie im wsparcia w poszukiwaniu pracy.

Działania te powinny wpłynąć na podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców, poprawić standard edukacji dzieci i młodzieży oraz zmotywować mieszkańców do podnoszenia swoich kwalifikacji, co zwiększy ich szanse na rynku pracy.

Organizacja czasu wolnego mieszkańców:

- poprawa warunków lokalowych placówek oświatowych i kulturalnych oraz otwarcie ich dla społeczności gminy,
- organizacja imprez kulturalnych, promowanie działalności ludowej (zespoły folklorystyczne, rękodzieło),
- organizacja świetlic środowiskowych (klubów) zwłaszcza na terenach wiejskich,
- rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (boiska, ścieżki rowerowe, zbiorniki wodne).

Efektywna pomoc dla osób w trudnej sytuacji:

- prowadzenie dalszych działań pomocowych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Ćmielowie (udzielanie wsparcia osobom ubogim, bezrobotnym, chorym, niepełnosprawnym, ochrona macierzyństwa pomoc dla uzależnionych i współuzależnionych).
- zapewnienie dostępu do poradnictwa, pomocy psychologicznej i prawnej dla osób z problemami społecznymi,

Doskonalenie zawodowe pracowników OPS, opiekunek i wolontariuszy powinno pozytywnie wpłynąć na efektywność świadczonej pomocy społecznej.

Aktywizacja i integracja środowiska lokalnego:

- wspieranie działań mieszkańców mających na celu poprawę życia społecznego w gminie, np. pomocy sąsiedzkiej (skierowanej do osób starszych, chorych i niepełnosprawnych),
- wspomaganie stowarzyszeń, organizacji pozarządowych i organizacji pożytku publicznego,
- pomoc w organizowaniu spotkań, konkursów, rozgrywek sportowych integrujących społeczeństwo.

Zjednoczone społeczeństwo ma większą motywację do działania i do poprawy warunków życia.

II. Cel główny

Zminimalizowanie zagrożeń patologiami społecznymi

Cel II zakłada podjęcie działań mających ograniczyć występowanie zjawisk patologicznych. Największe zagrożenie stanowią: uzależnienia od alkoholu i narkotyków, zjawiska przemocy domowej oraz inne dysfunkcje. Celem jest zapewnienie osobom mającym różne problemy społeczne dostępu do specjalistycznego poradnictwa, pomocy (finansowej, prawnej) i terapii oraz oferowaniu mieszkańcom Miasta i Gminy profesjonalnej pomocy społecznej.

Przeciwdziałanie i terapia uzależnień:

- stała aktualizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz stworzenie Programu Przeciwdziałania Narkomanii,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii,
- zwiększenie dostępności terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych.

Działania te powinny przynieść efekty w postaci zwiększenia świadomości społecznej na temat uzależnień oraz poprawić kondycję osób i rodzin mających tego typu problemy.

Profesjonalna pomoc terapeutyczno-profilaktyczna:

- wzmocnienie i rozwój zintegrowanej pomocy społecznej, współpraca z instytucjami społecznymi poza terenem gminy,
- poszukiwanie najlepszych rozwiązań problemów społecznych,
- doskonalenie zawodowe pracowników OPS,
- zmiana świadomości społecznej,
- poszukiwanie i dokształcanie wolontariuszy.

Profesjonalna pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych poprawi jakość życia społeczności lokalnej.

3. Kierunki działań i zadania na lata 2005-2014

Realizacja celów głównych Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Ćmielów odbywać się będzie poprzez realizację celów pośrednich w poszczególnych latach. Działania realizowane w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przedstawione zostały na lata 2005-2014 podzielone na zadania inwestycyjne i organizacyjne.

I. Poprawa standardu życia mieszkańców Miasta i Gminy

1. Profesjonalna opieka medyczna
2. Edukacja i rozwój zasobów ludzkich
3. Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży
4. Efektywna pomoc dla osób w trudnej sytuacji
5. Aktywizacja i integracja środowiska lokalnego

Zadania inwestycyjne:

1.	Zadanie: Wymiana wyposażenia sal komputerowych w Gimnazjum w Ćmielowie		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2005-2006	Miasto i Gmina Ćmielów	Koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów – 50% - Fundusze UE i Budżet państwa – 50%
<i>Opis zadania:</i>	Wymiana sprzętu i oprogramowania.		

2.	Zadanie: Budowa kompleksu boisk i placu zabaw oraz remont świetlicy w Piaskach Brzostowskich		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2005-2006	Miasto i Gmina Ćmielów	333.000	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów – 30 % - Środki UE – 70%
<i>Opis zadania:</i>	Zagospodarowanie terenu w celu rekreacyjnym.		

3.	Zadanie: Urządzenie pola biwakowego, parkingów oraz ścieżki spacerowej przy Stadionie Leśnym w Ćmielowie		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2005-2006	Miasto i Gmina Ćmielów	20.000	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów - Inwestorzy prywatni
<i>Opis zadania:</i>			

4.	Zadanie: Kontynuacja działalności Żywego Muzeum Porcelany w miejscowości Ćmielów		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2005-2013	Miasto i Gmina Ćmielów	Koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów - Środki UE - Budżet państwa - Organizacje non-profit
<i>Opis zadania:</i>			

5.	Zadanie: Adaptacja pomieszczeń w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Ćmielowie na potrzeby Ośrodka		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2006	Miasto i Gmina Ćmielów	20.000	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów
<i>Opis zadania:</i>	Remont w 2 pomieszczeniach oraz pomieszczeniu magazynowo składowym i przystosowanie ich (wyposażenie w sprzęt biurowy, m.in. komputery) do pracy OPS.		

6.	<i>Zadanie:</i> Urządzenie terenu w miejscowości Podgrodzie – udostępnienie ściany skalnej do turystyki wspinaczkowej		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2006	Miasto i Gmina Ćmielów	3.000	- Inwestorzy prywatni
<i>Opis zadania:</i>			

7.	<i>Zadanie:</i> Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika retencyjno-rekreacyjnego „Topiołki” – baza gastronomiczna i wypożyczalnia sprzętu pływającego		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2006	Miasto i Gmina Ćmielów	Koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	- Inwestorzy prywatni
<i>Opis zadania:</i>	Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika w celu poprawy ruchu turystycznego		

8.	<i>Zadanie:</i> Odrestaurowanie zabytkowej kapliczki i zabezpieczenie źródelka w Wiktorynie		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2006	Miasto i Gmina Ćmielów	10.000	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów
<i>Opis zadania:</i>			

9.	Zadanie: Budowa Hali Sportowej przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Ćmielowie		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2007	Miasto i Gmina Ćmielów	3.000.000	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów – 15% - Fundusze UE – 75% - Budżet państwa – 10%
<i>Opis zadania:</i>	Poprawa dostępu młodzieży szkolnej do zaplecza sportowego		

10.	Zadanie: Organizacja spływu kajakowego na trasie Ćmielów – Bałtów, budowa 3 przystani		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2007	Miasto i Gmina Ćmielów	Koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów - Środki UE - Budżet państwa - Organizacje non-profit
<i>Opis zadania:</i>			

11.	Zadanie: Stworzenie taniej bazy noclegowej w Szkole Podstawowej w miejscowości Ruda Kościelna		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2007-2013	Miasto i Gmina Ćmielów	Koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów - Środki UE - Budżet państwa
<i>Opis zadania:</i>			

12.	Zadanie: Stworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy na terenie gminy		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2007-2013	Miasto i Gmina Ćmielów	Koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów - Środki UE - Budżet państwa - Inwestorzy prywatni
<i>Opis zadania:</i>	Stworzenie domu dziennego pobytu ze świetlicą i stołówką przeznaczoną dla osób starszych, bezdomnych i mało zaradnych życiowo. Zorganizowanie zajęć terapeutycznych, porad psychologiczny i prawnych.		

13.	Zadanie: Remonty świetlic i remiz strażackich w miejscowościach na terenie gminy		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2007-2013	Miasto i Gmina Ćmielów	Koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów - Środki UE - Budżet państwa - Organizacje non-profit
<i>Opis zadania:</i>	Poprawa bazy infrastruktury społecznej w gminie, organizacja miejsc do spędzania wolnego czasu.		

14.	Zadanie: Zagospodarowanie grot skalnych w miejscowości Podgrodzie Smyków		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2007-2013	Miasto i Gmina Ćmielów	Koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	- Inwestorzy prywatni
<i>Opis zadania:</i>			

15.	Zadanie: Budowa kompleksu leczniczo-szkoleniowego w miejscowości Ruda Kościelna		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2007-2013	Miasto i Gmina Ćmielów	Koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	- Inwestorzy prywatni
<i>Opis zadania:</i>			

Zadania organizacyjne:

1.	Zadanie: Kontynuacja działań z zakresu pomocy społecznej dla osób potrzebujących wsparcia		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2005-2014	Miasto i Gmina Ćmielów		- Budżet Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej - Organizacje non-profit
<i>Opis zadania:</i>	Dalsze działania pomocowe dla osób potrzebujących (ubogich i bezrobotnych) oraz dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (niepełnosprawnych, chorych, itp.).		

2.	Zadanie: Opracowanie i wdrożenie programu promocji zdrowego stylu życia		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2005-2014	Miasto i Gmina Ćmielów	Koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów - Organizacje non-profit - Fundusze UE
<i>Opis zadania:</i>	Propagowanie zdrowego stylu życia: aktywności fizycznej, odpoczynku, zdrowego żywienia. Prowadzenie profilaktyki.		

3.	<i>Zadanie:</i> Opracowanie i wdrożenie programu zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2005-2014	Miasto i Gmina Ćmielów		- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów - Organizacje non-profit
<i>Opis zadania:</i>	Wykształcone społeczeństwo. Organizacja wolnego czasu dzieci i młodzieży. Wyrównanie szans rozwojowych.		

4.	<i>Zadanie:</i> Utworzenie Systemu Informacji Turystycznej i Kulturalnej przy Domu Kultury w Ćmielowie		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2005-2006	Miasto i Gmina Ćmielów	Koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów - Budżet powiatu
<i>Opis zadania:</i>	Promocja regionu		

5.	<i>Zadanie:</i> Opracowanie Gminnego Kalendarza Imprez z uwzględnieniem lokalnych inicjatyw wiejskich		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2005-2013	Miasto i Gmina Ćmielów	Koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów
<i>Opis zadania:</i>	Promocja regionu.		

6.	Zadanie: Opracowanie i wdrożenie programu aktywizacji społeczności lokalnej (fundacje, wolontariat)		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2005-2014	Miasto i Gmina Ćmielów	Koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów - Organizacje non-profit
<i>Opis zadania:</i>			

7.	Zadanie: Rozszerzenie działalności Stowarzyszenia Rozwoju Ziemi Ćmielowskiej		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2005-2014	Miasto i Gmina Ćmielów	Koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów - Organizacje non-profit
<i>Opis zadania:</i>			

8.	Zadanie: Rozszerzenie działalności Klubu Turystycznego „Pełzak”		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2005-2014	Miasto i Gmina Ćmielów	Koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów - Organizacje non-profit
<i>Opis zadania:</i>	Obsługa młodzieżowego ruchu turystycznego.		

II. Zminimalizowanie zagrożeń patologiami społecznymi.

1. Przeciwdziałanie i terapia uzależnień
2. Profesjonalna pomoc terapeutyczno-profilaktyczna

Zadania organizacyjne:

1.	Zadanie: Opracowanie gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2005	Miasto i Gmina Ćmielów	Koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów - Fundusze UE - Budżet państwa
<i>Opis zadania:</i>	Opracowanie programu		

2.	Zadanie: Opracowanie i wdrożenie programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania zjawiskom patologicznym oraz programów profilaktycznych (alkoholizm, narkomania)		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2005-2014	Miasto i Gmina Ćmielów	Koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów - Fundusze UE - Budżet państwa
<i>Opis zadania:</i>	Ograniczenie zjawisk patologicznych w środowisku domowym. Wzrost bezpieczeństwa w rodzinach		

3.	Zadanie: Opracowanie i wdrożenie programu pomocy dla dzieci i młodzieży z rodzin patologicznych		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2005-2014	Miasto i Gmina Ćmielów	Koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów - Fundusze UE - Budżet państwa
<i>Opis zadania:</i>	Pomoc dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych (poprawa ich kondycji fizycznej, psychicznej).		

4.	Zadanie: Podnoszenie kompetencji zawodowych nauczycieli i rodziców w zakresie umiejętności wychowawczych (komunikacja interpersonalna)		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2005-2014	Miasto i Gmina Ćmielów	Koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów - Fundusze UE - Budżet państwa
<i>Opis zadania:</i>	Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli, profesjonalne szkolenia dla rodziców, udoskonalenie metod współpracy nauczycieli z rodzicami.		

5.	Zadanie: Opracowanie i wdrożenie programu podnoszenia kwalifikacji pracowników pomocy społecznej		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2005-2014	Miasto i Gmina Ćmielów	Koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów - Fundusze UE - Budżet państwa
<i>Opis zadania:</i>	Podniesienie jakości usług oraz skuteczniejsze działania pracowników OPS.		

6.	Zadanie: Opracowanie i wdrażanie programu pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym (program wczesnej interwencji)		
<i>Termin realizacji</i>	<i>Jednostka odpowiedzialna</i>	<i>Budżet</i>	<i>Źródła środków</i>
2005-2014	Miasto i Gmina Ćmielów	Koszty zostaną oszacowane przed przystąpieniem do realizacji zadania	- Budżet Miasta i Gminy Ćmielów - Fundusze UE - Budżet państwa
<i>Opis zadania:</i>	Pomoc dla osób uzależnionych, zwiększenie świadomości społecznej, wyprowadzanie z uzależnień.		

4. Wdrażanie i monitoring realizacji strategii

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Ćmielów” jest dokumentem otwartym, podatnym na zmiany wynikające z prowadzonego monitoringu zjawisk społecznych.

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Ćmielów” zostanie przyjęta w formie uchwały Rady Miejskiej. Zmiany w Strategii inicjowane będą przez Burmistrza Miasta i Gminy Ćmielów, Ośrodek Pomocy Społecznej oraz grupy społeczno-gospodarcze uczestniczące w procesie wdrażania i realizacji Strategii. Proponowane zmiany w Strategii będą również podlegały uchwaleniu przez Radę Miejską.

Proponowany system monitoringu prac nad Strategią zakłada:

- składanie przez Burmistrza Miasta i Gminy – Zespół Zadaniowy – corocznych sprawozdań z realizacji Strategii (na podstawie danych statystycznych i innych informacji będących w posiadaniu: OPS, instytucji i organizacji oraz grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji Strategii).
- sporządzanie bilansu potrzeb Miasta i Gminy w zakresie pomocy społecznej oraz weryfikacja działań i zadań na corocznych zebraniach Rady Miejskiej,
- sporządzanie rocznych sprawozdań oraz przekazywanie ich Wojewodzie.

Wskaźniki oceny monitorowania Strategii:

- Ilość zlikwidowanych barier architektonicznych,
- Ilość zmodernizowanych obiektów oświatowych, kulturalnych i sportowych,
- Ilość nowo powstałych miejsc spędzania wolnego czasu,
- Ilość uruchomionych działalności gospodarczych,
- Ilość nowo powstałych miejsc pracy,
- Liczba nowo powstałych mieszkań socjalnych,
- Liczba osób uchronionych przed przemocą w rodzinie,
- Liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe,
- Liczba osób mających problemy opiekuńczo-wychowawcze, którym skutecznie udzielono pomocy,
- Liczba świadczeniobiorców Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Liczba interwencji domowych Policji,
- Ilość realizowanych programów profilaktycznych,
- Liczba atrakcji (zajęć pozaszkolnych, imprez sportowych, kulturalnych itp.) organizowanych głównie dla dzieci i młodzieży, mających na celu rozwijanie zainteresowań młodych ludzi oraz promocje zdrowego stylu życia.

5. Potencjalne źródła finansowania

Podstawowymi źródłami środków, z których mogą korzystać samorządy dla realizacji programów pomocy społecznej są:

- środki wewnętrzne – budżety samorządów: gminnych, powiatowych, wojewódzkich,
- środki zewnętrzne:
 - Polski Czerwony Krzyż i Polski Komitet Pomocy Społecznej,
 - Europejski Fundusz Społeczny (EFS),
 - Fundusz Pracy,
 - fundusze pomocowe (ZPORR, fundusze strukturalne, fundusze sektorowych programów pomocowych)
 - rezerwa "uwłaszczeniowa",
 - pożyczka z Banku Rozwoju Rady Europy,
 - fundacje, stowarzyszenie i programy socjalne.

Instytucje pożytku publicznego:

- **Polski Czerwony Krzyż** – głównym zadaniem PCK jest uzupełnianie opiekuńczej roli Państwa, wynikającej z Ustawy o pomocy społecznej. Pomoc socjalna trafia rocznie do ponad 200.000 osób i pochodzi od darczyńców. Do całorocznych form działania PCK należą:
 - dożywianie – w placówkach i ośrodkach PCK, stołówkach szkolnych, barach wydawane są ciepłe posiłki lub paczki z podstawowymi produktami żywnościowymi,
 - pomoc doraźna – zbieranie i przekazywanie potrzebującym: odzież, sprzęt gospodarstwa domowego, środki czystości i higieny, meble,
 - działalność ośrodków PCK: noclegowi, domów pobytu dziennego, domów interwencji kryzysowej dla maltretowanych kobiet z dziećmi, świetlic terapeutycznych i integracyjnych.
 - opieka nad chorymi w domu – wykonywana przez przeszkolone Siostry PCK do sprawowania opieki nad chorymi i niepełnosprawnymi w ich domach. Umowy na świadczenie tych usług zawierają zarządy PCK różnych szczebli z samorządami terytorialnymi.
- **Polski Komitet Pomocy Społecznej – PKPS** powstał w 1958 roku i jest stowarzyszeniem charytatywnym posiadającym status organizacji pożytku publicznego. Celem PKPS jest dobrowolne i bezinteresowne niesienie pomocy osobom i rodzinom, które z różnych przyczyn niezdolne są do rozwiązywania swych życiowych problemów, w szczególności ludziom starszym, niepełnosprawnym, chorym, samotnym, zagrożonym demoralizacją, rodzinom pozbawionym środków do życia, ubogim i bezradnym.

Fundusze i programy wspierające pomoc społeczną:

- **Europejski Fundusz Społeczny (EFS)** – jest najważniejszym instrumentem Unii Europejskiej w zakresie przeciwdziałaniu bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich. EFS wspiera działania podejmowane w ramach Europejskiej Strategii Zatrudnienia. Środki Europejskiego Funduszu Społecznego przeznacza się w Polsce na realizację Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich, Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego oraz Inicjatywy Wspólnotowej EQUER. Priorytety EFS realizowane są w ramach pięciu obszarów wsparcia, które obejmują:

1. **Aktywną politykę rynku pracy** mającą na celu przeciwdziałanie i zapobieganie bezrobociu, przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet, ułatwianie ponownej integracji z rynkiem pracy długotrwale bezrobotnych, a także wspieranie integracji zawodowej ludzi młodych oraz osób powracających na rynek pracy po okresie nieobecności na nim;
2. **Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego** mające na celu ograniczenie zjawiska marginalizacji społecznej i przygotowanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do wejścia na rynek pracy, utrzymania zatrudnienia lub powrotu do czynnego życia zawodowego. Skierowane jest ono do osób, które ze względu na trudną sytuację życiową nie potrafią samodzielnie odnaleźć się na rynku pracy, nie potrafią rozwiązać osobistych i zawodowych problemów oraz korzystają długotrwale, w sposób bierny, ze świadczeń pomocy społecznej;
3. **Kształcenie ustawiczne** mające na celu ułatwienie i polepszenie dostępu do rynku pracy oraz integrację z rynkiem pracy, podwyższenie i utrzymanie potencjału zatrudnieniowego osób oraz promowanie mobilności zawodowej, poprzez zwiększenie dostępu do szkoleń zawodowych, edukacji oraz doradztwa;
4. **Doskonalenie kadr gospodarki (promocja potencjału adaptacyjnego) oraz rozwój przedsiębiorczości** poprzez promocję wykwalifikowanej, przeszkolonej i zdolnej do adaptacji w zmiennych warunkach pracy kadry pracowniczej, popieranie innowacyjności i potencjału adaptacyjnego w zakresie organizacji pracy, rozwijanie przedsiębiorczości oraz warunków sprzyjających tworzeniu miejsc pracy i podwyższaniu kwalifikacji, rozwój potencjału ludzkiego w sferze badań, nauki i technologii;
5. **Zwiększenie dostępu i uczestnictwa kobiet na rynku pracy**, włączenie z możliwością rozwijania kariery zawodowej, zwiększeniem dostępu

kobiet do nowych miejsc pracy, pomocą w uruchamianiu działalności gospodarczej, a także działania zakładające zmniejszenie dysproporcji, których podstawą jest dyskryminacja ze względu na płeć zarówno w ramach pionowych, jak i poziomych struktur rynku pracy.

- **Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweski Mechanizm Finansowy** – od roku 2004 Polska stała się beneficjentem pomocy w ramach tych mechanizmów. Środki z tych źródeł – możliwe do uzyskania do roku 2009 – mają przyczynić się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Projekty finansowane z tych środków powinny być zbieżne z wszystkimi projektami realizowanymi w ramach funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności oraz innych przedsięwzięć finansowanych przez Unię Europejską. W dziedzinie społecznej wyróżniono priorytety:
 - **rozwój zasobów ludzkich** – promowanie wykształcenia i szkoleń dla pracowników administracji samorządowej, rozwój zasobów kadrowych na poziomie regionalnym, doskonalenie wiedzy i umiejętności zawodowych pracowników administracji powiatowej i gminnej,
 - **opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem** – podniesienie poziomu życia przez wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie opieki zdrowotnej, programy wspierające zdrowie rodziny, promocja zdrowia i profilaktyki, zapobieganie przestępczości wśród dzieci i młodzieży, integracja społeczna dzieci niepełnosprawnych.
- **EQUAL** – jedna z czterech (EQUAL, INTERREG, LEADER+, URBAN), przewidzianych na lata 2000-2006, Inicjatyw Wspólnotowych. W ramach EQUAL wsparcie kierowane jest dla projektów mających na celu współpracę transnarodową służącą promowaniu nowych sposobów zwalczania wszelkich form dyskryminacji i nierówności na rynku pracy (zarówno wśród osób bezrobotnych, jak i zatrudnionych). Inicjatywa ta finansowana jest z Europejskiego Funduszu Społecznego.
- **Program Access** – inicjatywa Unii Europejskiej, mająca na celu wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Program ma wspierać działania organizacji pozarządowych i organizacji nie nastawionych na zysk w dwóch głównych obszarach:
 - działania ułatwiające proces podejmowania i wdrażania prawodawstwa UE w dziedzinach: ochrona środowiska i rozwój społeczno-gospodarczy,
 - działania w sferze polityki społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożonych marginalizacją grup społecznych.

- **Bank Rozwoju Rady Europy** – udziela pożyczek na finansowanie projektów o znaczeniu społecznym. Bank posiada specjalne fundusze, z których dotowane są stopy procentowe kredytów udzielonych m.in. na:
 - tworzenie nowych miejsc pracy w regionach upośledzonych (zwłaszcza w małych i średnich przedsiębiorstwach),
 - rozwój infrastruktury w sektorach: ochrony środowiska, szkolnictwa i służby zdrowia,
 - wydatki związane z katastrofami i klęskami naturalnymi (usuwanie skutków powodzi i budowa ochrony przeciwpowodziowej),
 - pozostałe projekty: pomoc uchodźcom, budowę mieszkań dla rodzin o niskich dochodach, renowację zamków z przeznaczeniem na hotele i centra kulturalne.

Programy wspierające działania na rzecz osób bezrobotnych lub zagrożonych bezrobociem:

- **Program „PIERWSZA PRACA”** - podstawowym celem programu jest nie dopuszczenie do tego, aby absolwenci szkół stawali się i pozostawali bezrobotnymi. Niezbędne jest zatem zwiększenie szans absolwentów na uzyskanie pierwszego doświadczenia zawodowego. Intencją programu jest pobudzenie aktywności lokalnej w projektowaniu przyszłości zawodowej, uruchomienie mechanizmów rozwiązywania lokalnych problemów społecznych poprzez angażowanie młodych osób do pracy w organizacjach pozarządowych w charakterze wolontariuszy, sprzyjanie projektom wzmacniającym zdolność do samodzielnego poruszania się po rynku pracy, do samokształcenia i kreatywności. Program obejmuje 5 segmentów:
 - małe i średnie przedsiębiorstwa,
 - samozatrudnienie,
 - kształcenie,
 - wolontariat,
 - informacja, poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy.
- **Program „ABSOLWENT”** – organizowany przez urzędy pracy program pomagający w starcie zawodowym absolwentom szkół wyższych. Program wykorzystuje środki z Funduszu Pracy.
- **Program „JUNIOR”** – celem programu jest aktywizacja zawodowa młodych osób niepełnosprawnych z wykorzystaniem środków z Funduszu Pracy i Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Program zakłada udział trenera pracy odpowiadającego za przygotowanie osoby niepełnosprawnej do podjęcia pracy.

- **Program „50 PLUS”** – zakłada konieczność podwyższenia produktywności i konkurencyjności osób zdolnych do pracy, podjęcia zdecydowanych działań w celu utrzymania i przywracania do zatrudnienia osób w wieku powyżej 50 lat. Przewiduje się, że realizacja celów programu przyczyni się do zaktywizowania rocznie około 50-80 tys. osób bezrobotnych oraz pobierających zasiłki i świadczenia przedemerytalne.

Do najpoważniejszych funduszy unijnych wspierających edukację należą:

- **SOCRATES** – jego zadaniem jest rozszerzanie współpracy europejskiej w dziedzinie edukacji, która obejmuje dzieci, młodzież i dorosłych. Przystąpienie Polski do programu SOCRATES nastąpiło w marcu 1998 roku, do roku 2006 realizowana jest II faza programu. Komponentami programu SOCRATES są:
 - **COMENIUS** - wspiera inicjatywy mające na celu podniesienie jakości edukacji szkolnej i promowanie świadomości wymiaru europejskiego w procesach edukacyjnych, czyli pomaga w kształtowaniu poczucia przynależności do szerszej i otwartej na świat społeczności europejskiej.
 - **ERASMUS** – jego celem jest podnoszenie poziomu kształcenia i wzmacnianie jego europejskiego wymiaru w szkołach wyższych. W Polsce prawo uczestnictwa w programie Erasmus mają państwowe i prywatne szkoły wyższe wpisane do rejestru Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu, kształcące studentów na poziomie licencjackim, inżynierskim, magisterskim, doktoranckim.
- **LEONARDO DA VINCI** - program stworzony z myślą o promocji i poprawie jakości systemów kształcenia i szkolenia zawodowego. Program ten jest kontynuacją wcześniejszych programów UE w zakresie: wstępnego kształcenia zawodowego, kształcenia ustawicznego, kształcenia otwartego i na odległość, doskonalenia umiejętności językowych, wspierania współpracy uczelni i przedsiębiorstw w zakresie transferu nowych technologii oraz wyrównywania szans dostępu różnych grup społecznych do rynku pracy.
- **Program MŁODZIEŻ** – składa się z pięciu części – akcji – różniących się rodzajem wspieranej działalności:
 - Akcja 1: *Młodzież dla Europy – Wymiana Młodzieży* – polega na realizacji wspólnego pomysłu przez grupę młodych ludzi różnej narodowości.
 - Akcja 2: *Wolontariat Europejski – EVS Wolontariat* – umożliwia młodym kilkumiesięczne wyjazdy za granicę do pracy społecznej.

- Akcja 3: *Inicjatywy Młodzieżowe* – dofinansowanie na konkretne przedsięwzięcia o charakterze lokalnym, które są inicjowane i realizowane przez młodzież.
 - Akcja 4 *Wspólne Działania* - przedsięwzięcia łączące edukację szkolną, pozaszkolną oraz szkolenie zawodowe, czyli trzy programy edukacyjne Unii Europejskiej: SOCRATRES, MŁODZIEŻ i LEONARDO DA VINCI.
 - Akcja 5: *Działania Wspierające* – staże, seminaria, wizyty, kursy, sieci informacyjne oraz inne działania, dzięki którym uczestnicy podnoszą swoje kwalifikacje.
- **TEMPUS** - jest programem wspierającym współpracę między uczelniami z krajów UE i z krajów partnerskich, a także pomagającym w podnoszeniu jakości kształcenia i reformy w sektorze szkolnictwa wyższego. W chwili obecnej realizowany jest program TEMPUS III przewidziany na lata 2000 – 2006, którego celem jest wspieranie procesu zmian i reform w krajach partnerskich (będących beneficjentami programu) poprzez pomoc w realizacji różnorodnych przedsięwzięć w sferze szkolnictwa wyższego (wielostronne projekty międzynarodowe, mobilność).

Pozarządowe instytucje i fundacje wspierające działania w sferze polityki społecznej

Organizacje pozarządowe, zwane również „trzecim sektorem”, skupione wokół różnorodnych problemów życia społecznego stanowią jeden z filarów współczesnych społeczeństw demokratycznych. Niektóre organizacje mają charakter pojedynczych działań (lokalne), inne mają bardziej rozbudowane struktury w postaci oddziałów terenowych.

Poniżej przedstawiono kilka najbardziej znanych organizacji działających w Polsce.

- **Caritas** - największa organizacja charytatywna związana z Kościołem Katolickim (Cariats Polska posiadająca strukturę diecezjalną) i realizująca swą pomoc w kraju i zagranicą. Do najważniejszych obszarów zaangażowania Caritas należą problemy dotyczące:

- kryzysu środowiska rodzinnego,
- przeprowadzania leczenia i rehabilitacji, oraz leczenia uzależnień (narkomani),
- problemów osób ubogich i bezdomnych, a także imigrantów i uchodźców,
- pomocy dla ofiar klęsk żywiołowych,
- pomocy dla osób starszych – stworzono tzn. Stacje Opieki Caritas (placówki opieki pielęgnacyjnej nad starszymi osobami chorymi i niepełnosprawnymi),
- pomocy dla osób bezrobotnych – realizowano projekt “Aktywizacja personalna, zawodowa i społeczna osób długotrwale bezrobotnych”. W ramach struktur Caritas diecezjalnych powstają tzw. BAB-y, czyli Biura Aktywizacji Bezrobotnych. Biuro takie działa również w diecezji kieleckiej.

Działalność Caritas Polska jest prowadzona programowo i profesjonalnie, natomiast poszczególne parafie kościelne prowadzą akcję organizującą pomoc dla swoich parafian okazjonalnie.

- **MONAR** – stowarzyszenie (założone przez Marka Kotańskiego), które od 1981 roku prowadzi szereg działań profilaktycznych propagujących życie bez narkotyków, promocję zdrowia (przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się wirusa HIV i innych chorób zakaźnych) i przeciwdziałanie kryminalizacji. MONAR prowadzi prace środowiskowe, Świetlice Socjoterapeutyczne, programy edukacyjne i alternatywne. Główne obszary działalności Monaru:
 - programy dla osób aktywnie zażywających narkotyki, ukierunkowane na poprawę ich sytuacji zdrowotnej i socjalnej oraz programy redukcji szkód spowodowanych używaniem narkotyków. MONAR oferuje osobom z problemem narkotykowym pomoc specjalistyczną w zakresie: konsultacji, poradnictwa, terapii indywidualnej i grupowej oraz detoksykację, pomoc ambulatoryjną oraz stacjonarną terapię i rehabilitację dla osób uzależnionych.
 - pomoc dla osób bezdomnych, samotnych, chorych terminalnie. „**Ruch Wychodzenia z Bezdomności MARKOT**” – założony został w ramach Stowarzyszenia MONAR w roku 1993 i adresowany jest do ludzi bezdomnych, samotnych, skrzywdzonych społecznie, ofiar przemocy domowej i niepełnosprawnych społecznie. W chwili obecnej istnieją w Polsce 62 domy Markot, w roku 2003 z ich pomocy skorzystało ponad 15 000 osób.
 - pomoc dla osób opuszczających zakłady karne, żyjących na marginesie życia – wykluczonych społecznie. MONAR we współpracy z Centralnym Zarządem Służb Więziennych prowadzi programy w placówkach penitencjarnych oraz oferuje pomoc terapeutyczną osobom opuszczającym zakłady karne.

- **Fundacja dla Polski** – jej zadaniem jest działanie na rzecz rozwoju polskich organizacji pozarządowych. Fundacja wspiera nowatorskie projekty w dziedzinie pomocy społecznej, oświaty, kultury i rozwoju lokalnego. W ramach Fundacji dla Polski działają m.in.:
 - *Program Rozwoju Regionalnego i Lokalnego* – wspiera rozwój produkcji i sprzedaży produktów regionalnych, co wzmacnia lokalne rynki pracy oraz rozwój regionów.
 - *Fundusz im. A. Bączkowskiego* – propaguje idee służby publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem dialogu społecznego i reform w sferze polityki społecznej.
 - *Fundusz im. M. Baczko i P. Zakrzewskiego* – wspiera rozwój młodych architektów i inżynierów budowlanych zainteresowanych proekologicznymi i energooszczędnymi rozwiązaniami w dziedzinie budownictwa społeczno-publicznego, renowacji starego budownictwa i jego adaptacji na cele społeczne.
 - *Polsko-Francuski Fundusz Współpracy* – współpraca w dziedzinie kształcenia zawodowego (podstawowego i ustawicznego), na zasadach partnerskiej współdziałania z przedsiębiorstwami oraz z samorządami obu krajów.
 - *Fundusz Krzyś* – ma na celu poprawę warunków życia dzieci przebywających w Domach Małych Dzieci.
 - *Fundusz na Rzecz Dzieci z Wadami Serca* - celem jest pomoc dzieciom z wadami serca poprzez: wsparcie dla rodziców uczestniczących we wszystkich etapach leczenia, umożliwienie dzieciom kontaktu z innymi dziećmi z wadami serca oraz informowanie o możliwościach wykrywania i leczenia skomplikowanych wad serca w Polsce.
 - *Program Dzieci Ulicy* - adresowany do lokalnych organizacji pozarządowych prowadzących pracę środowiskową z dziećmi i młodzieżą, dla których ulica stała się miejscem życia
- **Polska Akcja Humanitarna** – współpracuje z organizacjami pozarządowymi i agendami ONZ przy realizacji swoich zadań statutowych, zarówno w Polsce i zagranicą. Akcja pomaga głównie uchodźcom. W Polsce najbardziej znany jest program dożywiania dzieci w szkołach i świetlicach – **Pajacyk** (prowadzony od 1998 roku). Fundacja stara się poprawić sytuację bytową dzieci, ich warunki życia i nauki. Pomoc polega na finansowaniu obiadów dla dzieci, które nie są objęte pomocą gmin. W ciągu 7 lat prowadzenia programu Fundacja zapewniła dla 30 tys. dzieci przeszło 900 tys. posiłków.
- **Fundacja im. Stefana Batorego** – udziela wsparcia finansowego w ramach wyznaczonych programów na realizację projektów z dziedzin: nauka,

społeczeństwo obywatelskie, medycyna, zdrowie, środowisko, kultura i organizacje pozarządowe.

- **Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży** - przyznaje dotacje na programy prewencyjno-rozwojowe dla dzieci i młodzieży.
- **Fundacja J&S Pro Bono Poloniae** – wspiera inicjatywy społeczne realizowane przez organizacje pozarządowe, dofinansowuje programy na rzecz poprawy sytuacji w lokalnych społecznościach, np.: program dla dzieci i młodzieży, program stypendialny, program dla kultury.
- **Fundacja Brata Alberta** – zajmuje się opieką nad ludźmi chorymi, starszymi, ubogimi oraz znajdującymi się na marginesie życia. Fundacja oferuje schronienie, posiłek, opiekę lekarską.
- **„Porozumienie Bez Barier”** – pomaga łamać stereotypy oraz bariery utrudniające osobom z upośledzeniem fizycznym i psychicznym życie w społeczeństwie.
- **Fundacje** pomagające w ratowaniu zdrowia i życia dzieci to m.in.: Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, Fundacja Jolanty Kwaśniewskiej, Fundacja TVN „nie jesteś sam”, Fundacja Polsat.

Instytucje społeczne z terenu gminy korzystają z pomocy wielu fundacji i programów pomocowych. Są to m.in.:

- **Fundacja Domy Wspólnoty Chleb Życia** powstała z inspiracji siostry Małgorzaty Chmielewskiej. Jednym z zasadniczych celów działania Fundacji jest poprawa sytuacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Cele realizuje się poprzez:
 - wspieranie edukacji i rozwoju dzieci i młodzieży pochodzących z ubogich środowisk wiejskich. Stworzony został system stypendialny i oferta zajęć pozalekcyjnych dla uczniów gimnazjów i liceów,
 - organizowanie szkoleń umiejętności zawodowych oraz miejsc pracy, zarówno dla mieszkańców domów Wspólnoty jak i mieszkańców okolicznych wsi,
 - działania na rzecz Domów Wspólnoty Chleb Życia i ich mieszkańców (osób bezdomnych).
- **Polsko-Amerykańskiej Fundacja Wolności** – jej głównym zadaniem jest działanie na rzecz umacniania demokracji i społeczeństwa obywatelskiego, wyrównywania szans rozwoju indywidualnego i społecznego oraz wspieranie gospodarki rynkowej w Polsce. Fundacja realizuje swoje cele statutowe

w sposób elastyczny i otwarty. Fundacja oferuje granty oraz na inne sposoby wspomaga organizacje pozarządowe i inicjatywy lokalnych społeczności oraz młodych liderów. Działa na rzecz równych szans startu życiowego i zawodowego oraz reform w dziedzinie edukacji, administracji publicznej i służby zdrowia, a także wspiera przemiany systemowe oraz rozwój obszarów wymagających szczególnej pomocy, w tym zwłaszcza terenów wiejskich.

- **Fundacja Pomocy Społecznej „EVA”** – od 1994 roku prowadzi ona działalność społeczną na rzecz ubogich, szczególną opieką otaczając dzieci i młodzież. Fundacja organizuje liczne akcje i programy charytatywne, współpracuje i wspiera Ośrodki Pomocy Społecznej oraz inne organizacje zwracające się o pomoc.
- **Program „Równać Szanse”** - podstawowy cel programu stanowi wsparcie inicjatyw społecznych służących wyrównywaniu szans edukacyjnych, a tym samym startu życiowego dzieci i młodzieży z terenów wiejskich oraz miejscowości do 20 tys. mieszkańców. Dążeniem programu jest:
 - podniesienie jakości edukacji i pracy z młodymi ludźmi w szkole i w warunkach pozaszkolnych,
 - integracja środowisk lokalnych wokół edukacji,
 - podniesienie jakości,
 - stworzenie sieci organizacji pozarządowych współpracujących z młodzieżą,
 - aktywizacji młodych ludzi do działań na rzecz własnego środowiska lokalnego oraz rówieśników,
 - twórcze zagospodarowanie czasu wolnego – stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.
- **Program wychowawczo-profilaktyczny „Spójrz inaczej”** – skierowany jest do uczniów klas I-III szkół podstawowych i został opracowany z myślą, aby rozwijać w dzieciach umiejętności radzenia sobie z różnymi trudnymi sytuacjami i problemami, mogącymi sprzyjać sięganiu po alkohol, narkotyki, nikotynę i inne substancje szkodliwe dla zdrowia. Celem programu jest taki wpływ na dziecko, aby radziło sobie lepiej, bez nadmiernego napięcia z rozwiązywaniem problemów, których dostarcza mu życie, aby rozumiało siebie, umiało współżyć z innymi i potrafiło również znajdować w samym sobie oparcie w trudnych sytuacjach. Treści programu zamknięte są w cztery bloki tematyczne. Są to:
 - postrzeganie siebie i rozumienie swoich uczuć,
 - uczestnictwo w grupie,
 - rozwiązywanie problemów,
 - dbanie o zdrowie.

6. Wykaz materiałów źródłowych

Przy opracowywaniu „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Ćmielów” skorzystano z następujących publikacji i dokumentów:

- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006, opracowany przez Ministerstwo Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 11 lutego 2003 roku
- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 (założenia)
- Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski
- Krajowy Plan Działania na Rzecz Integracji Społecznej na lata 2004-2006
- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 – projekt
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego
- Uzupełnienie do ZPORR z dnia 16 kwietnia 2004 roku. Dokument Ministerstwa Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej
- Narodowa Strategia Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich 2000 – 2006
- Polska 2025 – Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju
- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego
- Roczniki Statystyczne Województwa Świętokrzyskiego
- Programowanie Rozwoju Zasobów Ludzkich w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Zasoby ludzkie Województwa Świętokrzyskiego – stan – uwarunkowania – perspektywy, Kielce 2003
- Programowanie Rozwoju Zasobów Ludzkich w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Bezrobotni według zawodów i specjalności w 2003 roku, Kielce 2004
- Programowanie Rozwoju Zasobów Ludzkich w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Kobiety na rynku pracy w województwie świętokrzyskim w 2003 roku, Kielce 2004
- Polityka Społeczna. Biblioteka Pracownika Socjalnego, red. A.Rajkiewicz
- Elementarne pojęcia pedagogiki społecznej i pracy społecznej, D.Lalak, T.Plich
- Słownik socjologiczny
- Polityka społeczna – miesięczniki za rok 2004
- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Ćmielów, Ćmielów 1998
- Plan Rozwoju Lokalnego dla Miasta i Gminy Ćmielów, Ćmielów 2004
- Sprawozdania z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ćmielowie z lat 2002-2004
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ćmielowie na rok 2005

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ

M. Gierczak
mgr Małgorzata Gierczak